

ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΩΝ ΖΩΝΤΑΝΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

ΙΔΡΥΤΑΙ

ΝΙΚ. ΑΒΡΑΑΜ
ΑΓΓ. ΒΑΡΒΑΓΙΑΝΝΗΣ
ΑΛΕΞ. ΒΕΡΔΕΛΗΣ
ΜΙΧ. ΓΕΩΡΓΑΝΤΑΣ
ΦΩΚΙΩΝ ΖΑΪΜΗΣ
ΣΤ. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ
ΛΕΩΝ ΜΑΚΚΑΣ
ΣΠΥΡΟΣ ΜΕΛΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ
ΛΕΩΝ ΜΑΚΚΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΒΟΥΛΗΣ 1
ΑΡΙΘ. ΤΗΛΕΦΩΝΟΥ 65-84

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ

ΕΤΗΣΙΑ ΔΡ. 200.—
ΕΞΑΜΗΝΟΣ » 100.—

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

ΕΤΗΣΙΑ Α. Α. 1.—
ΕΞΑΜΗΝΟΣ ΣΕΛ 10.—

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ ΔΡ. 5

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 6 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1930

ΑΘΗΝΑΙ-ΕΤΟΣ Α'-ΤΕΥΧΟΣ 35

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ:

Ἐν πρόωρον καὶ ἄωρον πρόβλημα

ΑΛ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗ:

Ἡ Πανευρώπη ἀπὸ οἰκονομικῆς ἀπόψεως

ΚΑΡ. ΛΟΥΑΖΩ:

Πρὸς τὴν Βαλκανικὴν Ἑνωσιν;

ΙΩ. Κ. ΗΛΙΑΣΚΟΥ:

Ἡ ἀνεργία καὶ αἱ ἐπιχειρήσεις

Γ. Β. ΠΟΓΓΗ:

Τὰ ἐργατικὰ ζητήματα καὶ ἡ δημαγωγία

ΣΤ. ΠΟΥΛΟΠΟΥΛΟΥ:

Ἀνεργία καὶ μετανάστευσις

ΓΕΩΡ. ΠΟΠΟΛΑΝΟΥ:

Ἡ κοινωνικὴ ἀντίληψις ἐν Γερμανίᾳ

Σ. ΑΝΤ. ΧΑΤΖΗΚΥΡΙΑΚΟΥ:

Προβλέψεις ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν κρίσεων

Ρ. ΛΙΒΑΘΙΝΟΠΟΥΛΟΥ:

Ἀναμνήσεις ἀπὸ ἑνα σεισμὸν

Δ. Κ. ΣΦΑΕΛΛΟΥ:

Ἡ ἀναδιοργάνωσις τοῦ Πανεπιστημίου

Κ. Α. ΒΟΒΟΛΙΝΗ:

Ἡ διαπαιδαγώγησις τῶν νέων μας

Γ. Θ. ΜΑΛΤΕΖΟΥ:

Διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἔργων τέχνης

ΛΑΚΩΝΙΚΑ—ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΙΝΗΣΙΣ

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1841

Κεφάλαιον μετοχικόν καὶ ἀσοδομαλικόν Δρχ. 1.205.000.000
Καλαδέσεις (Κατάστασις τῇ 30ῃ Ἰουνίου 1930) » 6.900.000.000

ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

Ι. Α. ΔΡΟΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

ΑΛΕΞ. Γ. ΚΟΡΙΖΗΣ

Η ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Αγοράζει καὶ πωλεῖ μετοχὰς καὶ χρεώγραφα εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις καὶ τὰ ξένα Χρηματιστήρια διὰ λογαριασμὸν τρίτων.

Παρέχει δάνεια ἐπὶ ἐνεχύρῳ δημοσίων χρεωγράφων, μετοχῶν καὶ ὁμολογιῶν ἐταιριῶν. Δέχεται πρὸς φύλαξιν χρηματόγραφα παντὸς εἶδους καὶ κιβώτια ἀδήλου περιεχομένου.

Ἐπιμελεῖται τῆς ὑπὲρ τοῦ καταθέτου ἐγκαίρου εἰσπράξεως τῶν μετοχο-μεριδίων καὶ τοκομεριδίων τῶν κατατεθειμένων παρ' αὐτῇ χρηματογράφων ὡς καὶ τῶν κληρουμένων ὁμολογιῶν.

Ἐνοικιάζει χρηματοκιβώτια πρὸς φύλαξιν τίτλων καὶ τιμαλφῶν ἀντικειμένων.

Α. Ε. Β. Ε. Π. Γ. ΜΑΚΡΗΣ & ΣΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΕΤΟΧΙΚΟΝ & ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ ΔΡ. 51.250.000

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ: ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ 18, ΤΗΛΕΦ. 4 - 25 & 7 - 43

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ: ΝΟΤΑΡΑ 48, ΤΗΛΕΦ. 2 - 87

ΤΜΗΜΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΩΝ

Γενική Ἀντιπροσωπεία τῆς SHELL Co (HELLAS) Ltd. — Ἐγκαταστάσεις ἐν Πειραιεῖ, Θεσσαλονίκῃ καὶ Βόλῳ. — Διαρκὴς παρακαταθήκη βενζινῶν, πετρελαίων (φωτισικοῦ καὶ καύσεως), ὀρυκτελαίων, ἀσφάλτου, παραφίνης κλπ.

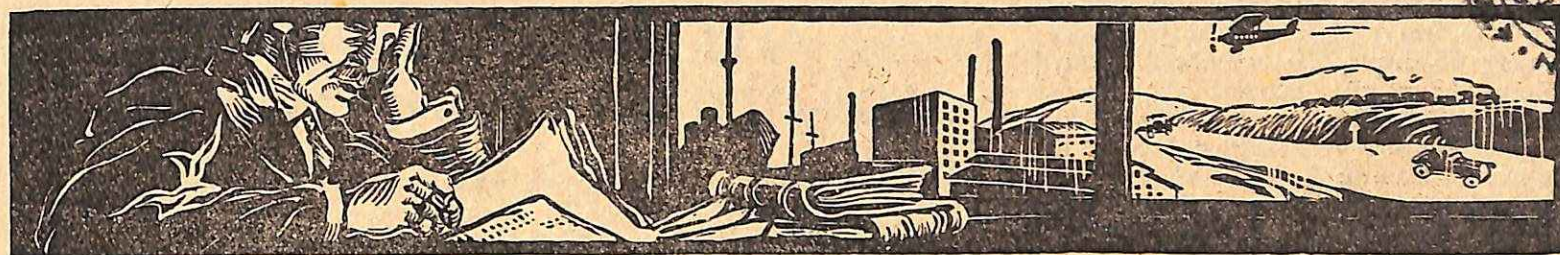
ΤΜΗΜΑ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΟΔΟΧΙΚΟΝ

Ἀντιπροσωπεία τῶν Ἑταιριῶν: Bell Telephone Manufacturing Co, Corn Products Refining Co, Société Marseillaise du Sulfure de Carbon, Pure Cane Malasse Co Ltd, Egyptian Salt & Soda Co Ltd.

ΤΜΗΜΑ ΟΔΟΠΟΙΓΙΑΣ

Παρὰ τῷ τμήματι τούτῳ λειτουργεῖ εἰδικὸν τεχνικὸν γραφεῖον διὰ τὴν παροχὴν πάσης πληροφορίας διὰ τὴν χρησιμοποίησιν τῆς ἀσφάλτου καὶ τῶν ἀσφαλμάτων πάντα αἰτοῦντα.

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΣΤΕΡΟΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
ΔΡΑΜΑ 4-5-92
45667

ΤΑ ΖΩΝΤΑΝΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

ΤΟ ΠΡΩΡΟΝ ΚΑΙ ΑΩΡΟΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ, βενιζελίζουσα ἄλλ' ἀντικυβερνητικὴ ἐφημερίς — ἡ τελευταία δισποσάσας τῆς δὲν εἶνε ἀπολύτως ἀντιφατικῇ! — προέβη πρὸς τριῶν ἡμερῶν εἰς «τερατώδη, ὡς τὴν ἀποκαλεῖ, ἀποκάλυψιν»: ὅτι ὑφίσταται ἐν τῇ κυβερνητικῇ παρατάξει ἡ σκέψις ὅπως, διὰ μίας κοινοβουλευτικῆς σκηνοθεσίας, ὅπως σθογραφηθῶν μίαν ὥραιαν ἐσπέραν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος καὶ ἡ ἐξουσία καὶ αἱ εὐθύναι τῆς καὶ τὰ βάθη τῆς, καὶ ὅπως, μὴ διαλυμένης τῆς Βουλῆς, ἡ ἀνοχὴ τῶν Φιλελευθέρων δημοκρατικῶν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον κατάστασις διατηρηθῇ ἐπὶ τόσους μόνον μῆνας ὅσοι θὰ ἀπαιτηθῶν διὰ νὰ ἐπέλθῃ — μετὰ τὴν διαφθοράν — καὶ ἡ φθορὰ τῶν Λαϊκῶν, καὶ ὅπως, τότε, λαϊκῶς πλέον πανίσχυρον ἐπανεῖλθῃ ἐκ νέου εἰς τὴν ἀρχὴν τὸ σήμερον μὲ μειωμένον, φαίνεται, γόητρον κυβερνῶν κόμμα!

Ἐξ ἄλλου, ὅξυς καὶ ὀρμητικὸς Ἕλλην δημοσιολόγος, τοῦ ὁποίου εἰς τὸ παρελθὸν τεύχος ἐδημοσιεύσαμεν μακρὰν ἐπιστολήν, ἔδωσε πρὸς τῶν ἀναγνώστων μας ἓνα σπουδαῖον πρόβλημα: τὸ τῆς ἐκκαθαρίσεως «τῆς ἱερᾶς καὶ λεπτῆς ζυγαρίας» τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως ἀπὸ τοῦς περιττοῦς καὶ κάλπικους ὀγκούς ποὺ κἀθόνται ἐπ' αὐτῆς, φέροντες σύγχυσιν ἐπικίνδυνον καὶ ματαίαν κόπωσιν εἰς τὸ «ἔθνος». Αὐτοὶ οἱ πολιτικοὶ ὄγκοι εἶνε, φαίνεται, ὅσοι «συχνὰ καταχρώμενοι τὴν τέμνουσαν ἐξουσίαν ἢ ἐκ τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων χειρίζονται» ἀσεβοῦν πρὸς τοὺς ἀντιπροσωπεύοντας τὴν σοβαρὰν πνευματικὴν παράδοσιν τοῦ τόπου, παραμελοῦν τὴν ἱεραρχίαν τῶν ἀξιών, συγχέουν τὰ ἀτομικά τῶν γούστα μὲ τὰς κοινὰς ὑποθέσεις ποὺ διαχειρίζονται καὶ δὲν κατανοοῦν τελείως τὰ προβλήματα τῆς χώρας.

Ὑπεράνω δ' αὐτῆς τῆς εἰδήσεως τῆς ἐφημερίδος καὶ τῆς ἀξιόσεως τοῦ δημοσιολόγου, ζῇ καὶ ἀνησυχεῖ, μέσα εἰς τὴν σκέψιν πλείστων προνοητικῶν Ἑλλήνων, μία ἄλλη φροντίς, περὶ τῆς ὁποίας ἤδη ἡ «Ἐργασία» ἔκαμεν ἄλλοτε λόγον: περὶ τοῦ τί ἀναμένει τὴν Ἑλλάδα τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποίαν, διὰ μίαν ἢ ἄλλην αἰτίαν, ὁ σημερινὸς τῆς Κυβερνήτης ἀπομακρυνθῇ τυχὸν τῆς ἐξουσίας, ἀφίνων ὁπισθὲν τοῦ τὸ δυσαναπλήρωτον κενὸν ποὺ ὑπεργεμίζει σήμερον ἡ κολοσσαῖα καὶ τόσον συγκινητικὴ τοῦ δυναμικοῦ τῆς, καὶ ποῦ, τότε, θὰ φανῇ τοσοῦτω μᾶλλον ἐρημικὸν καὶ χαῶδες κατ'

ὅσον τῶν ἄλλων πολιτικῶν μας ἀρχηγῶν τὰ ἀναστήματα ὑπερσμικρύνονται ἐν συγκρίσει μὲ τὸ ἰδικόν του.

* Ἄλλ' ἐρωτᾶται: Αὐτοῦ τοῦ ἀρχοῦ ἡ πρώτη παράγραφος ἔχει σχέση μὲ τὴν μυθολογίαν. Ἡ δευτέρα ἔχει σχέση μὲ τὴν ἀτομικὴν ἐνὸς δημοσιολόγου ψυχολογίαν. Ἡ δὲ τρίτη ἀφορᾷ μίαν ἀπαισιόδοξον μελλοντολογίαν. Τί σχέσιν λοιπὸν ἡμποροῦν νὰ ἔχουν τρεῖς τόσον ἀνόμοιαι ἐκ πρώτης ὄψεως προτάσεις, διὰ νὰ ἀποτελέσουν, ὅπως τὰς ἐμφανίζομεν, τρεῖς συγγενεῖς συντελεστὰς ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ συλλογισμοῦ; Διατί ἀναμειγνύομεν μίαν φαντασιώδη εἰδήσιν, μίαν ὑποκειμενικὴν ἐντύπωσιν, καὶ μίαν ἀόριστον διὰ τὸ ἀπώτερον μέλλον ἀνησυχίαν, καὶ ποῖον κοινὸν πρόβλημα πιστεύομεν ὅτι τίθεται ἐστὶ, ἐπὶ τὸν τόσον ἀνισοσκελοῦς αὐτοῦ τρίποδος; Ἀλλὰ καὶ ἂν ἀκόμη ὁ τρίπους δὲν ἦτο κατὰ βάσιν χωλὸς καὶ ἀνισόροπος, ποῖαν Πυθίαν θέλομεν ἐπ' αὐτοῦ νὰ ὑψώσωμεν διὰ νὰ μᾶς προείπῃ τὸ μέλλον;

Καὶ ἐν πρώτοις θὰ τονίσωμεν κατηγορηματικῶτα, ὅτι πράγματι ἡ δῆθεν «ἀποκάλυψις» τῆς δημοκρατικῆς, βενιζελίζουσας καὶ ἀντικυβερνητικῆς συγχρόνως ἐφημερίδος, ἀποτελεῖ μῦθον ποὺ ἐπεγόησεν ἀμυδρὸν πλοῦτον φαντασίαν. Καμμία κοινοβουλευτικὴ συμπαιγνία δὲν εἶνε δυνατὴ μεταξὺ Φιλελευθέρων καὶ Λαϊκῶν. Ὅχι δὲ μόνον ἔνεκα τῆς ἀπολύτου πολιτικῆς εὐθύτητος τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν πρώτων καὶ τῆς ἀπωλήτου ἡθικῆς σοβαρότητος τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν δευτέρων, ἀλλὰ καὶ διότι θὰ ἔπρεπε, ἐπὶ πλέον, καὶ οἱ ὁπαδοὶ νὰ συγκατανεύσουν εἰς τὴν διαδραμάτισιν μίας τόσον τραγικῆς κωμωδίας. Τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ τὸ πλεονέκτημα εἶνε ὅτι ὅλα γίνονται ἀσυγκαλύπτως καὶ ὅτι συνομωσαί τοιαύτης φύσεως εἶνε ἀδύνατον ἐφ' ὅσον πᾶς βουλευτὴς δικαιούται νὰ ἀνέλθῃ ἐπὶ τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς καὶ πᾶς πολίτης νὰ ἐλέγξῃ τοὺς βουλευτὰς του, ἀπὸ τῶν θεωριῶν ἢ ἀπὸ τῶν σπηλῶν τοῦ τύπου. Κοινοβουλευτικῶς, ἡ διαδοχὴ μίας κυβερνήσεως δὲν ἡμπορεῖ νὰ γίνῃ παρὰ σύμφωνον πρὸς ὠρισμένους κανόνας καὶ ὑπὸ ὠρισμένας προϋποθέσεις.

Ἐξ ἄλλου, τοῦ ἐπιστολογράφου μας αἱ αἰτιάσεις ἡμποροῦν νὰ εἶνε ὀρθαί, — καὶ ἐκ τούτων πλείστα εἶνε ἀσφαλῶς ὀρθόταται. Περιττοὶ καὶ κάλπικοι ὄγκοι ὑφίστανται ἐπὶ τῆς

πολιτικῆς μας σκηνῆς; Ἀλλὰ καὶ ποῦ δὲν ὑφίστανται; Ἡ ἱεραρχία τῶν πνευματικῶν ἀξιών δὲν εἶνε καὶ πολὺ σεβαστὴ εἰς αὐτὸν τὸν τόπον; Ἀλλὰ διατί δὲν αὐτοεπιβάλλονται οἱ ἀξιόζοντες καὶ ὑποτιμώμενοι; Ἡ σύγχυσις τέλος ἀτομικῶν βλέψεων καὶ κοινῶν συμφερόντων δὲν εἶνε, βέβαια, ἀσύνηθες φαινόμενον. Ἀλλ' εἶνε τοῦτο τὸ αἰώνιον πρόβλημα ποῦ τίθεται ἀνεκαθεν πρὸς τῆς φιλοσοφούσης σκέψεως ὁλων — καὶ ὅχι μόνον τῶν πολιτικο-λογούντων — τῶν ἡθικολόγων τῆς οἰκουμένης. Πρακτικῶς, ἡ ἐκκαθάρισις ἐνὸς πολιτικοῦ κόσμου ἀπὸ τῆς νοσηρᾶς αὐτᾶς ἐστίας δὲν ἡμπορεῖ νὰ γίνεταί παρὰ διὰ τῶν ἐκαστοτε ἐκλογῶν καὶ διὰ τῆς ὀξύνσεως τοῦ ἡθικοῦ αἰσθητηρίου τοῦ λαοῦ.

Τέλος, διὰ νὰ ἀπαντήσωμεν μίαν ἀκόμη φορὰν εἰς τὴν ἀνήσυχον ἀπορίαν τῶν Ἑλλήνων «Προμηθεῶν» περὶ τοῦ ποῖα κατάστασις θὰ διαδεχθῇ, μίαν ἡμέραν, τὴν σήμερον ὑπὸ τῆς προσωποικότητος τοῦ κ. Βενιζέλου δεσποζομένην, θὰ σημειώσωμεν ὅτι αὐτό, καὶ μόνον αὐτό, εἶνε ὁλόκληρον τὸ αὐριανὸν ἐλληνικὸν πρόβλημα. Καὶ περὶ αὐτὸ ἔρχονται καὶ πλέκονται καὶ αἱ ἐσώτεροι σκέψεις ποὺ ἔρριψαν εἰς τὸ μέσον τὴν «ἀποκάλυψιν» τῆς δημοκρατικῆς ἐφημερίδος καὶ αἱ ὀξυτάται αἰτιάσεις τὰς ὁποίας ἀνέστυραν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν οἱ φόβοι τοῦ ἐπιστολογράφου μας. Διότι κατ' οὐσίαν εἰς τί ἀνταποκρίνεται ὁ θρόνος περὶ συμπαιγνίας Φιλελευθέρων καὶ Λαϊκῶν, — ἂν μὴ εἰς τὴν ἀπορίαν περὶ τοῦ πῶς θὰ διεξαχθῇ αὐτὴ ἡ περιφημὸς διαδοχὴ; Διότι κατ' οὐσίαν, τί δίδει ἐπίσης ὑπόστασιν εἰς τὰς αἰτιάσεις τοῦ ἐπιστολογράφου μας, ἂν μὴ ὁ φόβος τοῦ μήπως εἰς τοὺς ὑπ' αὐτοῦ κατηγορουμένους περιέλθῃ ἡ διαδοχὴ;

Ὡστε αὐτὸ τὸ κοινὸν ἔχουν σήμερον αἱ φαντασιώπληκτοι ἐπινοήσεις τοῦ ἐνός, αἱ ὀρμητικαὶ καταγγελίαι τοῦ ἑτέρου καὶ αἱ ψυχραίμωτοι ἄλλ' ἐπίσης ἀνήσυχτοι ἀπορίαι τοῦ τρίτου Ἑλληνοῦ: ὅτι εἰς τὸ βάθος διακρίνει κανεὶς, καὶ εἰς τὴν μίαν καὶ εἰς τὴν δευτέραν καὶ εἰς τὴν τρίτην περιπτώσιν, ἓνα καὶ τὸ αὐτὸ μεγάλο ἐρωτηματικόν: τί ἐπιφυλάσσεται εἰς τὴν Ἑλλάδα ἅμα τυχὸν ἐπιστῇ ἡ βαρὺτάτα ἱστορικὴ στιγμή τῆς ἀπομακρύνσεως ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ σημερινοῦ Κυβερνήτου τῆς; Καὶ — ἂς μὴ τὸ ἀρνούμεθα — αὐτὸ τὸ ἐρώτημα θέτουν ἰδίως καὶ κυρίως εἰς τὸν ἑαυτὸν τῶν ὅλων

Η ΠΑΝΕΥΡΩΠΗ ΑΠΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΠΟΨΕΩΣ

οί επί κεφαλής των μεγάλων ύπευ-
θύνων επιχειρήσεων και οργανώ-
σεων Έλληνες, όλοι δηλ. εκείνοι,
όσοι, ως εκ της φύσεως της εργα-
σίας των, είναι υποχρεωμένοι να
προεκτείνουν τās βλέψεις των και
τους υπολογισμούς των επί μακροῦ
χρονικοῦ διαστήματος, όλοι εκεί-
νοι εἰς τοὺς οποίους δὲν ἀρκεῖ—καὶ
ψυχικῶς καὶ ὑλικῶς—ἡ ἀσφάλεια
τῆς σήμερον ἢ τῆς αὔριον, ἀλλὰ
καὶ τῆς μεθουριανῆς ἡμέρας ζητοῦν
τὴν ἐξασφάλισιν.

Ὅσονδήποτε, ἐν τούτοις, καὶ ἂν
κατανοώμεν τοὺς λογισμούς αὐτῶν
τῶν προβλεπτικῶν συμπολιτῶν μας,
ἔχομεν ὅμως χρέος νὰ τονίσωμεν
ὅτι, καθ' ἡμᾶς, τὸ πρόβλημα πού
θετοῦν—καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ ἄλλοι—,
δηλ. τὸ τῆς διαδοχῆς, εἶνε ἀκόμη
καὶ πρῶτον καὶ ἄωρον. Εἶνε πρό-
ωρον, διότι ἀκόμη, εὐτυχῶς, οὐ-
δεμία οὔτε σκέψις οὔτε φόβος οὔτε
πιθανότης ὑπάρχει προσεχούς ἀπο-
μακρύνσεως ἀπὸ τῆς ἐξουσίας τοῦ
σημερινοῦ τῆς Ἑλλάδος Κυβερνή-
του. Εἶνε δὲ καὶ ἄωρον, διότι ἀ-
κόμη δὲν μᾶς εἶναι δυνατόν καὶ νὰ
προεικάζωμεν, ὅσονδήποτε καὶ ἂν
βυθίζωμεν εἰς τὸ μέλλον τὸ βλέμμα
μας, ὑπὸ πού τις γενικῆς καὶ προσω-
πικᾶς συνθήκῃς θὰ ἀνατείλῃ, κά-
ποτε, ἐκείνῃ ἢ ἡμέρᾳ τῆς ἀπομα-
κρύνσεως. Ἐπὶ προῶρων δὲ καὶ
ἄωρων προβλημάτων δὲν χωρεῖ
παρὰ φιλολογικὴ ἢ φιλοσοφική,
πᾶντως δὲ ἀκαδημαϊκὴ καὶ μόνον
συζήτησις, κατὰ τὴν ὁποίαν συγχρό-
νως καὶ δικαιολογημένα καὶ ἀνι-
καλιολογικά νὰ ἡμποροῦν νὰ ἐμφε-
νίζωνται τὰ πλέον ἀντιθέτα μετα-
ξὺ τῶν συμπεράσματα.

Σημαίνει ὅμως, ἀρὰ γε, τοῦτο ὅτι
καὶ τὸ πρόβλημα δὲν ἡμπορεῖ, ἐν τῷ
μεταξύ, καὶ νὰ προαχθῇ πρὸς τὴν
ὁδὸν μᾶς κάποιας λογικῆς λύσεως;
Δὲν τὸ πιστεύομεν. Διότι ὅσον ὅ-
ποτε καὶ ἂν φρονούμεν ὅτι τὰ με-
γάλα ζητήματα ἐνὸς λαοῦ διὰ
τῶν γεγονότων ἰδίως ἐξελίσσονται
πρὸς τὴν ὁρμήσιν των καὶ ἀπὸ τῶν
πραγμάτων τὴν—συχνάκις ἀπρόο-
πτον—ἀλληλοδιαδοχὴν κυρίως κί-
νούνται καὶ προωθοῦνται, ἀλλ' ὅ-
μως εἶνε ἐπίσης ἀναντίρτητον ὅτι
καὶ κάποιοι νόμοι τῶν πιθανότη-
των ἢ λειτουργία ἐπιτρέπει μίαν
ἀμυδρὰν πρόβλεψιν, πρὸς τούτοις
δὲ ὅτι καὶ ἡ ἀνθρωπίνη θέλησις ἰ-
σχύει ἀρκετά, ὥστε τὴν ἐξελίξιν τῶν
γεγονότων νὰ ἐπηρεάζῃ, καὶ τὸν
ρυθμὸν των νὰ διευκολύνῃ καὶ νὰ
ἐξομαλύνῃ.

Συνεπῶς, καὶ ἂν ἀκόμη, καθὼς
πιστεύομεν, τὸ πρόβλημα τίθεται
προῶρος, ἡ δὲ πρόοψις οἰασθήποτε
λύσεως τοῦ ἀφορᾷ μοιραίως ἄωρον
ἀκόμη λύσιν, δὲν εἶνε ὅμως ἄσκο-
πον νὰ σημειωθῶν μερικαὶ θεμε-
λιώδεις σκέψεις, ἐπὶ τῶν ὁποίων
εἶνε ἀδύνατον πᾶς λογικὸς ἀνθρω-
πος νὰ μὴ συμφωνήσῃ.

Βάσις τῶν σκέψεων τούτων εἶνε
ὁ συντελεστής τῆς προσωπικότητος
τοῦ κ. Βενιζέλου, τῆς πᾶσαν ἄλλην
προσωπικότητα συνθλιβούσης. Ὑπὸ
τὴν σκιάν τοῦ κύρους του, τοῦ γοῆ-

Η ἰδέα τῆς Πανευρώπης ἐξενεχθεῖσα
ἀπὸ πολιτικῶν διεθνῶς κύρους ἐκδη-
λῶν ἔχει τὸν σκοπὸν τῆς. Ὁ ἄνθρωπος
τὸ μέσον καὶ τὸ ἐπιστέγασμα τῆς καταβλ-
λομένης πανταχόθεν εὐρωπαϊκῆς προσπα-
θείας πρὸς ἐξασφάλισιν καὶ παγίωσιν τῆς
παγκοσμίου εἰρήνης. Καὶ εἴτι περαιτέρω,
ὅπως δι' αὐτῆς πρὸ παντός, ἐξασφαλιζομέ-
νης τῆς διεθνούς εἰρήνης, μειωθῶν σὺν τῷ
χρόνῳ αἱ πολεμικαὶ δαπάναι τῶν διαφόρων
κρατῶν, περιστάσιν δὲ ἄλλαι διὰ συγχο-
νέυσεως διαφόρων ἄλλων ἐπὶ μέρους ὑπε-
ρεσιῶν, ἐπὶ τῷ τέλει τοῦ νὰ καταστήθῃ ἀνε-
πώτερος ὁ βίος τῶν λαῶν, σκληρῶς δοκιμα-
σθέντων ἐκ τοῦ μεγάλου πολέμου καὶ δο-
κιμαζομένων ἀκόμη ἐκ τῶν μεταπολεμι-
κῶν συνεπειῶν.

Τῇ ἀληθείᾳ. Δὲν δύναται κατ' ἀρχὴν νὰ
χωρήσῃ ἀντίρρηση ὅτι ἀνθρωπιστικώτερον
πρόγραμμα δὲν ἡδύνατο νὰ ὑπάρξῃ καὶ ὅτι
ἡ τυχὸν πρᾶγματις αὐτοῦ θὰ προδικά-
σει τὴν αἰωνίαν πρὸς τοὺς εὐαγγε-
λίστας αὐτοῦ εὐγνωσύνην εἰς τὴν καταπονηθεῖσαν
ἐκ τοῦ πολέμου ἀνθρωπότητα, νῆοι ὀρίζον-
τες θὰ διηνοίγοντο, σκοπὸν ἔχοντες τὴν
δικαίαν χαρὰν τῆς ζωῆς. Ἀλλ' ἐπειδὴ εἰς
τὸν κόσμον τοῦτον καὶ ἡ εὐγενεστέρᾳ τῶν
ἰδεῶν εἶνε ἀναποσπάτως συνυφασμένη με-
τὰ πᾶσι τοῖς οἰκονομικῶν συμπεριφορῶν, τὸ
τιθέμενον πρόβλημα τῆς συμπεριφορᾶς τῶν
ἐυρωπαϊκῶν λαῶν ὑπὸ μίαν ὁμοσπονδίαν
πρὸς τὴν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῶν συμπεριφορᾶς.

τῶν του, τῆς δημιουργικότητός του,
τῆς θεληματικότητός του, πᾶντως
ἄλλου ἐπιδόξου διαδόχου τοῦ ἡ λά-
ψης σκοπίζεται καὶ ἡ φυσιογνωμία
ἀμυροῦται. Καὶ ἡ δυσαναλογία αὐ-
τῆ τῶν ἀναστημάτων θὰ μᾶς φανῇ
ἀκόμη ἐντονωτέρα τὴν ἡμέραν τῆς
διαδοχῆς. Τί λοιπὸν τὸ λογικώτε-
ρον, τὸ φυσικώτερον, τὸ πλέον ἀ-
ναπόφευκτον ἀπὸ τὴν ἀνάγκην ὁ-
πως πλείστοι δὲν ὄχι ὅλοι οἱ σημε-
ρινοὶ ἀρχηγοὶ προσθέσουν, τότε, ὁ
ἕνας τὸ ἀνάστημά του ἐπὶ τοῦ ἀνα-
στήματος τοῦ ἄλλου, διὰ νὰ ἀντι-
καταστήσῃ τὸν ἀποχωροῦντα γί-
γαντα;

Ἀλλὰ τότε—ἐφ' ὅσον ἡμπορεῖ κα-
νεῖς νὰ ψυχολογήσῃ τὴν σημερινὴν
θέσιν τῶν πραγμάτων καὶ τὰς πι-
θανὰς τῆς μελλοντικᾶς δυνατότητος
ἐξελίξεως,—θὰ γίνουσι ἐκδηλὰ καὶ
μερικὰ ἄλλα στοιχεῖα τῆς δημιου-
ργητοσύνης καταστάσεως. Θὰ κα-
ταφανῇ ὅτι ἡ Δημοκρατία μας κα-
τέστη πλέον ἀκλόνητος. Θὰ ἔχουν
ἐξελεγχθῇ καὶ ἄλλαι προσωπικότητες,
σημερινοὶ ἀκόμη ἐν τῇ ἀφανείᾳ. Ὁ
ἕως τότε ὠριμάζων πολιτικὸς κό-
σμος θὰ ἀντιληφθῇ ὅτι αἱ ἐριδ-
ες πού ἔχωσαν τοὺς πρεσβυτέρους
θὰ ἔχουν πλέον ἱστορικὴν καὶ μόνον
ἀξίαν. Ὑπὸ τὴν πίεσιν δὲ τῶν με-
γάλων κοινωνικῶν ὀρευμάτων καὶ
τῶν ἀπροσώπων οἰκονομικῶν συμ-
περιφορῶν, ἐπὶ ἀκόμη ἀπροβλεπτῶν
βάσεων καὶ διχογνωμιῶν θὰ μορφω-
θοῦν αἱ νέαι τοῦ μέλλοντος παρα-
τάξεις. Καὶ ἐνῶ οἱ ἤδη καθιερωμέ-
νοι ἀρχηγοὶ θὰ συνεογάζωνται, ἀλ-
ληλοεπιθέτοντες τὰ ἀναστήματά των,

φέροντα οἰκονομικὰ πανταχόθεν προβάλλον-
ται καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀντιτιθέμενα,
συμφέροντα προωρισμένα μοιραίως νὰ ὑπο-
χωρήσουν ἐναντὶ ἐπικρατεστέρων ὁμοειδῶν
τοιούτων ἄλλης χώρας καὶ ἐπομένως πλεί-
στον ζωτικῶς καὶ πολυπληθεῖς κλάδους
τῆς υποχωρούσης χώρας δὲν εἶνε δυνατόν
παρὰ νὰ προκαλέσῃ ἀναστάσιον γενικω-
τέρας μορφῆς. Ἀλλ' ἂν γενικαὶ θὰ εἶνε αἱ
τοιαῦται κολοσσιαῖαι δυσχερεῖαι ἐν τῇ ἐ-
φαρμογῇ προκειμένου περὶ ἰσοδυνάμων—ἀς
μεταχειρισθῶμεν τὸν ὅρον—ἀπὸ ἀπόψεως
παραγωγῆς χωρῶν, φαντάζεται πᾶς τις
πόσον ἀπείρους δυσχερέστερον καθίσταται
τὸ ζήτημα προκειμένου περὶ τῶν μικροτέ-
ρων χωρῶν, τῶν ὑστερουσῶν ἀπὸ ἀπόψεως
καὶ ποσοτικῆς καὶ ποιοτικῆς ἀποδόσεως ἐν
τῇ παραγωγῇ, ὡς συμβαίνει καὶ μετὰ τὴν
Ἑλλάδα. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι αἱ
τοιαῦται ὑστεροῦσαι χώραι θὰ ὑποστοῦν
καίριον πλήγμα εἰς σοβαρώτατους αὐτῶν
κλάδους, ὡς ἡ βιομηχανία αὐτῶν μετ' ὁ-
λων τῶν δυσμενῶν συνεπειῶν, ὡς ἡ ἀπερ-
γία κλπ. ἢ καὶ ἡ ναυτιλία ἀκόμη αὐτῶν.
Διότι ἐλάττωσις ἢ ἄριστος τῶν δαμῶν θὰ
ἐσθμύνει κατὰ κράτος τὴν χωρῶν τούτων
ὑπὸ τῶν ἀλλοδαπῶν βιομηχανικῶν προϊόν-
των καὶ πλήρῃ ὑποδουλώσιν αὐτῶν εἰς τὸ
ξένον κεφάλαιον. Ὁ δὲ εἶναι αἱ χώραι αὗται
ὡς ἀντάλλαγμα τὴν εὐχερестέραν καὶ με-
γαλειτέραν διάθεσιν τῶν γεωργικῶν αὐτῶν
προϊόντων; Ἀλλὰ μήπως αἱ βιομηχανικαὶ

τίς οἶδε; καὶ ἰδιοσυγκρασίαι νέων
ἀρχηγῶν θὰ ἀρχίσουν νὰ ἐπιβά-
λονται.

Μέσα ὅπωςδήποτε εἰς τὸ περιθώ-
ριον αὐτῶν τῶν πιθανότητων, θὰ
κληθῇ πιστεύομεν ὑπὸ τοῦ ἑλληνι-
κοῦ πεπρωμένου νὰ λάβῃ μίαν κά-
ποιαν μορφήν τὸ πολιτικὸν μέλλον
τοῦ τύπου μας. Ἀλλ'—ἐπαναλαμβάνο-
μεν—πρὸς τὸ παρόν, καὶ τὸ πρό-
βλημα εἶνε πόσῳ καὶ τὰ συστα-
τικά αὐτῆς τῆς διαμορφώσεως ἐλέγ-
χονται ἄωρα καὶ ἀσύλληπτα. Ἐὰν
δὲ παραθέτομεν αὐτὰς τὰς γενικὰς,
γενικωτάτας σκέψεις, τὸ κάμνομεν
μόνον διὰ νὰ καταλήξωμεν εἰς τὸ
ζήτημα τῆς διαδοχῆς προτιμώτερον
ποτέ νὰ μὴ ὁμιλοῦμεν, ἀλλὰ καὶ
πάντοτε ἐνδομύχως νὰ φροντίζωμεν.
Νὰ μὴ ὁμιλοῦμεν, διότι παρελκει-
νὴ ἢ πρὸ τῆς ὥρας συζητήσις. Νὰ φρον-
τίζωμεν, διὰ νὰ ὠριμάσουν εὐκολώ-
τερα αἱ φυσιολογικαὶ τοῦ προβλή-
ματος λύσεις. Καὶ εἴτι, οἱ μὲν φαν-
τασιόπληκτοι «ἀποκαλυψάν» ὡς
Οἱ κατὰ τῶν ἐπιδόξων διαδόχων ἀ-
γωνιζόμενοι ὡς ὑψωθῶν σιγὰ-σιγὰ
ὑπεράνω αὐτῶν. Καὶ οἱ προβλεπτι-
κῶς ἀνησυχῶντες λογικοὶ Ἕλληνες
ὡς ὁξύνουν τὸ αἰσθητήριόν των διὰ
νὰ ἀνακαλύψουν τοὺς σήμερον ἀφα-
νῆς ἀκόμη πολιτικούς τοῦ μέλλον-
τος. Τότε, καὶ μόνον τότε, ἡ κοινὴ
ὅλων αὐτῶν τῶν ἀνησυχῶντων πνευμά-
των σημερινῇ φροντίδι θὰ ἔχη καὶ
κάποιαν πραγματικὴν ἀξίαν.

Α. Μ.

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΒΑΛΚΑΝΙΚΗΝ ΕΝΩΣΙΝ;

Γ'Ο κ. Κάρλος Λουαζώ, ἐπιφανὴς δη-
μοσιολόγος, εἰδικὸς διὰ τὰ ζητήματα τῶν
Βαλκανίων, δημ. σιεύει προσεχῶς εἰς
τὴν ἐν Πράγᾳ ἐκδιδομένην πολιτικὴν ἐπι-
θεώρησιν «Κεντρικὴν Εὐρώπην» τὴν ἀκο-
λουθὸν μελέτην περὶ τῆς Βαλκανικῆς
Ἑνώσεως. Ταύτης εἶχε τὴν καλωσύνην
νὰ μᾶς ἀνακινῶν ὁ χειρόγραφον, προ-
βαίνομεν δὲ λίαν εὐχαρίστως εἰς τὴν με-
τάφρασιν καὶ ὁμοιοῦσιν ἢς ἀνεκδότου
καὶ περισπούδαστον αὐτῆς μελέτης. Σ.Σ.]

Τὸ παλαιὸν σχέδιον τῆς Βαλκανι-
κῆς Ἑνώσεως ἐμφανίζεται διὰ πρῶ-
την φοράν ἐν συσχετισμῷ μετὰ τὴν ἀπο-
ψιν μῆς ἐνώσεως ἡπειρωτικῆς. Ἡ
ἰδέα, θεωρηθεῖσα ἄλλοτε εἰς ἄκρον τολ-
μηρά, καθίσταται οὕτως εἰπεῖν ἐν μέ-
ρος τοῦ ὅλου ζητήματος, ὑπὲρ τοῦ ὁ-
ποίου διατυπῶνται ἀνάλογα ἐπιχειρή-
ματα, ἀλλὰ πιστικότητος διαφόρου.
Ἄς μὴ βιασθῶμεν ἐν τούτοις πολὺ νὰ
χαρακτηρίσωμεν ὡς οὐτοπιστὰς τοὺς
ἀνθρώπους ἐκείνους ὅστινες θεωροῦν
ὅτι ἐκείνη ἐστὶν ἡ ἀπαιτούμενη ἐπαγγελ-
ματικὴ—καὶ τοιαύτη εἶνε ἡ περίπτω-
σις τοῦ κ. Μπριάν—νὰ ἀφαιρῶνται
κάθε προσπαθεῖται εἰς τὴν ἀναζήτησιν
τῶν μεθόδων τὰς ὁποίας ἀπαιτεῖ ἡ ἀ-
νάρρωσις τῆς Εὐρώπης. Καὶ διὰ νὰ
ἐλθωμεν εἰς τὴν Βαλκανικὴν Ἑνωσιν,
ἂς προσπαθῶμεν ν' ἀποφανθῶμεν
περὶ τῆς μορφῆς τὴν ὅποιαν παρουσιάζ-
ει μέσα εἰς τὸ εὐδύχωρον σχέδιον, τὸ
δὲ αὐτὴν καθορισθῇ.

Ἐν πρώτοις, πού ἀρχίζει καὶ ποῦ τε-
λειώνει ἡ χερσὸν ἡσυχίας τῆς Βαλκανι-
κῆς; Εἶνε δικαιολογημένον νὰ τὴν θε-
ωρῶμεν ὡς μίαν ὄντοτητα ἀκόμη, καὶ
μόνον ἀπὸ ἀπόψεως γεωγραφικῆς; Ση-
μειῖται ὅτι τὸ ἴδιον ζήτημα ἐτέθη πρὸ μι-
κροῦ ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων τοῦ γαλλι-
κοῦ σινεδρίου, ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ὁ-
λην Εὐρώπην. Ἀλλ' ἐνῶ δύναται τις
νὰ εἴπῃ ὅτι πολλὰ εὐρωπαϊκὰ ἔθνη
ἐπεκτείνονται διὰ μέσου τῆς Ἀσίας
καὶ τῆς Ἀφρικῆς διὰ τῶν ἀποικιακῶν
κτησέων των, τῶν ἐντολῶν των, καὶ
τῶν προτεκτοράτων των, εἶνε γεγονός
ὅτι καμμία Βαλκανικὴ χώρα δὲν ἔχει
τὴν τύχην ἢ τὸ ἀτύχημα νὰ διδῇ λα-
βὴν εἰς τὴν παρατήρησιν ταύτην.
Ἐκτὸς τῆς Τουρκίας, σηματοῖζον
ἐν ἐνιαύον σῶμα μετὰ τῆς Εὐρώ-
πης, χωρὶς καὶ ἐνδοτικὸν παράστημα
τὸ ὁποῖον νὰ ὑποχρεώσῃ τὰς κυβερνή-
σεις των νὰ λαμβάνουν ὑπ' ὄψιν τὰ
συμφέροντα καὶ τὰς ἀντιζητίας αἰτίνας
ἔχουν τὴν ἔδραν των ἐκτὸς τῆς Βαλ-
κανικῆς.

Θὰ παρετήρηται τις ἀναμφιβόλως ὅτι
αὐτὸ δὲν ἀρκεῖ πᾶσι νὰ ἀποδείξῃ ὅτι
ἡ Βαλκανικὴ εἶνε μία ὄντοτης, καὶ ὅτι
αἱ διάφοροι ἐν χρήσει γλώσσαι δὲν ἐν-
θαρρύνουν μίαν τοιαύτην ἀντιλήψιν
τῆς καταστάσεως. Οὐδέποτε πράγματι
θὰ ἀκούσῃ κανεὶς ἕνα «Ἑλληνα», ἕνα
Ρουμῶνα ἢ ἕνα Βουλγαρον νὰ διεκ-
δικῇ τὴν τίτλον τοῦ «Β α λ κ α
ν ί ο υ». Ἀλλὰ καὶ ἡ λέξις Εὐ ρ ω
π α ί ο ς εἶνε αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἀρ-
κετὰ νὰ εἰς τὰς πολιτικὰς συζητήσεις.
Καὶ ἡ ἐκφρασις τέλος Εὐ ρ ω π α ί ο
ς δὲν χρονολογεῖται παρὰ ἀπὸ τι-
νων ἐτῶν. Ἀπὸ τῆς παραμονῆς ἀκόμη
τοῦ πραξικοπήματος τῆς 6 Φεβρουα-
ρίου τοῦ 1929, οὔτε τοὺς Σέρβους, οὔτε
τοὺς Κροάτας ἐνδιέφερε νὰ ὀνομάζων-

ται Γιουγκοσλαῖοι. Ἡ ὀνομασία αὕτη,
παρὰ τὴν ἀρχαίαν καὶ γνησίαν κα-
ταγωγὴν τῆς, δὲν ἀπελάμβανε πε-
ρισσότερον τῆς λαϊκῆς εὐνοίας εἰς τὸ
Ζάγκρεμπ ἀπὸ τὸ Βελιγράδιον. Ἀπὸ
τῆς ἐποχῆς ὅμως ἐκείνης τὰ πράγματα
μετεβλήθησαν ἐκεῖ πολλὰ ταχέως, ὅπερ
ἀποδεικνύει ὅτι αἱ λέξεις συνοδεύουν
ἀμέσως τὰς καταστάσεις, ἀρκεῖ νὰ εἴ-
νε αἱ τελευταῖαι αὗται κάπως καθωρι-
σμένα.

Ἐχει ἡ Βαλκανικὴ φυσικὰ ὅρια;
Ἀσφαλῶς ὅχι, θὰ ἀπαντήσῃ τις ἐάν πε-
ριορισθῇ εἰς τὸ νὰ παρατήρησιν ἀπὸ τὸ
μέρος τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης, ὅπου
δὲν λείπουν ἐξ ἄλλου καθηγηταὶ τῆς
Γεωγραφίας διὰ νὰ διεκδικήσουν ὑπὲρ
τῆς «Mitteleuropa» τὴν Τρανσυλβα-
νίαν, τὴν Σλοβενίαν, καὶ τὴν Κροατίαν
μέχρι τῆς Δρίνας. Ἀλλ' ἀσφαλῶς ναί,
ἐάν τις ἀγθῇ πρὸς Νότον καὶ πρὸς Ἀ-
νατολάς, ἐφ' ὅσον τὰ κατ' ἐξοχὴν φυ-
σικὰ τῆς σύνορα, θέλω νὰ εἴπω τὰ θα-
λάσσια, δεσπόζοντες τῆς περιμέτρου
τῆς χερσονήσου, ἀπὸ τὸν ἐκβολὸν τοῦ
Δνειοτέρου ἕως εἰς τὸ βάθος τοῦ κόλ-
που τοῦ Καρνέρο. Εἶνε ἕνα σημεῖον τὸ
ὁποῖον ἀξίζει νὰ τονισθῇ παρὰ τοῦ γε-
ωγράφου καὶ εἰς τὸ ὁποῖον ὁ οἰκονο-
μολόγος καὶ αὐτὸς ὁ πολιτικὸς, δὲν
μποροῦν νὰ παραλείψουν ν' ἀποδώσουν
συγκεκριμένον ἐνδιαφέρον. Ἐπ' αὐτοῦ
δύναται θὰ ἐπανέλθωμεν.

Ἀλλ' ἂς ἀφήσωμεν νῦν κατὰ μέρος
τὰς παρατηρήσεις ταύτας, αἵτινες δύ-
ναται νὰ θεωρηθῶν ὅλγινον ἀκαδημα-
ϊκαὶ καὶ ἂς ἐξετάσωμεν τὴν σημερινὴν
πολιτικὴν κατάστασιν τῶν ἑξ κρατῶν
τῆς Βαλκανικῆς (Γιουγκοσλαβία, Ρου-
μανία, Ἑλλάς, Βουλγαρία, Ἀλβανία,
μέρος τῆς Τουρκίας). Αἱ δύο πρῶται
εἶνε ἡδὴ συνδεδεμέναι διὰ μίαν στε-
νὴν συμμαχίαν, καὶ ἀντιπροσπεύουν
αἱ δύο μόναι πλέον τῶν 213 τοῦ ὅλου
κοῦ πληθυσμοῦ τῆς γεωγραφικῆς, ὑπο-
λογιζομένου εἰς ὑπερτεσσαράκοντα ἐ-
κατομμύρια κατοίκους. Αἱ συμμαχίαι
ὡς πρὸς τὸν λιμένα τῆς Ὠκεανῶνικης
ἐξέλειψαν τὴν κυριωτέραν διὰ νὰ μὴ
εἴπῃ τις τὴν ὑμῶν αἰτίαν τῆς διανομῆς
μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Γιουγκοσλαβίας.
Ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἐνέσεται τὴν σιγνι-
κὴν αὐτὴν διὰ στόματος τῶν κ. κ. Πα-
παναστασίου, Κασσαντάκη, Α. Μακκά
καὶ τῶν ἄλλων ἢ νὰ ἐπὶ κλίμας πρὸς
τὴν Βαλκανικὴν ἀλληλεγγύην. Εἰς τὰς
Ἀθήνας δὲ θὰ συνέλθῃ συνέδριον,
συγκυβερνῶν πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν
κατὰ τὸν προσεχῆ Ὀκτώβριον, ὑπὸ τὴν
προστασίαν τοῦ διεθνούς γραφείου εἰ-
ρήνης.

Ἡ Βαλκανικὴ περιλαμβάνει 3 μοιρα-
νίας, 2 διηχοσπασίας καὶ ἕνα τύπον συν-
ταγματικῶν καθεστώτων, τοῦ πᾶν Ἀλ-
βανῶν, τὸ ὁποῖον δίδεται νὰ νασκατη-
οισθῇ ὡς εἰδικόν. Ἀλλ' οὐδαμῶς ἡ πο-
λιτικὴ μορφή αὐτῆς ἐπὶ τῆς ἀν-
ταγωνιστικῆς μεταξὺ τῶν δυναστειῶν,
οὐδεμία μεταστροφὴς μετὰ ἀπὸ τῆς
μῆς νίκης πρὸς τὴν ἑλληνικήν, ὅπως τοῦ
το λαμβάνει χώραν σήμερον ἀπὸ τῆς
Ἰταλίας πρὸς τὴν Γαλλίαν. Δὲν ὑπάρ-
χουν πόσοις ἢ πολιτικοὶ προγε-
γραμμένοι, οὐδὲ οὐλοῦντες τὴν ἐπ' ἀν-
δρῶν, καὶ ὡς ἡ παρουσία ὑπὸ τὴν προ-

τασίαν των νόμων της φιλοξενίας επισκιάζει τὰς σχέσεις κράτους πρὸς κράτος. Ἐπὶ τοῦ μέρους τούτου τῆς Εὐρώπης, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐμαίνετο ἄλλοτε ὁ πλέον φοβερός θρησκευτικός πόλεμος, οἱ τινες ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἡ ὑποδούλωση τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τὸ Ἰσλάμ ἐπὶ 3 αἰώνας, καὶ τὰ ζητήματα δογματικοῦ χαρακτήρος κατεπραῦνθησαν τελείως. Αἱ Μουσουλμανικαὶ μειονότητες ὑπετάγησαν εἰς τὴν νέαν τάξιν των πραγμάτων, — ἡ μετρηάστευσαν —, ἀμοιβαίαι διατάξεις ἀνεκτικότητος ἡ ἀδιαφορίας ἀσφαλίζουν τὴν εἰρήνην μεταξὺ ὁρθοδόξων καὶ καθολικῶν. Τὸ πνεῦμα τοῦ προσηλυτισμοῦ ἐξηλεφθῆ ὁρῶν.

Αἱ συνθήκαι αἰτίνες ἔθεσαν τέρμα εἰς τὸν τελευταῖον πόλεμον δὲν ἐχάραξαν διὰ μέσου τῆς χερσονήσου σύνορα ἐκ των ὁποίων ὅλοι νὰ μείνουν ἱκανοποιημένοι· τὸ ἀντιθετον θὰ ἀπετέλει ἓνα θαῦμα, ἀλλὰ γενικῶς ὁ πρωταρχικός ὁρος τῆς «ἀναθεωρήσεως» εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρειται μίᾳ ἐντυπωσιακῇ συνέντευξιν τοῦ κ. Μουσολλίνι, δὲν θὰ εὕρῃ ἡχώ μεταξὺ των βαλκανικῶν λαῶν, ἀλλὰ μόνον ἐκεῖ ὅπου λαμβάνει τὸν κόπον νὰ προκαλῇ τοιαύτην ἡ πολιτικὴ του. Ἡ Ἑλλάς δὲν σκέπτεται πλέον — ἡ σκέπτεται πολὺ ὀλιγώτερον — τὴν διεκδίκησιν τῆς Βορ. Ἠπείρου. Ἡ Βουλγαρία, ἂν τὸν ο. κ. Λιάπσεφ κατέχει τὴν ἀρχήν, ἔκαμε ἓνα βῆμα πρὸς τὸν διακανονισμόν τοῦ μακεδονικοῦ ζητήματος, συνάψαντα μετὰ τῆς Γιουγκοσλαυτικῆς κυβερνήσεως τὰς προσφάτους συμφωνίας τῆς Σόφιας.

Ἐάν φαντασθῇ τις πρὸς στιγμήν τὴν ἔννοιαν πραγματοποιημένην, δὲν βλέπει ποσὴν κατὰ τίνος θὰ ἠδύνατο νὰ ἀναλάβῃ μίαν πολιτικὴν ἐπιθετικὴν. Ἡ Βαλκάνια διὰ τοὺς Βαλκανίους ἦτο ἄλλοτε μίᾳ πρόκλησις εἰς πόλεμον, ἡ ὁποία δὲν εἶχε σημασίαν καὶ σπουδαιότητα παρὰ ἐφ' ὅσον ἠπείλει τὴν Ὀθωμανικὴν Αὐτοκρατορίαν. Τοιοῦτον πράγματι ἦτο τὸ σύστημα τῆς συμμαχίας τοῦ 1912. Ἐξέφυλίσθη ὁ μὲν εἰς σημεῖον ὥστε νὰ μὴ εἶνε πλέον σήμερον παρὰ ἓνας τύπος. Σημαίνει ἀπλῶς ὅτι οἱ βαλκανικοὶ λαοὶ ἐκουσίως θέλουν νὰ ἀπαλλαγῶν ἀπὸ τὰς σκευωρίας των ξένων δυνάμεων, καὶ πρὸ πάντων ἀπὸ τὴν ἀνάμειξιν των εἰς τὴν πολιτικὴν τῆς χερσονήσου.

Ἀπὸ τοῦ πολέμου ἡ Μοναρχία των Ἀψβούργων διεμελίσθη. Οἱ σύνδεσμοι των ὁρθοδόξων βαλκανικῶν κρατῶν μετὰ τῆς τσαρικής Ρωσίας διεκόπησαν. Μαζὶ με τὰς δύο αὐτὰς αὐτοκρατορίας ἐξαφανίζεται εἰς ἀνταγωνισμόν, ὅστις δὲν παρέλειπε νὰ ἀντιπαράσῃ τὰ κράτη ταῦτα, τὰ μὲν πρὸς τὰ δέ, ἰδίως τὴν Βουλγαρίαν καὶ τὴν Σερβίαν. Ἐξ ἀντιθέτου, σχεδὸν ὅλοι αὐταὶ αἱ μικραὶ δυνάμεις ἔσπευσαν νὰ λάβουν μέρος κατὰ τὸ κομμουνισμὸν τοῦ ἐξαγομένου ἀπὸ τὴν Μόσχαν. Ἡ Γιουγκοσλαυτὰ τὸ 1920, ἡ Βουλγαρία τὸ 1925, τὸ ἔτος τῆς συνωμοσίας κατὰ τοῦ Βασιλέως Βόριδος καὶ τῆς ἀνατινάξεως μίᾳ ὑπονόμῳ ὑπὸ τὴν Μητρόπολιν τῆς Σβίτα Νετέλια. Ἡ Ἑλλάς ὀλίγον πάντοτε, ἡ Ρουμανία χωρὶς διακοπὴν. Καὶ τίς οἶδε; ἐφ' ὅσον τὸ Σοβιετικὸν καθεστὸς διαρκεῖ, ἴσως ἡ ἀμυντικὴ αὕτη πολιτικὴ καταλήξῃ εἰς τὸ νὰ λάβῃ τὴν μορφήν μιᾶς ὑποθέσεως

κοινὸν συμφέροντος.

Ἀπὸ τὸ σύνολον των γεγονότων αὐτῶν, θὰ ἠδύνατο τις νὰ εἴπῃ ὅτι δὲν συνάγεται ποσὴν δημιουργικὸν ἐπιχειρήμα ὑπὲρ μιᾶς βαλκανικῆς Ὁμοσπονδίας, ἀρκετὰ λογυρὸν πάντως ὥστε νὰ κατευθύνῃ τὸ ζήτημα. Ἀλλὰ θὰ συνομολογήθῃ ὅτι ταῦτα ἐμφανίζουν ἓνα ἀντίρροπον εἰς τὸν κατάλογον των ἐπιχειρημάτων πού ἐσυνήθισαν νὰ παρατάσσουν κατὰ τοῦ σχεδίου, εἴτε δὲν λαμβάνεται ἀρκετὰ ὑπ' ὄψιν ἡ διαφορά μεταξὺ τοῦ κατὰ παράδοξιν κατοικοῦ τῆς Βαλκανικῆς, καὶ τοῦ συγχρόνου, εἴτε διότι ἀπλῶς δὲν ἐξετάζονται ἔστω καὶ συνοπτικῶς τὰ διάφορα στοιχεῖα τοῦ ζητήματος.

Ἀπὸ οικονομικῶν κυρίως ἀπόψεων, καὶ ἰδιαίτερος τελωνειακῶν, ἐκκινουῖν μέχρι τοῦδε οἱ πλείστοι διὰ νὰ ὑποδείξουν τὸ συμφέρον ὅπερ θὰ εἶχον οἱ λαοὶ νὰ ἐνωθοῦν. Τὸ βασικὸν ἐπιχειρήμα εἶνε τὸ ὁμοιομορφον τῆς οικονομικῆς καταστάσεως, ἥς βάρυν δύνανται τις νὰ εἴπῃ εἶνε ἡ γεωργία.

Πρόκειται πρὸ πάντων νὰ ἀντιμετωπισθῇ ὁ ἀνταγωνισμός, ὅστις ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον φορτῶνει τὴν εὐρωπαϊκὴν ἀγορὰν των σιτηρῶν ἢ των προϊόντων των ἐμμέσως ἢ ἀμέσως κτηνοτροφικῶν. Ἀρκεῖ κανεὶς νὰ σκεφθῇ ὅτι ἀπὸ τοῦ 1925 τὰ 80 % τῆς γεωργικῆς ἐξαγωγῆς των σιτηρῶν προέρχονται ἀπὸ τὰς δύο Ἀμερικανικὰ καὶ τὴν Αὐστραλίαν, διὰ νὰ ἀναλογισθῇ τοὺς περιορισμοὺς των κέντρων καταναλώσεως τοὺς ἐπιβληθέντας εἰς τὴν γιουγκοσλαυκὴν καὶ ρουμανικὴν παραγωγὴν. Ἐπίσης ἡ πλεονάζουσα παραγωγὴ εὐρίσκει ἐμπόδια καὶ εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν Εὐρώπην, λόγω των νέων γεωργικῶν προστατευτισμῶν, ὧν τὰ γενικά αἰτία εἶνε πολὺ γνωστά. Ἐκαστὴ χώρα, διασχεθεῖσα ἀπὸ τὸ παράδειγμα τοῦ πολέμου, θεωρεῖ ὡς μίαν ἀναπότρεπτον ἀνάγκην νὰ ἀσφαλίσῃ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς ἰσχυρᾶς παραγωγῆς τὴν γεωργικὴν ἀσφάλειαν. Ἡ γαλλικὴ πολιτικὴ τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Αὐστρίας ἀναπτύσσεται ὑπὸ τὸ καθεστὸς των τελωνειακῶν δασμῶν. Ἡ μάχη τοῦ σίτου, ἡ ἐπιχειρηθεῖσα ἐν Ἰταλίᾳ θὰ συντελέσῃ, ἐάν ἐπιτύχῃ, εἰς τὸ νὰ χάσουν αἱ παραδουναβιοὶ χώραι μίαν παλαιὰν πελατίδα.

Αἱ μεγάλοι βιομηχανικοὶ χώροι τοῦ Βορρὰ καὶ τῆς κεντρικῆς Εὐρώπης θ' ἀπαντήσουν εἰς τὴν πρόσκλησιν ἥτις ἐγένετο εἰς αὐτὰς νὰ ἀνοίξουν περισσώτερον φιλελευθέρως τὴν γεωργικὴν ἀγορὰν καταναλώσεως, ἀπαιτοῦσαι εἰς ἀντάλλαγμα ἀπὸ τὰ βαλκανικὰ κράτη δασμῶν πλεον ἐνοικίους διὰ τὴν ἐξαγωγὴν των βιομηχανικῶν των προϊόντων. Τοιαύτη εἶνε ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ ἐντύπωσις ἥτις ἐξάγεται ἀπὸ τὸ συνέδριον τὸ συνελθὼν ἐν Γενεύῃ πρὸς ἐπιτεύξιν μιᾶς τελωνειακῆς ἐκχειρίσεως, καὶ ἀπετέλεσε τοῦτο ἓνα ἀπὸ τὰ αἰτία τῆς ἀποτυχίας του.

Ἐκαστὴ χώρα εἶνε προστατευτικὴ δι' ἑαυτὴν καὶ φιλελευθέρη διὰ τὰς ἄλλας· αὐτὸ εἶνε τὸ σύγχρονον φαινόμενον, ἡ μᾶλλον τὸ αἰώνιον — τὸ ὁποῖον δὲν παύει ἀπὸ τοῦ νὰ γεννᾷ τὴν δυσφορίαν καὶ τὴν ἀναστάτῳσιν. Ἡ δυσφορία αὕτη προῦκλεισεν ἐν μέρει τὴν κίνησιν ὑπὲρ τῆς εὐρωπαϊκῆς ἐνώσεως.

Μία σημαντικὴ ἐργασία πραγματοποιεῖται αὕτην τὴν στιγμήν εἰς ὅλους τοὺς ἀρμόδιους κύκλους διὰ νὰ εὕρουν τὸ κατάλληλον φάρμακον. Δὲν δύναμεθα εἰσεῖν νὰ ἀποφανθῶμεν ἐάν ἡ ἐργασία αὕτη εἶνε ἀποτελεσματικὴ ἢ ὄχι. Ἀλλὰ εἰς ὅτι ἀφορᾷ τὰ βαλκανικὰ κράτη, εἶνε ἀσφαλὲς ὅτι ὑφίσταται μεταξὺ αὐτῶν κάποια κοινότης θέσεως ἐναντὶ τῆς παγκοσμίου κρίσεως, καὶ εἶνε λογικόν, ἀναχωρῶν τις ἀπὸ ἐκεῖ, νὰ ἐξετάσῃ τὴν κοινότητα μιᾶς πολιτικῆς σταθεροποιουμένης καὶ καταχωρουμένης. Ὡς πρὸς τὰ μέσα τῆς ἐπιτεύξεως ταύτης, ἂς ἐλπίζωμεν ὅτι τὸ προσεχὲς συνέδριον των Ἀθηνῶν θὰ ὑποδείξῃ μερικὰ συντελεστικά μέτρα, ἡ τοῦλάχιστον θὰ προαγάγῃ ἐκεῖνα περὶ ὧν γίνεταί λόγος ἤδη (τελωνειακαὶ συμμαχία, τράπεζα διαβαλκανικῆ, πνευματικὴ προσέγγισις κλπ.).

Πρέπει κανεὶς νὰ εὐχεται ὅτι εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν των ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου τούτου θὰ λάβῃ προσήκουσαν θέσιν τὸ ζήτημα των συγκοινωνιῶν. Κατ' ἀρχήν, τὸ θέμα εἶνε ἐξαιρετικὰ εὐπλάστον, καθότι τὸ καθεστὸς των συγκοινωνιῶν, λαμβανόμενων ὑπ' ὄψιν των ἀπαύστων τεχνικῶν προόδων, ὑπόκειται εἰς πληθὺς συνδυασμῶν καὶ προσαρμογῶν. Ἐπειτα, ἐνδιαφέρει ἰδιαίτερος τὰς λαϊκὰς μάζας· ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ τῆς συγκοινωνίας, καὶ ὁ ἔσχατος χωρικὸς τοῦ Δουναβέως ἀναλογίζεται τὰ συμφέροντά του τὰ ὁποῖα ἐξαρτῶνται ἐκ ταύτης. Πρὸς τοῦτοις, ὅσον ἐπιπολαίως καὶ ἐάν ἐξετάσῃ τις τὴν ἀνάπτυξιν των ὁργάνων καὶ των μέσων τῆς κυκλοφορίας διὰ τῆς Βαλκανικῆς χερσονήσου, πείθεται ὅτι σιγὰ-σιγὰ συνδέονται ταῦτα μετὰ τὴν διεθνή κυκλοφορίαν. Καὶ ἐάν ἀκόμη τὰ οικονομικὰ συμφέροντα τῆς χώρας ταύτης, λαμβανόμενα γενικῶς ὑπ' ὄψιν, ἐφαίνοντο ἀντίθετα πρὸς ἐκεῖνα των ἄλλων χωρῶν τῆς Εὐρώπης, θὰ παρέμενε πάντοτε τὸ γεγονός ὅτι ἡ Εὐρώπη ἔχει συμφέρον νὰ διενεργῇ τὸ διαμετακομιστικὸν ἐμπόριον διὰ τῆς Βαλκανικῆς, καὶ ὅτι ὁ κάτοικος τῆς Βαλκανικῆς ἔχει συμφέρον νὰ διευκολύνῃ τὸ ἐμπόριον τοῦτο.

Εἰς τὴν ἔννοιαν αὕτην ταύτην τῆς χερσονήσου περιέχεται καὶ ὁ λιμενικός συντελεστὴς, καθὼς καὶ ὁ συντελεστὴς τῆς φυσικῆς γεφυρώσεως ὑπεράνω τῆς θαλάσσης ἐκτάσεως. Ἡ Βαλκανικὴ αὕτη χερσονήσος, ἂν καὶ δὲν εἶνε χωρισμένη ἀπὸ τὴν Ἀσίαν παρὰ διὰ τὸ ἀνευ σημασίας πλάτους τοῦ Βοσπόρου, ἀνοίγεται εἰς τέσσαρας θαλάσσας—τὴν Μαύρην Θάλασσαν, τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, τὸ Ἰόνιον καὶ τὸ Ἀδριατικόν.—Οἱ κυριώτεροι σημερινοὶ λιμένες τῆς, ἡ Κωνσταντιῆ, ἡ Βάρνα, ἡ Κωνσταντινούπολις, ὁ Πειραιεύς, τὸ Σπλιτ, εἶνε καταμετρημένοι ἐπὶ τῆς περιφέρειας κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε κάποια ἀρμονία βασιλεύει εἰς τὴν λειτουργίαν των χωρὶς ἀνταγωνισμοὺς μεταξὺ των, καὶ εἰς ἕκαστον ἐξ αὐτῶν ἀνήκει μίᾳ ζώνῃ ἐπιρροῆς διακεκριμένη καὶ προσδιορισμένη ἀρκετὰ καλῶς. Ἐάν ἓνα χάρτην ἐπὶ τοῦ ὁποίου θὰ ἔπρεπε νὰ ἀναγραφῶν οἱ πλέον ἐπωφελεῖς λιμένες δι' ἓνα ἕκαστον των κατόικων τῆς Βαλκανικῆς, θεωρουμένης ὅτι ἀποτελεῖ ἐν καὶ μόνον κράτος, θὰ

εὕρισκεν ὀλίγα πράγματα ν' ἀλλάξῃ ἀπὸ τὴν σημερινὴν των τοποθετίαν.

Ἡ δὸς τοῦ Δουναβέως εἶνε εἰς αὐτὴν ἐπίσης ἓνα σύμβολον τῆς ἀλληλεγγύης των συμφερόντων ἢ τοῦλάχιστον μερικῶν βαλκανικῶν συμφερόντων. Ἐάν ποτε θὰ ἠδύνατο νὰ προσαρμωθῇ πρὸς τὴν μεγάλην ὑπερωκεάνειον διώρυγα, διὰ τὴν ὁποίαν ἄλλοτε ἀπησχολήσαμεν τοὺς ἀναγνώστας μας, θὰ προέκυπτεν ἐκ τούτου μίᾳ ἐπὶ πλέον ἀπόδειξις τῆς σχέσεως τῆς ἀλληλεγγύης ταύτης μετὰ τῆς γενικῆς εὐρωπαϊκῆς ἀλληλεγγύης. Ἡ βιομηχανία των σιδηροδρόμων τείνει σὺν τῷ χρόνῳ νὰ ἀποκαταστήσῃ εἰς τὴν χερσονήσῳ τὴν φυσικὴν ἐπιβαλλομένην λειτουργίαν, ἥτις ἀνακυβεύεται διὰ τῆς τουρκικῆς καταλήψεως τὴν ἐμφανίζει ὡς ἀκρωτήριον τὸ ὁποῖον προχωρεῖ πρὸς συνάντησιν τῆς Ἀνατολῆς. Ἡ λειτουργία αὕτη δὲν δύναται νὰ ἐκπληρωθῇ παρὰ χάρις εἰς τὸ πνεῦμα συνεργασίας. Οὕτως ἄλλωστε καὶ ἐπραγματοποιήθη μεταξὺ Γιουγκοσλαυίας, Ἑλλάδος, Βουλγαρίας καὶ Τουρκίας, διὰ τοῦ πολυπλόκου συστήματος τοῦ Ἐξπρές-Σεμπλὸν-Ορίαν, ἐπεκταθέντος σήμερον εἰς τὰ βάθη τῆς Μ. Ἀσίας, χάρις εἰς τὸ αὐτὸ πνεῦμα.

Ἡ μικτὴ Πολωνορουμανοβουλγαρικὴ ἐπιτροπὴ μελετᾷ ἐπίσης τὸν τρόπον πᾶν νέας διόδου διὰ τοῦ Δουναβέως, μεταξὺ τοῦ Γιουργέβου καὶ τοῦ Ρουσσόου, πρὸς ἐπιτεύξιν τῆς ἐνώσεως τῆς Βαλτικῆς πρὸς τὴν Μαύρην Θάλασσαν. Ἀνάλογον πνεῦμα θ' ἀπαιτηθῇ διὰ τὴν ἐπέκτασιν τῆς νέας ταύτης ἀρτηρίας, ἀναχωρούσης ἀπὸ τὴν Σόφειαν καὶ ἀποληγούσης εἰς τὴν Θεσσαλονίκην. Καὶ ἀκόμη διὰ τὸ ἰταλικὸν σχέδιον τὸ ὁποῖον συνίσταται εἰς τὴν κατασκευὴν μιᾶς ἐγκαρσίας γραμμῆς ἀναχωρούσης ἀπὸ τὸ Δυρράχιον μεταξὺ τῆς Ἀλβανίας καὶ τῆς Θράκης.

Τὸ ὁδικὸν δίκτυον διὰ μέσου των διαφόρων χωρῶν τῆς Βαλκανικῆς εἶνε σχετικῶς ὀλιγώτερον προηγμένον. Ἐκαστον των κρατῶν τούτων προσπαθεῖ νὰ βελτιώσῃ τὰς γραμμὰς συγκοινωνιῶν ἐπὶ τοῦ ἰδίου του ἐδάφους· ἀλλὰ μόνον διὰ τῆς συνεργασίας θὰ ἠδύνατο νὰ διεκδικήσῃ διεθνή χαρακτῆρα, εἴτε διὰ τὸν τουρισμόν, εἴτε διὰ τὸ ἐμπόριον, διότι ἐπὶ τέλους οὐδεὶς δύναται νὰ προῖθῃ ποῦ θὰ ἐκταθῇ εἰς τὸ προσεχὲς μέλλον ὁ ἐμπορικὸς ρόλος τοῦ αὐτοκινήτου. Κολοσιαιὸν σημασίαν διὰ τὴν ζήτημα τῆς ἐνισχύσεως των συγκοινωνιῶν ἔχει καὶ ἡ ὑδροηλεκτρικὴ δύναμις, ἡ ὁποία δύναται νὰ ἐξασφαλίσῃ ἀπὸ μεγάλης ἀποστάσεως τὴν λειτουργίαν των ἐργοστασίων, τὴν ἔλξιν, τὸν φωτισμόν κλπ. Εἰς τὴν Βαλκανικὴν, ἥτις εἶνε διηρημένη εἰς κράτη σχετικῶς μικρὰς ἐκτάσεως, εἶνε περισσώτερον ἀναγκαῖον νὰ ὁργανωθῇ διὰ μιᾶς διανοῦς συμμαχίας ἡ κυκλοφορία τοῦ ηλεκτρισμοῦ διὰ μέσου των χωρικῶν ὁρίων, καὶ ἀκόμη ὁ τρόπος τῆς ὑποστηρίξεως τὸν ὁποῖον ὀφείλουν ἀμοιβαίως νὰ παρέχουν οἱ διάφοροι σταθμοί. Καὶ ἐάν εἶνε ἀληθὲς ὅτι μερικαὶ ἀνὰ δύο ἢ ἀνὰ πλείονας συμφωνίαι ἰδιωτικῆς ἢ καὶ δημοσίας πρωτοβουλίας ἐπέτυχαν συναφῶς ἐξαιρετικὰ ἀποτελέσματα, ἓνα γενικὸν σχέδιον ἀπορρέον ἐκ μιᾶς κοινῆς συμφωνίας, ὁργανικῆς καὶ διαρκοῦς, θὰ ἠδύνατο νὰ ἐξασφα-

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

(Μετὰ τὰ εἰς τὸ τελευταῖον τευχὸς μας δημοσιευθέντα σχετικὰ ἄρθρα τοῦ κ. Π. Βουρλούμη, Ὑπουργοῦ, καὶ τοῦ κ. Α. Ἀρβανίτη, καὶ μετὰ τὰ προηγηθέντα ἀλλεπάλληλα ἀπὸ των στηλῶν μας περὶ ἀντιανεργιακῆς πολιτικῆς ἄρθρα τοῦ κ. Α. Μακκά, συνεχίζομεν σήμερον τὴν περὶ τοῦ μεγάλου προβλήματος τῆς ἀνεργίας εὐρυτάτην μας ἐρευναν. Ἐν τῷ πλασίῳ ταύτῃ, δημοσιεύομεν σήμερον τρία ἄρθρα, ἐξ ἱσῶν καὶ τὰ τρία ἐνδιαφέροντα: τὸ ἐν ἀπῇ τὰς γνώμας τοῦ μεγάλου κεφαλαίου, τὰ δὲ ἄλλα τὰς ἀπόψεως ἐπιστημονικώτατα κατῃρησμένων καὶ ἀμερολήπτων κοινωνιολόγων. Καὶ πρὸς τὸ παρόν, δὲν θὰ σχολιάσωμεν ἀκόμη τὴν ὅλην αὕτην ἀρθρογραφίαν. Μετ' οὗ πολὺ ὁμως θὰ ἐξαγάγωμεν τὰ ἐκ ταύτης καθ' ἡμᾶς προκύπτοντα συμπεράσματα, ὁποῦτε καὶ θὰ ἐπαναλάβωμεν τὰς ἀπόψεις μας, ἐξηγουντες διατὶ ἐπὶ τινων σημείων διαφωνοῦμεν μετὰ των ἀρθρογράφων. Σ. Σ.).

Η ΑΝΕΡΓΙΑ ΚΑΙ ΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

ΕἰΝΕΚΑ τῆς ἐισροῆς των προσφύγων μετὰ τὴν μικρασιατικὴν καταστροφὴν, ἡ τάξις των ἀνέργων ἰδιωτικῶν ὑπαλλήλων καὶ γενικῶς των ζητούντων θέσεις μικροαστῶν ἠρξήθη καταπληκτικῶς.

Τὸ Κράτος, λόγω των γλίσχρων μέσων τὰ ὁποῖα διαθέτει καὶ των μεγάλων δαπανῶν αἰτίνες ἀπαιτοῦνται διὰ τὴν ἐσωτερικὴν ἀνόρθωσιν (ἐκτέλεσιν ἔργων κλπ.), εἶνε ἀδύνατον νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὴν κρίσιν δι' ἄλλου τρόπου παρὰ μόνον διὰ τῆς προστασίας του πρὸς Ἱδρυσιν ἐπιχειρήσεων νέων (παραγωγικῶν) κλπ. Ἡ προστασία αὕτη σημαίνει καὶ τὴν διευκόλυνσιν των ἐπιχειρήσεων ἐκ μέρους τοῦ Δημοσίου, ἡ ὁποία δύναται νὰ προέλθῃ ἐκ τῆς μειώσεως τῆς ἐπαχθοῦς φορολογίας. Διότι ἐκτός τοῦ φόρου τῆς καθαρᾶς προσόδου πού πληρώνουν οἱ κατώτεροι ὑπάλληλοι καὶ τοῦ ἀναλυτικοῦ φόρου πού πληρώνουν οἱ ἀνώτεροι οἱ λαμβάνοντες μεγάλους μισθοὺς, πληρώνουν ἐπίσης καὶ 1 % ἐπὶ τοῦ μισθοῦ των διὰ τὴν φορολογίαν τοῦ χαρτοσήμου.

Ἐνας ἄλλος τρόπος διευκολύνσεως των ἐπιχειρήσεων ἐκ μέρους τοῦ Κράτους εἶνε ἡ ἀκριβὲς ἐκπλήρωσις των ὀρων των μετὰ των διαφόρων κεφαλαιούχων, τραπεζῶν, βιομηχανιῶν κλπ. συναπτομένων συμβάσεων ἀνευ συζητήσεων καὶ ἀντιγωνισμῶν. Οὕτω θὰ ἐνθαρρύνωνται οἱ ἐξένοι καὶ οἱ ἐντόπιοι κεφαλαιοῦχοι εἰς τὸ νὰ ἐγκαθίστουν νέας ἐργασίας.

Ἡ παγκόσμιος κρίσις ἡ ὑπὸ ἡγετείας ἡ ἀλλοτρίαν μορφήν ἐμφανισθεῖσα ἐν Ἑλλάδι δὲν παρέχει στάδιον μεγαλειτέρας δράσεως των τραπεζῶν καὶ ἐπεκτάσεως των ἐργασιῶν των. Ἰσως, παρερχομένης τῆς κρίσεως, θὰ εὕρεθῃ μεγαλειτέρον πεδῖον ἐνεργείας.

Ἐκτός τῆς παγκοσμίου κρίσεως ἥτις ἐμποδίζει τὴν ἐπέκτασιν των ἐργασιῶν, ἄρα καὶ τὴν καταπολέμησιν τῆς ἀνεργίας, τελευταῖος διάφορα γεγονότα συμβάντα εἰς διαφόρους ἐταιρείας

λίσθι ἀποτελέσματα μονώτερα καὶ πρὸ πάντων ταχύτερα. Ἐναντὶ των δυνατοτήτων τὰς ὁποίας μᾶς ἐμφανίζει ἡ ἀκατάπαυστος τελειοποίησις των συγκοινωνιῶν, δύναται τις σχεδὸν νὰ παρατηρήσῃ: εὐτυχεῖς αἱ νέαι χώραι ὅσαι διὰ κοινῆς προσπάθειας καὶ μιᾶς ἐξ ἱσῶν καλῆς θελήσεως δύναται νὰ ἐφοδιασθῶν μετὰ ἀμεσον συγχρονισμόν, χωρὶς νὰ εἶνε ἐπιβεβαρημένα μετὰ τὰς δυσκολίας, συχνότατα δὲ καὶ τὰς δουλείας τὰς ὁποίας ἐκληροδότησαν εἰς παλαιότερα κράτη αἱ ἀλληλοδιάδοχοι ἐξελλί-

ἡνάγκασαν τὰς τραπεζὰς νὰ εἶνε λίαν ἐφεκτικαί, λόγω τῆς κακῆς πίστεως, ἀνικανότητος κλπ. πολλῶν ἐκ των διευθυνόντων τὰς διαφόρους ἐταιρείας, αἰτίνες οὕτω ἡναγκάσθησαν λόγω πτωχεύσεως νὰ ἐπιρρίψουν τὰς ἐργασίας των εἰς τοὺς δανειστάς των.

Ἡ Ἱδρυσὶς ταμεῖου ἀσφαλείας ἀνέργων ἐφαρμοσθεῖσα ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπῆρξε καταστροφικὴ ὄχι μόνον διὰ τὸ οικονομικὰ τοῦ Κράτους τὸ ὁποῖον πληρώνει πρὸς τοῦτο 285.000 λίρ. καθ' ἑκάστην, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς ἰδίους τοὺς ἀνέργους τοὺς προτιμῶντας οὕτω νὰ μείνουν ἄεργοι. Πολλοὶ δὲ μάλιστα καταρθώνουν, καίτοι ἐργαζόμενοι, νὰ λαμβάνουν καὶ τὸ σχετικὸν κρατικὸν ἐπίδομα.

Εἶνε δυνατόν, τὸ πλεόνισμα των ἐργατικῶν χειρῶν καὶ τοῦ ὑπαλληλικοῦ προσωπικοῦ νὰ ἀποστέλλεται εἰς τὸ ἐξωτερικὸν κατόπιν ἐπισταμένης ἐξετάσεως των ὄρων, ὑπὸ των ὁποίων θὰ ἐργασθῶν καὶ θὰ ζήσουν.

Ἡ αὐξήσις τοῦ ἡμερομισθίου εἶνε ἀδύνατος διότι αἱ ἐπιχειρήσεις μόλις ἀντεπεξέρχονται εἰς τὸ νὰ δίδουν ἓνα μικρὸν μέρος εἰς τὰς μετοχὰς των. Παρητηρήθῃ δὲ δυστυχῶς καὶ τοῦτο, ὅτι οἱ ὑπάλληλοι μιμούμενοι τὰς ἄλλας ἀνωτέρας τάξεις δαπανοῦν πολλὰ περισσότερα των εἰσοδημάτων των.

Τοὺς παρὰ πονομύενους ὅτι λαμβάνουν μικροὺς μισθοὺς ὑποβηθεῖ ἡ πτώσις τοῦ τιμαριθμοῦ νὰ ζοῦν κατὰ πολὺ καλλίτερον ἀπὸ ὅτι ἔζων πρὸ πενταετίας. Ἀλλὰ τοῦτο εἶνε μίᾳ ἐνδειξίς καλλιτερεύσεως τῆς ζωῆς.

Ὡστε ἡ πτώσις τοῦ τιμαριθμοῦ, ἡ ὁποία κατέστη ἐπώδυνος καὶ θλιβερά εἰς τοὺς παραγωγοὺς διαφόρων προϊόντων γεωργικῶν καὶ βιομηχανικῶν, δύναται νὰ φέρῃ ἀντίκτυπον ἐπωφελῆ εἰς τὸ κοινὸν ὅταν αἱ τιμαὶ τῆς γενικῆς πωλήσεως προσαρμοσθῶν εἰς τὰς τιμὰς τοῦ μεγάλου ἐμπορίου τὸ ὁποῖον ἐξελλίσσεται σὺν τῷ χρόνῳ.

ΙΩΑΝ. Κ. ΠΑΠΑΓΓΕΩΣ

Γεν. Διευθυντὴς τῆς Τραπεζῆς Ἀθηνῶν

ἔξαις τῆς προόδου. Θεωροῦμεν ἀρκετὰ ἀνοφελεῖς τὸ ζήτημα τοῦ νὰ γνωρίσωμεν ἐάν εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς Ἐνώσεως δίδεται πρωτεύουσα θέσις εἰς τὸν πολιτικὸν ἢ οικονομικὸν στοιχείον. Ἀπὸ ἀποψεως πολιτικῆς ἡ μᾶλλον ἀπὸ ψυχολογικῆς πολιτικῆς ἀπόψεως, ἐκεῖνο πού ἐνδιαφέρει νὰ γνωρίσωμεν εἶνε ἐάν εἴμεθα διατεθειμένοι νὰ στρέψωμεν τὰ νῶτα πρὸς τὸ παρελθόν ἢ πρὸς τὸ μέλλον.

ΚΑΡΟΛΟΣ ΛΟΥΑΖΟ

ΛΑΚΩΝΙΚΑ

ΜΕΘΑΥΡΙΟΝ αρχίζουν εν Γενεύη αι εργαίαι της εφετεινής Γενικής Συνέλευσεως της Κ.τ.Ε. Οα τας παρακολουθήση ο κόσμος όλος με έντελώς ιδιαιτέρως προσοχήν και ασυνήθως ενδιαφέρον. 'Οχι τόσο, φυσικά, ένκα τών δημοσίων και' αὐτὰς συζητήσαν, όσον ένκα της παρασκευαστικῆς κατ' αὐτὰς δράσεως και της εξέλιξός της, κατά την παρούσαν σύνθετον, επιφυλάσσεται εις τὸ περίφημον σχεδίου του κ. Μπριόν. 'Επί τούτου οι άναγνώσται μας εἶνε κατατοπισμένοι από τὰ επανειλημμένα άσθρα πού εδημοσιεύσαμεν, τών κ. κ. Α. Παπαναστασίου, Περ. Άργυροπούλου και Τοιμικάλη, καθώς και της συνιδεώς μας, σήμεραν δ' άκόμη και του Προέδρου του 'Εμπορικού και Βιομηχανικού 'Επιμελητηρίου 'Αθηνών κ. Άναστασιάδη. Με μίαν λέξιν, ας ευχηθώμεν αἱ πολιτικά μας έλλειδες να δικαιωθούν, και οι οικονομικοί μας φόβοι να διασκεδασθούν κατά την επικείμενην συζήτησιν. 'Αλλά συζητάσας έκπαράξμεν την σταθεράν εύχην να ματαιωθῇ, άπ' αὐτῆς ταύτης της άρχῆς, η χαρασσομένη ἐκ μέρους Δυνάμεων τινων, μεγάλων και μικρών, απόπειρα πρὸς θέσιν υπό συζήτησιν του έκρηκτικού εκείνου ζητήματος της άποδοχῆς τῶν συνθηκῶν. 'Εκ τούτου κατά πόσον η ματαιώσις αὐτῆς εὐχικῶς θά επιτευχθῇ, θά άναμετρηθῇ και η εἰρηνική, όργανωτική και δημιουργική δυναμικότης τῶν Δυνάμεων έκείνων εις τὰς χεῖρας τῶν όποιων έχει εναποθέσει την ήσυχάν της και τὸ μέλλον της δόλοκληρος η Εὐρώπη και τῶν όποιων η σημερινή εὐθύνη εἶνε τεραστία. Καί, συναφῶς, ας έπιστάμεν επίσης δι οὐδεμία μεταβολή θά επέλθῃ εις την άνωτάτην συγκρότησιν της Γραμματείας της Γενεύης, ήτις θά ήτο 'έξωθεν έκκλινόντων να διαφύγῃ από την άμερόληπτον και συνετήν διαχείρισιν της 'Αγγλίας και της Γαλλίας.

* *

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ εκ Παρισίων άνήγγειλεν ὡς πιθανήν την συμμετοχήν της Δημοκρατικής 'Ενώσεως εις την προσεχῶς άνασφινκροτηθησομένην Κυβέρνησιν. Καί βεβαίως, έφ' όσον άρνούμεν τὰς σκέψεις εις τὰς όποιάς ύπακούει ο Πρόεδρος της Κυβερνήσεως μελετών την ιδέαν ταύτην, άδυνατούμεν να σχολιάσωμεν βαθύτερα την είδησιν. Προφανῶς, πρόκειται άφ' ενός περι συνεχίσεως της ήδη άσκηθείσης μεθόδου, δηλ. της προσοικλησεως και άλλων κομμάτων εις κυβερνητικήν συνεργασίαν μετά του κόμματος τῶν φιλελευθέρων (άλλοτε του κοινδυλικού, άλλοτε επίσης του ζαβιτζιανικού, σήμεραν άκόμη της ομάδος του κ. Μιχαλακοπούλου), και άφ' ετέρου περι άπαντήσεως εις την άποφασισθείσαν σύμπραξιν τῶν κ. κ. Καφαντάρη και Ζαβιτζιάνου. Καί έρωτάται, φυσικά, ἐν πρώτοις εἶν, ἐξ ενός τὸ ἐθνικόν της ποσολήψεως συμμάχον ἐν τῇ Κυβερνήσει, και ἐξ άλλου η σύμπραξις τῶν δύο «Ποσειδωνικών» άρχηγῶν άποτελεῖν άποκροῦντας λόγους όπως αὐτοὶν ζητηθῇ η συμμετοχή του υπό του κ. Παπαναστασίου κόμματος. Θά περιωρίζεται, έτσι, δυσσώστως πως τὸ έδαφος της κυβερνητικῆς δράσεως τῶν Φιλελευθέρων, χωρίς και να μεῖνῃται η άκροαίτης της εὐθύνης την όποιαν τὸ κόμμα αὐτὸ πάντως και δὲ ὅλην την τετραετὴ διακυβέρνησιν της χώρας υπέχει και θά υπέχῃ. 'Η δὲ πρόσθετος δύναμις την όποιαν θά συνεπέγηεν υπὲρ της Κυβερνήσεως η συμμετοχή της Δημοκρατικῆς 'Ενώσεως εἶνε ζήτημα ἂν θά ισοφάριζε τὰς ἐκ ταύτης ποσολήψεως ποίας τινος άνομαλίας. Τοσούτω μάλλον κατ' όσον, ὡς γνωστόν, η Δημοκρατική 'Ενωσις δὲν εἶνε και ὑποκειμένης συμπαθῆς εις μοικροὺς άστικούς συντηρητικούς κύκλους ἐκ τῶν θεωρούμενα ὑποστηρίζοντων μέχρι σήμερον την πολιτικήν της παρούσης Κυβερνήσεως.

* *

ΠΑΡΑ ταῦτα όμως, εἶνε άσφαλῶς περιττόν να τονισθῇ ἀπὸ τῶν σελῶν της «'Εργασίας» τὰς όποιαις συχνάτα ἐπιμυσία δια περισπούδαστον του άσθρόν δ. κ. Παπαναστασίου και άραιότερον, δυστυχῶς, οι δια-

κεκριμένοι επιτελεῖς του, δι μετὰ πάσης συμπαθείας προσβιέπομεν εις την διάνοιν της Δημοκρατικῆς 'Ενώσεως, καίτοι βεβαίως εις πλείστα σημεῖα του προγράμματος της διάσταμεθα. 'Η Δημοκρατική 'Ενωσις, ἂν και δὲν άριθμεῖ άκόμη οὔτε δεκαετὴ ζωὴν, εἶνε όμως ἕνα κόμμα ήδη ιστορικόν, με εὐγενεστάτας παρδόσεις, με ἕνα πολὺτιμον ενεργητικὸν ὑπηρεσίον παρασχεθείσων εις την χώραν, με μίαν ὑψηλόφρονα ιδεολογίαν και με ἕνα κατ' ἄρχην αξιωματικὸν δογματισμόν, ἕνα κόμμα εις τὸ όποιον όφείλομεν τὸ σημερινόν μας πολιτεῖμα και τὸ όποῖον διενθύνεται ἀπὸ ἕνα ἐκ τῶν ἐπιφανεστέρων πολιτικῶν της συγχρόνου 'Ελλάδος. 'Υπ' αὐτοὺς τοὺς όρους, ἐξ αἰσθημάτων, ἂν ὄχι ἐκ λογικῆς κρίσεως, δὲν ήμποροῦμεν παρά να χειροκροτήσωμεν την προαναγγελλομένην εις την ενεργὸν κυβερνητικὴν παρατάξιν προσχώρησιν του. Καί συσχετίζοντες αὐτήν την αἰσθηματικὴν με ἐπιδοκιμασίαν με τὰς προεκτεθείσας επιφυλάξεις μας, περιμένομεν να ἐπιβεβαιωθῇ η σχετική περι συνεργασίας εἰδησις, διὰ να την σχολιάσωμεν εὐρύτερα. Περιμένομεν δ' επίσης να ἴδωμεν ἐπὶ ποίας προγραμματικῆς βάσεως θά στηριχθῇ αὐτή η συνεργασία. Διότι βεβαίως δὲν εἰμεθα ήμεις οι ποσὸς ἐνδιαφερόμενοι περὶ του άλλου προβλήματος, δηλ. περὶ του ποσού τῶν χαρτοφυλακίων διὰ τῶν όποιων η συνεργασία αὕτη πρόκειται να εξασφαλισθῇ.

* *

ΠΡΟΫΣΙΩΤΑΤΟΝ εις δημιουργικήν εργάσιαν και γονιμώτατον, άσφαλῶς, εις καίτοις ἐμφανίζεται τὸ κατ' αὐτὰς διεσχθέν ἐν 'Αθήναις Α' Παιδαγωγικὸν Συνέδριον τῶν 'Επιθεωρητῶν της Δημοτικῆς 'Εκπαιδεύσεως. Καί βεβαίως δὲν περιμένομεν οι άναγνώσται μας να συνοψίσωμεν, εις τὸ λακωνικά αὐτὰ σημειώματα, ὅλην την ἐκτελιχθεῖσαν κατὰ τὸ Συνέδριον ἐργασίαν, οὔτε να συζητήσωμεν ἐπιπολαιῶς τὰς ἐκτεθείσας απόψεις. 'Επιφιλισσομένοι να ἐπανέλθωμεν διεδοκίμῶς ἐπὶ τούθι θέματος, αἰσθανόμεθα ἐν τούτοις την ανάγκην να ἐξάρομεν ἀπὸ τούτου τὸ κατὰ τὰς εἰρηγήσεις και συζητήσεις του Συνεδρίου προταθένσαν ἀντικειμενικόν, εὐρόντα παιδαγωγικόν και ὄχι στενωδῶς ἐπαγγελματικόν πνεῦμα. Συγχάρομεν ὡσαύτως τὸν 'Υπουργὸν της Παιδείας διὰ την σύντονον και ἐκ του πλησίον ὑπ' αὐτοῦ προσωπικὴν παρακολούθησιν του Συνεδρίου, εις πολλὰς τῶν συζητήσεων του όποιον συμμετέχευε καίτοι, ἐκθέτοντας τὰς κυβερνητικὰς σκέψεις η και κατευθύνων τὰς ἐργασίας. Εἰμεθα δὲ βέβαιοι δι πολλὰς ἐκ τῶν ἐκτεθεισῶν γνωσῶν θά υλοθετησῇ τὸ 'Υπουργεῖον, συγχροῖν δὲ πρὸς τὰς νεώτερας ἀντιλήψεις την 'Ελληνικὴν παιδαγωγικὴν πρακτικήν, προσαρμόζον αὐτὰς πρὸς την 'Ελληνικὴν πραγματικότητα και συντείνον, μετὰ του τόσον εὐσυνειδήτου διδασκαλικού μας κόμμου, εις την μόρφωσιν μιᾶς ὑγιούς, πρακτικῆς ἀλλά και διανοητικῆς ισορροπημένης 'Ελληνικῆς νεολαίας.

* *

ΔΕΝ θά παρελθοντολογήσωμεν, ἀναζητούντες εὐθύνας διὰ τὸν τρέπον κατὰ τὸν δ. ποῖον εις πλείστους συνοικισμούς εσπερήσθησαν οι ποδοφρεγες και άποτέλεσμα του όποιου ὑπῆρξεν η νέα, ποσυχῆς, πυρεκάτῃ του Γερκοκομείου, η εἰρησα άποτόμως εις τοὺς δρόμους τῶςάς ἐκατοντάδας άτυχῶν ὑπαδένων. Καίτοι, θά ἔλθῃ κάποτε η στιγμή, ἐξηγεμένη και ἀκρίατος η ἐθνική, η κοινωνική, η ἀνθρωπίνη συνείδησις του λαοῦ μας, θά ἀξιώσῃ να άνοιχθῇ και αὐτὸ τὸ βιβλίον τῶν περιέργων ἐκμεταλλεώσεων. Πρὸς τὸ παρόν, όμως, ας στεφώμεν άγρυπνον τὸ βλέμμα μας, κύριοι ἀρμόδιοι, πρὸς τὸ μέλλον. Διηλ. πρωτίτως και κυρίως ας δογανωθῇ η στέγασις και ἐγκατάστασις τῶν θυκαθῶς συνηθίζετα, ἀλλὰ κατὰ τρόπον μόνιμον, στερεόν, άσφαλῇ, ἀνθρωπίνον. 'Επειτα, ας γενικευθῇ η μέριμνα και διὰ τῶν άλλων, ὡς κατασκευὴν συνοικισμούς, καθώς και τὸν ήδη πρὸ της ἀνεγέρσεως του διάσημον

κείνον της Νέας Σμύρνης, ἐν οἱσεί πρὸς τὸν όποιον καλὸν θά ήτο ἐμπρόκτως να διαφρευοῦν αἱ κυκλοφοροῦσαι σχετικαί παράδοξι φήμαι. Τέλος δὲ και άκόμη γενικώτερον, ας αναχθῇ τὸ ζήτημα της δολοκληρώσεως της προσφυγικῆς άποκαταστάσεως εις την πραγματικὴν περιωπήν του, δηλ. ὡς ζήτηματος τιμῆς διὰ της 'Ελλάδα δόλοκληρόν. 'Ο εις βάρος τῶν προσφύγων χρηματισμός πρέπει ἀμελείτως να παταχθῇ εις οἰανδήποτε μικρὰν γωνίαν και ἂν ἐπιχειρεῖται η ἐπιδιώκεται. Καί την πρωτοβουλίαν της τοιαύτης διώξεως πρέπει να ἀναλάβουν αὐτοὶ οἱ ποδοφρεγες βουλευται, τῶν όποιων τὸ πολιτικὸν θάρρος πρέπει να ἐκδηλοῦται πίντοτε, όπως δὲ παύει ἐκδηλούμενος και ὁ σῶφρων πατριωτισμός των. Καί ἐπὶ κεφαλῆς ὅλων πρέπει να τεθῇ ὁ ήδη άλλως τε ἀπέναντι τῶν «προσφυγοπατέρων» τῶσιν θαρραλέα ἐκτετασῶς κ. 'Υπουργὸς της Κοινωνικῆς Προνοίας.

* *

ΑΠΟ την διὰ του καθημερινού τύπου διεξαχθεῖσαν κατ' αὐτὰς πολεμικὴν μεταξὺ του τῶς και του νῦν Δημάρχου 'Αθηνάων, η κοινή γνώμη ἀπεκόμισε μίαν θλιβεράν ἐντύπωσιν διὰ την άστοργίαν, διὰ τὸ ὑστερόβουλον μικροκομματικὸν πνεῦμα και διὰ την αλόγιστον σπατάλην με την όποιαν η σημερινή Δημοτική ἀρχή διαχειρίζεται τὰ οικονομικά της, δηλ. τὸ χρέμα τῶν δημοτῶν της πρωτεύουσας. Καί ἀντὶ άλλων ἱερεμιάδων, ἐπιβάλλεται, καθ' ήμᾶς, η λήψις συντόνων νομοθετικῶν και διοικητικῶν μέτρων, διὰ να σταματήσῃ τὸ κακόν. 'Εν πρώτοις, δ να μαρκακὸς ἐπὶ τῶν δημοτικῶν δαπανῶν ἐλεγχος πρέπει να γίνῃ πραγματικός, οἰδοιστικός, ἀντὶ τυπικός και σιωδῶς όπως εἶνε. 'Εξ άλλου, δι' ὅλας τὰς μετὰ τὸ Κράτους διαπραγματεύσεις του, ὁ Δήμος θά πρέπει του λοιποῦ να ἀπευθύνεται πρὸς τὸν Νομάρχην — λαχροπολιτικόν—και ὄχι πρὸς τοὺς 'Υπουργούς, τῶν όποιων, κατὰ τὸ νῦν καθεστῶς, συμπαραστέχει και την πολιτικὴν εὐθύνην. Οα ήτο μάλιστα σκόπιμον να μελετηθῇ κατὰ πόσον ἀντὶ Νομάρχου, δὲν θά ήτο ἀπαράιτητος η ἑλληνική πρωτεία να άποκτήσῃ Διοικητήν, ἐπιβαλλόμενον ἐπὶ του Δήμου και άποκτώντα μέσα εις τὰς 'Αθήνας μίαν εὐρύτεραν δικαιοδοσίαν. 'Εν τῷ μεταξύ, δ κ. Πάτρις ἐξέρχεται ἀναμφιβόλως κυνηφρός ἀπὸ τὸν ἀπηνή ἐλεγχον εις τὸν όποῖον προέβῃ ἐπὶ της διαχειρίσεως του διαδόχου του. 'Η δὲ νίκη του αὐτῇ ἔστω κάπως του παρηγορία του διὰ την περιουτήν ἐκλογικήν του άποτυχίαν.

* *

ΤΟ ζήτημα της τακτικῆς και αὐστηρᾶς ἐξοφλήσεως τῶν πρὸς την 'Αρχοτικήν Τράπεζαν χρεῶν, τὸ όποιον τόσον σαφῶς και προεδοποικητικῶς ἔθεσεν ὡς προϋπόθεσιν της ἐπιτυχίας της γεωργικῆς πολιτικῆς δ κ. Ζης, και τὸ όποῖον τόσον εὐστόχως ἀνεκίληι ὑπόθεσιν ήτις ἀμείριστον πρέπει να ἐλκύβει τὴν προσοχήν μας. 'Απὸ τὸ ἀπόλυτον η Τράπεζα ἀπέναντι και τὸ Κράτος και πείσεων ὑπὲρ «ἀνακομφίσεως» δῆθεν τῶν όφειλετῶν, θά ἐξορτηθῇ δόλοκληρος η γεωργική μας πίστις, δηλ. δόλοκληρον τὸ σύστημα πού ἐπεντάνασε διὰ την ὀργάνωσιν της τῆς γεωργικῆς μας πολιτικῆς, δηλ. δόλοκληρον ἐξασφαλισθὲν γεωργικὸν μέλλον τῶν τόπων. 'Αλλὰ τὸ ζήτημα εἶνε άκόμη γενικώτερον, μόνη της, ἀρεκτὰ κεφαλαιώδης. Διότι πρόκειται περὶ του ἀπαραιτήτου σταματήματος τῶν διὰ κάθε πύλλου πῆδημα κατήφορον της νης εις αὐτοὺς διὰ χρεωστασίων κ.λ.π. ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τῶν ὑποχρεώσεών των. Συνέχισις τοιαύτης άνοχῆς θά μᾶς ὀδηγήσῃ εις άδιαφοροῦν, ἴσως μάλιστα και την ἐχθρότητα, ἐξουδετερώση τῶν σεργήων τὰς μελωδίας άσυνδίας και τὸν τόπον δόλοκληρον, ἄρα και ἔστω και παρὰ την θέλησιν των.

ΤΑ ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΑΙΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ Η ΔΗΜΑΓΩΓΙΑ

Η ΕΠΙ τῶν εργατικῶν ζητημάτων άρθρογραφία του Γραμματέως του 'Εργατικού Κέντρου 'Αθηνῶν κ. Καλύβα όσον και του Διευθυντοῦ της «Καθημερινῆς» ἀπέδειξαν μίαν μεγάλην αλήθειαν: ὅτι οι εργαῖαι εἶναι τὰ αἰώνια θέματα μιᾶς ἀχαλινώτου δημαγωγίας διαφύρων εργαταμυντόρων εργατῶν. Οὔτοι, εἶτε ἐξ ἐγωπαθείας εἶτε ἐκ συμφεροντολογικῶν ἐλατηρίων ἐλαύνονται, οὔδεποτε ἐσταθίμως τὰ πραγματικά συμφέροντα του εργατοῦ ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸ εὐρὺ πλαίσιον της κοινωνικῆς δολότης, οὔδεποτε εἰπον εις αὐτὸν την καθαρὰν ἀλήθειαν, πῶς, δηλαδή, θά μπορέσῃ να διεκδικήσῃ τὰ δικαιώματά του, ποία εἶνε ταῦτα, ποία αἱ ὑποχρεώσεις του ὄχι μόνον ἀπέναντι του ἑαυτοῦ του ἀλλὰ και του κοινωνικοῦ συνόλου του όποιον εἶνε μέλος. 'Αντὶ τούτων, ἐκμεταλλεύόμενοι την φυσικὴν ἄγνοιαν και την παιδικὴν ἀγαθότητα τῶν εργατικῶν μαζῶν, βαυκαλίζουν διηνεκῶς ταῦτας μ' ἕνα σωρὸ άσυναρτησίας, μόνον και μόνον διὰ να ἐξασφαλίσουν τὴν τὴν ἐκλογὴν των η την παρρημονήν των εις την διοίκησιν τῶν διαφύρων εργατικῶν ὀργανώσεων, άδιαφοροῦντες διὰ τὰ πραγματικά εργατικά συμφέροντα. 'Εντεῦθεν η ἀβασάνιστος ὑποβολή διαφύρων αἰτημάτων, δι' ἐντυπωσιακούς και μόνον λόγους, αἰτημάτων πού εἰμαι βέβαιοι, και αὐτοὶ πού τὰ συνέλαυν δὲν εἶναι δυνατόν να πιστεύουν εις την δυνατότητα της ὀλοσχεροῦς πραγματοποιήσεως των.

Οὔτω ἀποδεικνύεται ὅτι η ἄγνοια τῶν πραγματικῶν συμφερόντων του εργατοῦ, ἄγνοια πού κατὰ μέγα μέρος ὀρεῖται εις την ἐγνωσμένην ἐπιπολαιότητα της ἑλληνικῆς διανοητικότητος, η ἐν συνεχείᾳ ἑλλειψις εργατικῆς συνειδήσεως και τῶν εργατικῶν μαζῶν, φυσικά δὲ και τῶν ἐγωπαθῶν ἡγητόρων των, η ἀντιγραφή του τί κάνουν οι ἄλλοι, η παρανόσις τῶν διαφύρων σοσιαλιστικῶν δογμάτων και τὸ ἀνεξέλεγκτον του δυνατό της πρὸς αὐτὰ προσαρμόγης του κοινωνικοῦ μας καθεστῶτος, η μέχρι πρό τινος παραπίουσα δημοσιονομική πολιτική της χώρας και τὸ ἐν συνεχείᾳ ἀτέρμον συνονθύλευμα της εργατικῆς μας νομοθεσίας, ὅλα αὐτὰ μιζὺ και τὸ καθένα χωριστὰ ἐθομιούργησαν διὰ τὸ εργατικά μας ζητήματα μίαν τραγελαφικὴν κατάστασιν εις την όποιαν χάνει κυριολεκτικῶς τὸ σκυλλὶ τὸν ἀφέντη του.

Αἱ σπασμοδικαί τραγικότητες με τὰς όποιας ἐξετάζονται ἐκάστοτε τὰ εργατικά μας ζητήματα εἶνε αὐτόχρομα αὐτεῖαι, τοῦτο μεν διότι η 'Ελλάς ἐν σχέσει πρὸς τὸν πληθυσμόν της δὲν διαθέτει μεγάλον ἀριθμὸν εργατῶν, τοῦτο δὲ διότι η ψύχως του 'Ελλήνος εργατοῦ πρὸς μίαν εὐρεῖαν προοδευτικὴν ἐξέλιξιν, φιλοδοξοῦντος ἵνα εἶ πρώτῃν ευκαιρίαν γίνῃ ἐργοδότης, ἀνατρέπει τὰς ἐπαναστατικὰς δοξασίας τῶν διαφύρων ὀψιγενῶν εργαταμυντόρων. 'Εξ άλλου σήμερον, ὡς διημορφώθη ὁ θεσμός του Διεθνούς Γραφείου 'Εργασίας, τὰ εργατικά ζητήματα διαρουθμίζονται ἐπὶ της πιδ ἀνθρωπιστικῆς βίσεως μέσα στο εὐρὺ πλαίσιον της κοινωνικῆς ἁρμονίας, ὥστε να μπορῇ κα-

νεις να πῇ πῶς, ἂν η ἀνθρωπότης μετ' ἀπεχθείας προσβλέπῃ πρὸς τὰς τραγικότητες της τελευταίας παγκοσμίου τραγωδίας, ἔχει ἐν τούτοις την παρηγορίαν ἱκανοποιῖν σιν πῶς ὁ ἐκ της ἀνθρωπίνης ταύτης θυσίας διαπλασθεῖς θεσμός της διεθνούς ὀργανώσεως της Κοινωνίας τῶν 'Εθνῶν ἀποτελεῖ την μόνην ἀνθρωπίνην ἐγγύησιν διὰ την πραγματικὴν εὐημερίαν του εργατοῦ και διὰ την ἁρμονίαν της κοινωνικῆς δολότητος μετ' ής εἶνε ἀρρήκτως συνυφασμένη η παγκόσμιος εἰρήνη.

Ὡς διαμορφούται σήμερον η δημοσιονομική της χώρας κατευθύνσις και ἐν συνεχείᾳ τὸ κοινωνικὸν αὐτῆς καθεστῶς, τρία πρέπει να εἶνε τὰ βασικά αἰτήματα του 'Ελλήνος εργατοῦ: α') 'Η ἀκριβοδικαία ὀφθμισις της ἀμοιβῆς του ἐπὶ τῇ βίσει ἐπιστημονικῶς ἡλεγμένον τιμαριθμικοῦ συστήματος και ἐν σχέσει πρὸς τὰς οἰκονομικὰς αὐτοῦ ὑποχρεώσεις και της καθ' ήλικίαν πραγματικῆς άποδόσεως αὐτοῦ. β') Αἱ καθόλου συνθηκαί ἐργασίας ὡς πρὸς την ἀσφάλειαν της ζωῆς του και τὰς καθόλου της ὕγιεινῆς ὑποδείξεις. γ') 'Ο θεσμός τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων διὰ τὰς όποιὰς τόσα ὑπὲρ και τόσα κατὰ ἐργασίας και ἕνα άκόμη δὲν ἐλέχθη: πῶς εἶναι εις την Γερμανίαν, της όποιας προβάλλουν ὡς μπαμποῦλαν την συνεπείᾳ της ἐφαρμογῆς των οἰκονομικῶν ἀνωμαλιῶν, δὲν ἐρηρμόζοντο αὐτὰ, θά ἐπεκράτει, άσφαλῶς, τὸ παρτακτικὸν κίνημα και τότε η μορφή του σημερινού κοινωνικοῦ καθεστῶτος της εἰρήνης θά ήτο ὅλος διάφορος.

'Ιδοὺ ὁ τρόπος ἐπὶ του όποιου στηρίζονται τὰ πραγματικά συμφέροντα του εργατοῦ η δὲ πραγματοποιήσις αὐτῶν δὲν ἔχει ἀνάγκην οὔτε ἀπὸ τὰς ἀπειλὰς τῶν διαφύρων εργαταμυντόρων, οὔτε ἀπὸ την ρωμαντικὴν ἀρθρογραφίαν του κ. Βλάχου ἀλλὰ μιᾶς συστηματικῆς και μεθοδικῆς ἐργασίας ἐν ἀπολύτῳ προσαρμῳγῇ πρὸς τὰ συναφῇ θέματα του Διεθνούς Γραφείου 'Εργασίας της Κοινωνίας τῶν 'Εθνῶν και ἐν συνδυσμῷ πρὸς τὰς ιδιαιτέρας συνθηκάς της χώρας μας και τῶν πλουτοπαραγωγικῶν αὐτῆς πόρων.

ΓΕΩΡ. ΒΟΔ. ΠΟΓΓΗΣ

Οὐδεμία ἀπόδειξις άναγνωρίζεται ἂν δὲν φέρῃ την σφραγίδα και την ὑπογραφήν κ. Ι. Καραμανώλη.

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΠΑΝΤ. Κ. ΡΑΠΤΑΡΧΗ

ΟΔ. ΚΟΡΗΝ, 5—ΑΘΗΝΑΙ— ΤΗΛΕΦ. 71-42

'Αναλαμβάνει πάσης φύσεως άστικὰς και ποινικὰς ὑποθέσεις. Εἰδικότης: 'Εμπορικὸν δίκαιον. Πτωγείσεις, 'Εκκαθαρίσεις, 'Εταιρεῖαι, Οἰκονομολογικά ζητήματα. Δίκτυον ἀνταποκριτῶν ἐξωτερικοῦ δι' ὑποθέσεις Εὐρώπης και 'Αμερικῆς.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Τμήμα Κληροδοτημάτων

ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ

Διαγωνισμός πρὸς διορισμόν δύο ὑποτρόφων ἐκ τῶν πόρων του κληροδοτήματος Μάρκου Καλούδη. 'Ο ὑπουργὸς της Παιδείας και τῶν Θρησκευμάτων

Ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὸν νόμον 403 κλπ., τὰ άρθρα 9 και 10 τὸ ἀπὸ 13 'Οκτωβρίου 1923 Ν. Διατάγματος, τὸ ἐκτελεστικὸν τῶν ἀνωτέρω νόμων διάταγμα «περὶ διοικήσεως τῶν εις την διαχείρισιν του 'Υπουργείου της Παιδείας κλπ. ὑπαγομένων κληροδοτημάτων και τὴν διαθήκην του αἰμινήστου Μάρκου Καλούδη, προκηρύσσομεν διαγωνισμόν πρὸς διορισμόν δύο ὑποτρόφων ἐξ ἀμφοτέρων τῶν φύλων εις βάρος τῶν εἰσοδημάτων του κληροδοτήματος Μάρκου Καλούδη, ἐνεργηθόμενον τὴν 28ην 'Οκτωβρίου ἐ. ἐ. μετὰ τὸ ἀποφύγειν μαθητῶν της δευτέρας τάξεως ἐξατάξιου Γυμνασίου (πρώην τρίτης τάξεως 'Ελλην. σχολείου) και τῶν φοιτῶντων ήδη ἐν Διδασκαλείῳ ἄρρένων η θηλέων.

Οἱ διαγωνισθόσομενοι μαθηταὶ η μαθήτριαι θά εἶνε χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι ἐκ της ἐπαρχίας Ρεθύμνης Κρήτης.

Εἰς τοὺς ἐπιτυχόντας θά δοθῇ ἡ υποτροφία ὑπὸ τὸν ὅρον να σπουδάζωσιν ἐν διδασκαλείῳ πρὸς πρόσκτησιν πτυχίου δημοδιδασκαλίου.

Ἐκ τῶν δύο θέσεων η μία ἀνήκει εις τοὺς ἐκ «Πρινῆς» της ἐπαρχίας Ρεθύμνης και η ἑτέρα εις τοὺς ἐκ τῶν άλλων κοινοτήτων της αὐτῆς ἐπαρχίας καταγεγραμμένους, ἐκτός ἐάν ἐκ «Πρινῆς» δὲν ήθελον προσέλθει εις τὸν διαγωνισμόν δύο ὑποψήφιοι η ἐκ τῶν παρουσιασθησομένων και διαγωνισθσομένων ήθελε μέρος η τὸ ὅλον ἀποτύχει, ὅτε αἱ θέσεις αὐταὶ δίδονται εις τοὺς κατὰ σειράν ἐκ της άλλης ἐπαρχίας Ρεθύμνης ἐπιτυχόντας.

Ἡ διάρκεια της υποτροφίας ὀρίζεται μέχρι πέρας τῶν ἐν τῷ Διδασκαλείῳ σπουδῶν των, και η μηνιαία ἐκάστῳ χορηγία ἔσεται δραχμαὶ (700) ἐπτακόσια.

Ἐο διαγωνισμός θέλει γίνῃ κατὰ τὰς κειμένης διατάξεις ἐν τῷ Γυμνασίῳ Ρεθύμνης ἐνώπιον του συλλόγου τῶν καθηγητῶν του Γυμνασίου τούτου και ἐπὶ της διδαχθείσης ὕλης ἐν τῇ τάξει ἐξ ἧς κατὰ τὸ λήξαν σχολικὸν ἔτος 1929—1930 προήχθησαν.

Ὅθεν καλοῦνται οι βουλόμενοι να μετασχωσὶ τοὺς διαγωνισμοὺς ἵνα μέχρι της 16ης 'Οκτωβρίου τρ. ἐτ. (τελευταίας ἡμέρας ὑποβολῆς) ὑποβάλλωσιν εις τὸ κατ' ήμᾶς 'Υπουργεῖον αἰτήσιν μετὰ τῶν ἐξῆς:

1) 'Ενδεικτικῶς προαγωγῆς των η ἀντιγράφου τούτου (κεκυρωμένου ἀρμολίας) ἐκ της δευτέρας τάξεως του ἐξατάξιου Γυμνασίου η πρώην τρίτης τάξεως ἑλλην. σχολείου φέροντος τὸν βαθμόν τουλάχιστον «καλῶς».

2) Πιστοποιητικῶς της κοινοτικῆς δημοτικῆς ἀρχῆς περὶ της ἐκ Πρινῆς

Εξ άλλης κοινότητος της έπαρχίας Ρεθύμνης καταγωγής των.

Η παρούσα δημοσιευθήτω διά της 'Εφημερίδος της Κυβερνήσεως και έφ' άπαξ διά των έν 'Αθήναις λαβουσών έγγραφον έντολήν δύο εφημερίδων.

(Έκ του Υπουργείου Παιδείας)

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Περίληψις της υπ' αριθμ. 52986 διακηρύξεως περί επαναλήψεως δημοπρασίας.

Την 20ην Σεπτεμβρίου 1930 ήμέραν Σάββατον και ώραν 12 — 1 μ. μ. επαναληφθήσεται έν τώ Υπουργείω (Γραφείω Τμηματάρχου 'Αλυσών και 'Αλιείας) υπό τους όρους της αρχικής υπ' αριθμ. 36400 ε. ε. διακηρύξεως ή δημοπρασία διά την έννοικίαν του δικαίωματος εκμεταλλεύσεως της άλυκνης Πολυχνίτου Μυτιλήνης.

Πληροφορία παρέχονται έκ του Τμήματος 'Αλυσών και 'Αλιείας.

Ο Γενικός Γραμματέας

Ε. ΛΟΥΛΑΚΑΚΗΣ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ
Επιταγαι
Συνάλλαγμα

ΕΞΕΔΟΘΗ
ΤΟΜΟΣ 9^{ος} ΤΟΜΟΣ
ΤΟΥ
ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΥ
ΛΕΞΙΚΟΥ
(ΜΑΓΟΣ-ΟΘΩΝΙ)
Παρακαλούνται οι κ. κ. συνδρομηταί όπως παραλάβουν αυτόν.
Οι μη έγκαιρος παραλαμβανόμενοι τόμοι διατίθενται, άκυρομένης της έγγραφης κατά τους όρους της αρχικής συμφωνίας.
Εκδοτικός Οίκος 'ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΛΑΚΗΣ, Α.Ε.

ΑΝΕΡΓΙΑ, ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΙΣ, ΚΑΙ ΑΝΤΑΝΕΡΓΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΕΝ έκ των σπουδαιότερων ζητημάτων άτινα σήμεραν άπασχολούν την άνθρωπότητα είναι το πρόβλημα της ανεργίας, το όποιον τείνει μάλιστα νά λάβη — άς τονίσωμεν τούτο εϋθύς εξ αρχής — σοβαρώτερον μορφήν. Η μικρά αυτή μελέτη έχει σκοπόν νά καθορίση, κατά τόν δυνατόν, τά αίτια της σημερινής ανεργίας και νά δώση νύξεις τινάς περί της άκολουθητέας άντανεργιακής πολιτικής, ιδίως δέ νά καταδείξη την άποτελεσματικότητα ένός μέτρου άρίστου, κατά την γνώμην μας, ως όπλου κατά της ανεργίας: της μεταναστεύσεως. Καί κατά πρώτον ίδωμεν τί είναι ακριβώς ή ανεργία, έν άλλους λόγους άς δώσωμεν τόν ορισμόν αυτής. Ανεργία είναι ή νοσηρά εκείνη κοινωνιοοικονομική κατάσταση, καθ' ήν ή εργασία, καίτοι προσφέρει έαυτήν, λόγω κακής οικονομικής καταστάσεως, μένει άδρανής.

Η ανεργία είναι φαινόμενον άναφερόμενον εις την λειτουργίαν ή μάλλον εις αυτήν ταύτην την φυσιολογίαν της κεφαλαιοκρατικής μας οργανώσεως της οικονομίας. Η άρχαίτης δέν εγνώριζε τόν φαινόμενον τούτο, άφ' ενός μόν διότι ή οικονομική αυτής ανάπτυξις ήτο άρχέγονος, άφ' έτέρου δέ, ως αναφέρει ο σεβαστός καθηγητής κ. Δ. Καλιτσουράκης, διότι ή γεωργία άπετέλει τόν κέντρον της οικονομικής ζωής, και αί χειρωνακτικά έργασια γενικώς έθεωρούντο έξευτελιστικά. Επίσης και ο μεσαίων δέν εγνώριζε την ανεργίαν.

Έκ του άνωτέρω δοθέντος ορισμού προκύπτουν τά εξής στοιχεία: α) Ότι ή ανεργία είναι μία άναγκαστική κατάσταση, ανεξάρτητος καθόλου της θελήσεως των εργαζομένων. β) Ότι όφείλεται εις έλλειψιν πεδίων οικονομικής δράσεως εις κρίσιμους οικονομικούς καταστάσεις.

Γεννάται νύν τόν έρώτημα: Ποία τά αίτια της σημερινής ανεργίας; Ο καθορισμός αυτόν κατ' άρχήν δέν είναι εύχερης, έν τώ μέτρω των δυνάμεών μας όμως θά προσπαθήσωμεν νά άνταποκριθώμεν εις την ανάγκην του προσδιορισμού αυτόν. Γενικώς δυνάμεθα νά άποφανθώμεν ότι: ο παγκόσμιος πόλεμος και τά άποτελέσματά του, και αυτή αύτη ή φύσις της οικονομίας μας μέ τους άνταγωνισμούς και τάς περιοδικάς κρίσεις άποτελούν τάς γενικωτάτας αίτίας αυτής. Ειδικώτερον δέ αναφερόμεν και τόν κάτωθι αίτια:

1. Η μείωσις της παγκοσμίου αγοραστικής και κατά συνέπειαν καταναλωτικής δυνάμεως, προκαλούσης άζητησίαν προϊόντων και ούτως εργατικόν άργίαν.

2. Η κρίσις της υπερπαραγωγής, όφειλομένη εις την παγκόσμιον μείωσιν της ζητήσεως διαφόρων χειωδών διά τάς πολεμικάς ανάγκας των κρατών και την περιστολήν ή και κατάπαυσιν των εργασιών πολλών επιχειρήσεων αίτινες είχαν, διά τους ποσαναφερόντας λόγους, αύξήσει τάς εγκαταστάσεις των. Είναι δέ άληθές ειρωνία της τύχης νά προκύπτουν δλέθρια άποτελέσματα από τόν ύπερογκον πλουτισμόν και την άφθονίαν των αγαθών, όρασμα δέ κατά

τού ανθρώπου και του οικονομικού πολιτισμού του. Την κατάστασιν ταύτην έχαρτήριζε παραστατικώτατα ο Fr. Engels λέγων ότι εϋρισκόμεθα εις στιγμήν όπου κυριαρχεί ή μεγίστη άδύλότης και πενία έν πληρεί άφθονία και πλουτισμῷ. Την αυτήν γνώμην ήν ήμεεις άποστηρίζομεν γενικώτερον — και ήτις προκαλεί τά χαίρέκακα μεδιάματα των κομμουνιστών εις βάρος όλων ήμών των άντικομμουνιστών — άποδέχονται έν Γαλλία ο διακεκριμένος καθηγητής Aftalion (Les crises periodiques de surproduction) παρ' ήμιν δέ ο γνωστός ύφηγητής της Κοινωνιολογίας κ. Παν. Κανελλόπουλος, έχάτως δέ και από των στηλών της εφημερίδος «Έθνος» της 17ης και 18ης Αυγούστου ο κ. Δ. Α. Κυριαζής.

3. Ο άθρόος έκτοπισμός άρκετών επιχειρήσεων πλουτολογικώς άσθηρίκων, ίδρυθεισών ιδίως κατά τόν μέγαν πόλεμον, αλλά και κατ' άλλας περιστάσεις ότε αίφνιδίως αύξάνει ο πλουτισμός πολλών, διά οικολογικούς λόγους, προκαλών μίαν μεγάλην παροδικήν ζήτησιν.

4. Η έκ του πολέμου έπελθούσα έξάρθρωσις των νομισματικών συστημάτων όλων των κρατών, έξ ής πολλοί επιχειρήσεις επέζων βασιζόμενοι επί της διασπάσεως της ισοτιμίας της αγοραστικής δυνάμεως, έσωτερικής και έξωτερικής, συντεινούσης εις την εύθηγήν παραγωγήν διά της αίτίας της εύθηγίας του βίου έν τώ έσωτερικῷ έπερχομένης πτώσεως των παραγωγικών έξόδων. Αί επιχειρήσεις αύται, ως εύνόητον, μετά την σταθεροποίησιν και την σχετικήν νομισματικήν ισοτιμίαν, κατέρρευσαν όψιμα εις τάς όδους τούς εργάτας των. (Γοιούτας εικόνας παρέχει έν τῷ βιβλίῳ του «Συνάλλαγμα και συναλλαγματική πολιτική» Αθήναι 1923 ο διακεκριμένος καθηγητής της 'Ερημοσόμενης οικονομίας κ. Ιωάννης Τουρνάκης) επίσης περί των οικονομικών άποτελεσμάτων του πολέμου και της ειρήνης βλ. τά βιβλία του J. M. Keynes «Les consequences de la paix», «La reforme monetaire», «A revision of the treaty».

5. Εις τόν ύπερπληθυσμόν του κόσμου και εις την δυσανάλογον αύξησιν της άρμονικής και προσδιαζούσης προς την περιστάσιν παραγωγικής δράσεως ήτις δέν συνεβάδιζε προς την αύξησιν του πληθυσμού.

Έκτός των γενικών τούτων αίτιών σημειωτέα και ταύτα ειδικώς διά την Ελλάδα:

α) Η φυσική γενική πλουτολογική ένδεια της χώρας. β) Η επέκτασις διαφόρων επιχειρήσεων λόγω της προσωρινής αγοραστικής δυνάμεως των προσφύγων ούτινες ή είχαν άποθέματα ή έλαβον άποζημιώσεις. γ) Εις την άότομον αύξησιν του πληθυσμού ένεκεν της μικρασιατικής καταστροφής. δ) Εις τόν επαγγελματικόν πληθωρισμόν όστις επέτεινε τόν γενικόν μαζισμόν, την πτώχυσιν και την άργίαν πολλών εργατικών δυνάμεων.

Ταύτα είναι τά σπουδαιότερα αίτια της σημερινής ανεργίας, νύν δέ θά προβώ-

μεν εις την στατιστικήν άπεικόνισιν αυτής λίαν συντόμως.

Η ανεργία ήτις, καθώς είπομεν, άποτελεί σήμεραν φαινόμενον παγκοσμίου έκτάσεως και γενικότητος, έχει ούτως, από άπόψεως ποσότητος εις τά διάφορα κράτη.

Ηνωμένοι Πολιτεία	6.000.000
'Αγγλία (Ιούλιος)	2.011.467
Γερμανία	3.000.000
Ιταλία	500.000
Ρωσία	1.500.000
Πολωνία	270.000
Αυστρία	270.000
*Άλλαι εύρωπ. χώραι	250.000
Σύνολον	13.801.467

*Άλλοι αναβιβάζουν τόν αριθμόν των άνέργων 50' όλον τόν κόσμον εις 15 εκατ., και εις 50' εκατ. τούς μη δυνάμενους νά εξασφαλίσουν την συντήρησιν των.

Ο αξιότιμος κ. Λέων Μακκάς, βουλευτής 'Αθηνών και διευθυντής της 'Εργασίας, εις τόν 29ον τεύχος του περιοδικού τούτου αναφέρει ότι ή Γενική Συνομοσπονδία των 'Εργατών της 'Ελλάδος αναβιβάζει τόν αριθμόν των άνέργων, μόνον διά την βιομηχανίαν, εις 165.000' πράγματι όμως ο όλικός αριθμός των άνέργων θά συμποσούται άσφαλώς εις 230—250 χιλιάδας, έναν δέ τόν αριθμόν αυτόν πολλαπλασιάζομεν επί τρία, ήτοι τόν αριθμόν των ατόμων άτινα έκ της άμοιβής του άνέργου άποζούν, κατά μέσον όρον θά έχωμεν 700.000 περίπου ατόμων μη έχόντων άσφαλτή την συντήρησιν των και των όποιων τόν ποσοστόν άνέρχεται εις 9,28% του όλου πληθυσμού.

Επί του παρόντος, έξ όλων των χωρών της Εϋρώπης μόνον ή Γαλλία δέν έχει άνέργους και τούτο διότι α) ο πληθυσμός της μένει στάσιμος και β) διότι άπόλεσε κατά τόν πόλεμον 1.500.000 νέων άνδρών, πράγμα κατ' έξοχήν δυσκόλοτατον, ιδίως όταν και τά δημόσια οικονομικά είναι εις κακήν κατάστασιν.

Άλλ' είναι έπίσης επιδιωκτέα και από εύρύτερας κοσμοδημογραφικής άπόψεως ως συντελοῦσα, διά των πληθυσμιακών αυτής μεταθέσεων και άλλωσεων, εις μίαν σκοπιμώτεράν και μάλλον άνταποκρινόμενην προς την πλουτολογικήν πραγματικότητα κατανομήν του πληθυσμού επί της γής.

Όπως ή 'Ιταλία καταστρώνει εύρύ σχέδιον δημοσίων έργων («Εργασία» τεύχος 32ον). Η 'Αγγλία μελετά την επέκτασιν και άνάπτυξιν του έμπορίου της μετά της 'Απω 'Ανατολής' τόν μέτρον τούτο προτείνει τόν σήμεραν κρατούν 'Εργατικόν κόμμα, όπερ είναι άμφιβολον άν θά δεχθῇ τά άλλως μη άπορρίψιμα υπό των Συντηρητικών προτεινόμενα μέτρα, δηλ. την ένίσχυσιν οικονομικώς της βιομηχανίας και την εξασφάλισιν των τιμών των γεωργικών προϊόντων της 'Αγγλίας. Τό Βέλγιον άπηγόρευσε την είσοδον ξένων εργατών, έξαιρέσει μόνον των μεταλλωρύχων, καθώς και την υπό των εργοδοτών χρησιμοποίησιν γενικώς ξένων εργατών. Η 'Αμερική άπαγορεύει την μετανάστευσιν — περί ής κατωτέρω — και ύψώνει έν πλέον τά τελωνειακά της τείχη. Όλα τέλος τά κράτη κινούνται προς άντιμετώπισιν του μεγάλου τούτου προβλήματος, και μόνον ή 'Ελλάς έξακολουθεί ακόμη νά άδρανῇ. Τελευταίως δ κ. Λέων

Μακκάς εξέθηκεν εύρύ πρόγραμμα καταπολεμήσεως της ανεργίας («Εστία» 22ας και 26ης 'Απριλίου και 3ης, 8ης και 12ης Μαΐου, και «Εργασία» τεύχ. 29ον).

Πλείστα άλλα μέτρα δύνανται νά εφαρμοσθούν, πολύ δέ περισσότερα νά προταθούν, τά όποια βεβαίως δέν είναι δυνατόν ένταῦθα νά άπαριθμήσωμεν. Έκείνο όμως τόν όποιον πρέπει νά έξάρωμεν, έχοντες προς τούτο σύμφωνον και τόν καθηγητήν κ. Ι. Τουρνάκην (Διεθνής μεταναστευτική, κινήσεις και μεταναστευτική πολιτική, Μέρος Αον, 'Αθήναι 1930), είναι ή μετανάστευσις.

Μετανάστευσις είναι ή έκουσία — έγκατάλειψις της γενετικής χώρας επί σκοπῷ άνευρέσεως καλύτερων όλικών όρων διαβιώσεως και εύλόλου και τάχους πλουτισμού. Έκ του άνωτέρω ορισμού ξεπονται τά εξής: 1) Ότι ή μετανάστευσις γίνεται τη θελήσει των μεταναστευόντων. 2) Ότι άποτελεί ψυχολογικώς έκπατρισμόν άνειδυμύητον. 3) Ότι βαίνει έκ των πτωχότερων χωρών εις τάς πλουσιωτέρας. 4) Ότι άποβλέπει τόσον εις την βελτίωσιν των όλικών όρων της ζωής, όσον και εις τόν ταχύν των εύκολον πλουτισμόν. 5) Ότι έχει πρό όφθαλμών τούς όλικούς όρους της ζωής, ούχι δέ τούς ήθικούς κτλ. τοιούτους. Η μετανάστευσις άποτελεί τόν σπουδαιότερον, ιδίως δέ τόν άμεσώτερον μέτρον της άντανεργιακής πολιτικής, ως επιφέρουσα μεταθέσεις πληθυσμού από πτωχότερων χωρών εις πλουσιωτέρας (L'émigration dans l'état présent du monde est une fonction qui s'impose à un peuple sain et adulte. - Paul Leroy-Beaulieu) και άνεκμεταλλεύτους ή επιδερκτικά πλουτολογικώς εκμεταλλεύσεως και έχούσας άραιότερον πληθυσμόν.

Πρέπει νά επιδιωκείται, λαμβανομένου υπ' όψιν ότι τά πεδία άνευρέσεως έργασίας διά τούς άνέργους είναι, διά τάς χώρας προελεύσεως και υπό ανεργίας μασιζομένης, πράγμα κατ' έξοχήν δυσκόλοτατον, ιδίως όταν και τά δημόσια οικονομικά είναι εις κακήν κατάστασιν. Άλλ' είναι έπίσης επιδιωκτέα και από εύρύτερας κοσμοδημογραφικής άπόψεως ως συντελοῦσα, διά των πληθυσμιακών αυτής μεταθέσεων και άλλωσεων, εις μίαν σκοπιμώτεράν και μάλλον άνταποκρινόμενην προς την πλουτολογικήν πραγματικότητα κατανομήν του πληθυσμού επί της γής.

Όνα όμως τόν άριστον τούτο μέτρον άποβῇ άποτελεσματικόν όργανον άντανεργιακής πολιτικής πρέπει νά ύπάγοζουν μερικοί όροι αναφερόμενοι και εις την όργάνωσιν αυτής και εις τάς διαθέσεις και την οικονομικήν κατάστασιν των χωρών προορισμού.

Καί κατ' άρχήν βεβαίως πρέπει ή μέλλουσα νά θεραπεία την ανεργίαν μετανάστευσις νά είναι άνεκτή, δηλ. νά επιτρέπεται υπό των χωρών προορισμού, διότι άν έλλείπη ή προϋπόθεσις αυτή δέν είναι δυνατόν νά γίνεται λόγος περί μεταναστεύσεως.

Όσον άφορᾷ τώρα την όργάνωσιν της, πρέπει αύτη νά επιτελῇται έκ συμφώνου και υπό τόν έλεγχον και των δύο πολιτειών, προελεύσεως τε και προορισμού, ιδίως δέ υπό τόν τύπον της διαδικτικής μεταναστευτικής διαπραγματικῆς μεταναστευτικῆς συμβατικῆς δι- καιου. Η τοιαύτη ρύθμισις της μεταναστεύσεως εξουδετερώνει κατά τόν δυνατόν τούς έκ διαφόρων κοινωνιοοικονο-

μικών λόγων κινδύνους τούς έπαπειλουντας άμφοτέρως τάς χώρας, συνεπάγεται δέ και την επέκτασιν και εδραίωσιν του πνεύματος της ειρήνης, της συνεργασίας και της άλληλεγγύης.

Τό κατ' έξοχήν όμως έν τέλει προαπαιτούμενον διά την επιτυχίαν της άντανεργιακής ταύτης διά της μεταναστεύσεως πολιτικής είναι ή καλή οικονομική κατάσταση της χώρας προορισμού, έξ ής κυρίως καθορίζεται και ο όγκος του μεταναστευτικού ρεύματος, ειδικώτερον δέ ή άρίστη βιοτική προσαρμογή των μεταναστευόντων ατόμων προϋποθέτει άριστημένην άναλογίαν μεταξύ αὐτῶν και της άποροφητικής ικανότητος της χώρας, άφ' έτέρου δέ άναλογίαν των επαγγελματιών των μεταναστών και επαγγελματιών ζητουμένων έν τη χώρα του προορισμού (βλ. και Τουρνάκην σ. 84 κ. έ.).

Όταν οί όροι ούτοι εκπληροῦνται, ή μετανάστευσις άποτελεί δραστηκότατον όπλον κατά της ανεργίας, αλλά και κίνητρον οικονομικής προόδου διά την χώραν προορισμού, πραγμάτων έξ όν σαφώς παρέπεται ή μεγίστη σημασία και σπουδαιότης αυτής διά τόν ύψηλόν άπασχολούν δύσλυτον πρόβλημα, και ούπινος ή έντελής καθόλου λύσις μόνον διά μιάς διεθνούς συνεργασίας και συνεννόησεως θά ήτο δυνατόν νά επιτευχθῇ.

ΣΤΕΛΙΟΣ Κ. ΠΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΡΑΠΕΖΑ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ
— Ταμεινλήριον —
ΤΑΧΙΣΤΗ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΙΣ
ΠΕΛΑΤΕΙΑΣ

ΔΗΛΩΣΙΣ

Τό 'Εργοστάσιον Σιγαρέττων
'Ελληνικής Καπνοβιομηχανίας ή
ΕΑΝΟΗ

Παύλου Ζουλιάμη φέρει εις γνώσιν του Κοινού ότι έθεσεν εις κυκλοφορίαν τά κάτωθι είδη σιγαρέττων, κατασκευασθένων έκ των πλέον έξαιρετικών καπνών των περιφερειών Εάνης και Καβάλλας:

NIPBANA	ΑΡ. 20.—
ΓΚΛΟΡΙΑ ΕΣΤΡΑ	16.—
ΓΚΛΟΡΙΑ	15.—
BETO	12.50

Πωλούνται εις όλα τά περίπτερα και Καπνοπωλεία.

Έκ του Πρακτορείου 'Αθηνών
όδός 'Εμμ. Μπενάκη 13.

(Πρώην Προαστείου).

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΠΩΣ ΕΦΑΡΜΟΖΕΤΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΤΙΛΗΨΙΣ ΕΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Α'

Σ εἰς ὅλα τὰ πεπολιτισμένα κράτη, οὕτω καὶ ἐν Γερμανίᾳ ἐλήφθη ὑπὸ σοβαρὰν ἔπισημον ἐν ἡμερίᾳ καὶ ἡ οἰκονομικὴ εὐεξία ἐνὸς λαοῦ ἐξαρτᾶται ἰδίᾳ ἐκ τῆς ὑγιεινῆς αὐτοῦ καταστάσεως καὶ τῆς κοινωνικῆς του προστάσεως. Πρὸς τοῦτο ἀπὸ ἱκανοῦ ἥδη χρόνου ἔχουν ληφθῆ ἰδιόδικα μέτρα κοινωνικῆς ἐν γένει ἀντιλήψεως.

Ἡ κοινωνικὴ αὐτὴ ἀντιλήψις διακρίνεται εἰς τρία στάδια: I. Τὸ τῆς προνοίας. II. Τὸ τῆς καθαρῶς περιθάλψεως. III. Τὸ τῆς μετέπειτα παρακολουθήσεως.

Καὶ ὡς πρόνοια μὲν θεωρεῖται ἡ ἐκ τῶν προτέρων λήψις παντὸς ἐν γένει μέτρου τεινόντος εἰς τὴν πρόληψιν παντὸς αἰτίου ἐπιδιδόντος ὁπωσδήποτε ἐπὶ τῆς ὑγιεινῆς καταστάσεως τοῦ λαοῦ (ὡς εὐρυτάτη διαφῆμις τῶν ὑγιεινῶν συνθηκῶν, ἱδρύσεις δημοσίων λουτρῶν, κήπων, γυμναστηρίων κλπ.). Ὡς καθαρῶς περιθάλψις, ἡ παροχὴ ἱατρικῆς βοηθείας καὶ φαρμάκων, νοσοκομειακῆς περιθάλψεως κλπ. Καὶ ὡς μετέπειτα παρακολούθησις ἡ μετὰ τὴν παρασχθεῖσαν περιθάλψιν παρακολούθησις τοῦ ἀτόμου.

I. Ἡ ὁργάνωσις

Ἡ ὁργάνωσις τῆς κοινωνικῆς ἀντιλήψεως, κανονισθεῖσα διὰ τοῦ Νόμου τῆς 9 Ἰουλίου 1922, τοῦ Διατάγματος τῆς 13 Φεβρουαρίου 1924 καὶ τοῦ Νόμου τῆς 22 Φεβρουαρίου 1927 (περὶ καταπολεμήσεως τῶν ἀφροδισίων νοσημάτων) ἔχει ἀνατεθῆ εἰς τὰς διαφόρους τοπικὰς ἀρχάς, καὶ εἰς μὲν τὰς μεγάλαι πόλεις ἐφαρμόζεται κατ' ἀποκεντρωτικὸν σύστημα, ἐνῶ εἰς τὰς μικράς κατὰ συγκεντρωτικὸν τοιοῦτον, ἀποκαλούμενον «οἰκογενειακὴ ἀντιλήψις».

Τὸ ἀποκεντρωτικὸν σύστημα τῶν μεγάλων πόλεων λειτουργεῖ ὑπὸ τὰς κάτωθι ὁργανωμένας ὑπηρεσίας:

- Α) Πρόνοιαν ὑγείας.
 - Β) » νεανικῆς ἡλικίας.
 - Γ) » οἰκονομολογικῆς.
- Καὶ ἡ μὲν Α' κατηγορία ὑποδιαιρεῖται εἰς:

- 1) Συμβουλευτικὸν τμήμα τῶν προτιθεμένων νὰ νυμφευθοῦν.
- 2) Τὴν προστασίαν μητρότητος.
- 3) » » βρέφους.
- 4) » » παιδικῆς ἡλικίας.
- 5) » » μαθητ. ἡλικίας.
- 6) » » καχεκτικῶν.
- 7) » » φυματικῶν.
- 8) » » καρκινοπαθῶν.
- 9) » » ἀναπήρων πολέμ.
- 10) » » τυφλῶν.
- 11) » » ἀλκοολικῶν.
- 12) » » ἀφροδισίων.
- 13) » » στέγης.
- 14) » » ψυχοπαθῶν.

15) Τὴν νοσοκομειακὴν περιθάλψιν, εἰς ἣν ἀνατίθεται ὅτι γενικῶς ἀφορᾷ τὴν νοσηλείαν τῶν ἀνωτέρω περιπτώ-

σεων.

Ἡ δὲ Β' κατηγορία ὑποδιαιρεῖται εἰς:

- 1) Τὴν πρόνοιαν ἐφήβων, εἰς ἣν συμπεριλαμβάνεται καὶ ἡ δικαστικὴ προστασία ταῦτων.
- 2) Τὰ παιδικὰ ἄστυλα-σωφρονιστήρια.
- 3) Τὴν προστασίαν νόθων τέκνων.
- 4) » » ὀρφανῶν.
- 5) » » αἰχμαλώτων.

Καὶ ἡ Γ' κατηγορία περιλαμβάνει τὴν γενικὴν κοινωνικὴν μέριμναν, ἥτις ἐνασκειῖται:

- 1) Διὰ τῆς ἐξευρέσεως ἐργασίας εἰς ἀέργους, ἐφ' ὧν τῶν περιπτώσεων.
- 2) Διὰ τῆς παροχῆς βοηθείας πρὸς ἐκλογὴν ἐπαγγέλματος.
- 3) Διὰ τῆς παροχῆς βοηθείας πρὸς ἐναλλαγὴν ἐπαγγέλματος.

II. Πόροι

Οἱ διὰ τὴν ἀνωτέρω κοινωνικὴν ἀντιλήψιν ἀναγκαζοῦντες πόροι ἐξασφαλίζονται:

- 1) Διὰ τῶν αὐτοαφασίσεων, ἐπιτυχανόμενων μέσῳ:
- α) Ταμείων ἀσφαλίσεων ἀσθενειῶν (ἀσφαλίσεις οἰκογενειῶν).
- β) Κρατικῶν ἀσφαλίσεων δημοσίων ὑπαλλήλων.
- γ) Ἀσφαλείων ἀτυχημάτων ἐν τῇ ἐκτελέσει ὑπηρεσίας.
- δ) Ἀσφαλείων ἀναπηρίας τῶν ἐργατικῶν τάξεων.
- 2) Διὰ κρατικῶν ἐπιχειρήσεων ἐξ ἐιδικῆς φορολογίας, ἀναγραφομένης ἐν τῷ προϋπολογισμῷ.
- 3) Δι' ἐράνων ἰδιωτικῶν φιλανθρωπικῶν ὁργανώσεων (Ἐρυθρὸς Σταυρὸς, φιλανθρωπικὰ σωματεῖα) ἐπὶ σοβαρῶν γενικωτέρων ἀτυχημάτων.
- 4) Διὰ προσωρινῶν δανείων, παρεχομένων ἐπὶ ἐξοφλήσει διὰ μηνιαίων δόσεων.

Ἡ ἐν γένει ἐπιβλεψὶς καὶ παρακολούθησις τῆς ὑγιεινῆς καταστάσεως τοῦ πληθυσμοῦ, ἥτις καὶ ἐνδιαφέρει ἡμᾶς ἐν προκειμένῳ, εἶναι ἐμπειστευμένη εἰς τοὺς ὑγιεινολόγους, βοηθουμένους παρὰ τῶν ὑπαλλήλων τῆς κρατικῆς προνοίας καὶ τῶν διαφόρων αὐτοτελῶν φιλανθρωπικῶν ὁργανώσεων (ὡς π. χ. παρ' ἡμῶν εἶναι ὁ Ἐρυθρὸς Σταυρὸς, τὸ Πατριωτικὸν Ἰδρυμα Περιθάλψεως κλπ.). Ἡ ἐφαρμογὴ δὲ ὁλοκληρου τοῦ συστήματος προνοίας ἐξαρτᾶται ἰδίᾳ ἀπὸ τοῦς ὑπαλλήλους τούτους, ὧν κατ' ἀκολουθίαν ἡ ἀποστολὴ εἶναι σπουδαιότατη.

Ἡ ἐκλογὴ ὁθεν τούτων εἶναι λίαν αὐστηρά. Διὰ νὰ γίνῃ τις ὑπάλληλος τῆς Προνοίας, ἐκτὸς τῆς διεικτέρας τοῦλάχιστον ἐκπαιδεύσεως αὐτοῦ ἡ αὐτῆς, ὡς ἐστὶν ἐιδικῆς μορφώσεως εἰς ἐπὶ τούτῳ σχολεῖα, καὶ ἀναπτύξεως παρ' αὐτοῖς ἡ αὐταῖς τοῦ αἰσθητάτος τῆς ἀγάπης

πρὸς τοὺς πάσχοντας.

Τὸν δὲ περιορισμὸν τῶν οἱ ὑπάλληλοι οὗτοι ἐπιτυγχάνουν διὰ τῶν ἐξῆς γενικῶν μέτρων: 1) Διὰ τῆς παροχῆς πνευματικῆς καὶ ἡθικῆς ἐνισχύσεως πρὸς τοὺς πάσχοντας, καὶ 2) Διὰ τῆς κοινωνικῆς ἐξυπηρετήσεως αὐτοῦ, συνισταμένης:

α) Εἰς τὴν ἐξακρίβωσιν τῶν κοινωνικῶν καὶ ψυχολογικῶν αἰτίων, προϋποθέσεων αἵτινες δυνατόν νὰ συντελέσουν εἰς τὴν πρόκλησιν τῆς παθῆσεως του.

β) Εἰς τὴν διασκέδασιν καὶ ἀπασχόλησιν τῆς προσοχῆς του διὰ τῆς προμηθείας εἰς αὐτὸν τῶν καταλλήλων ἀναγνωστικῶν βιβλίων καὶ περιοδικῶν κλπ.

γ) Εἰς τὴν διὰ σωματικῶν ἀσκήσεων καὶ μέσῳ τῆς λεγομένης θεραπευτικῆς ἐργασίας ἀπασχολήσιν του.

δ) Εἰς τὴν παρακολούθησιν τῶν συνθηκῶν διαβιώσεως τῆς οἰκογενείας τοῦ πάσχοντος κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐν τῷ νοσοκομείῳ παραμονῆς του.

ε) Εἰς τὴν λήψιν καταλλήλων μέτρων πρὸς πρόληψιν τῆς ἀπολύσεως ἐκ τῆς θέσεώς του, καὶ τὴν ὑποστήριξιν τῶν λοιπῶν δικαιωμάτων του κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀσθενείας του.

στ) Εἰς τὴν παραπομπὴν πρὸς ἐξέτασιν τῶν προσώπων ἐκεῖνων ὅτινα ἦλθον εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸν πάσχοντα ἐν περιπτώσει καθ' ἣν πρόκειται περὶ μεταδοτικοῦ νοσήματος (φυματίωσις, ἀφροδισια κλπ.).

ζ) Εἰς τὴν λήψιν τῶν καταλλήλων μέτρων πρὸς ἐξασφάλισιν πλήρους υγείας τοῦ ἀσθενοῦς καὶ μετὰ τὴν ἐξόδον του ἐκ τοῦ νοσοκομείου.

η) Εἰς τὴν οἰκονομικὴν του ἀρωγὴν καὶ περιθάλψιν, καὶ τὴν παραπομπὴν του εἰς ἐιδικὰς κοινωνικὰς ὁργανώσεις πρὸς ἐξεύρεσιν ἐργασίας ἢ ἐναλλαγὴν ἐπαγγέλματος ἐν περιπτώσει ἐξασθενείας του κλπ. Ὡς τοιαῦτα ἐννοοῦνται αἱ ὁργανώσεις κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων ἐν γένει.

Εἰδικῶς ἐν τῇ πόλει τοῦ Βερολίνου ἡ κοινωνικὴ ἀντιλήψις ἐνεῖ κατανεμηθῆ εἰς 21 τμήματα, ὅσα δηλαδὴ καὶ τὰ δημομαρτυρικά διαμερίσματα, ὧν προΐσταται ὁ νομάρχης. Εἰς τὰ ἱατρικὰ τμήματα παρέχονται εἰς τοὺς ἐνδιαφερομένους συμβουλαί, ἱατρικὴ περίθαλψις, φάρμακα καὶ ἐν γένει ὅτι εἶναι συνδεδεμένον μὲ τὴν ὑπαρξίν των.

Προετιμῆθ δὲ τὸ σύστημα τοῦτο, διότι ἐπὶ τὸσον σημαντικοῦ ἀριθμοῦ κατόικων, δὲν θὰ ἦτο πλήρης ἡ κοινωνικὴ ἀντιλήψις, ἐάν αὐτὴ εἶχε συγκεντρωθῇ εἰς ἓν σημεῖον τῆς πόλεως. Ἐκτὸς δὲ τῶν τμημάτων τούτων ὑπάρχει καὶ ἕτερον τοιοῦτον ἐν τῷ κέντρῳ τῆς πόλεως, εἰδικῶς διὰ τὰ ἀφροδισια νοσήματα, καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποῦ θὰ ἐπανέλθω κατωτέρω ἐν τῷ εἰδικῷ κεφαλαίῳ περὶ καταπολεμήσεως τῶν ἀφροδισίων νοσημάτων.

Εἰδικώτερον ἐν ταῖς λεπτομερείαις τῶν ὡς κάτωθι κυριωτέρων κατηγοριῶν προστασίας τὰ τμήματα ταῦτα λειτουργοῦν ὡς ἐξῆς:

III. Τεκνογονία καὶ προστασία τοῦ βρέφους.

Αἱ ὁσημέραι δυσχερέστεραι οἰκονομικαὶ συνθηकाὶ, ὅς διέρχονται ἅπαντα τὰ κράτη, ἔσχον ἀμέσῳ ἐπιδρασίαν καὶ ἐπὶ τῆς τεκνογονίας. Ἐπειδὴ ὁμως αὕτη εἶναι στενῶς συνδεδεμένη μὲ τὴν ὑπαρ-

ξιν ἐνὸς λαοῦ καὶ κατὰ συνέπειαν ἐνὸς ἔθνους, ἐλήφθησαν καὶ λαμβάνονται ὑπὲρ τῆς τεκνογονίας καὶ τῶν πολυτέκνων προστατευτικὰ μέτρα, ἀνάλογα ἄλλ' εἰς πολὺ εὐρύτεραν κλίμακα τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐσχάτως ληφθέντων διὰ τοῦ νέου Νόμου προστασίας πολυτέκνων. Παράλληλως λαμβάνεται μέριμνα διὰ τὴν ὑγιεινὴν καὶ κατάλληλον στέγασιν αὐτῶν καὶ τὴν ἀραίωσιν τῶν πολυκατοικουμένων κατοικιῶν.

Καὶ λέγοντες ὑγιεινὴν στέγασιν ἐννοοῦμεν ἐν διαμέρισμα ἐκ δύο τοῦλάχιστον εὐαέρων καὶ εὐηλίων δωματίων μὲ μαγειρεῖον καὶ λουτρὸν καὶ ἀπαρατήτως κήπον, διὰ μίαν ἐργατικὴν οἰκογένειαν ἀποτελουμένην ἐκ 2 — 3 προσώπων. Ἀναλόγως τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας αὐξάνεται καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν δωματίων.

Ἡ ἔγκυος γυναῖκα προστατεύεται πραγματικῶς ἀπὸ τοὺς δήμους εἰς ὅλα τὰ στάδια τῆς ἐγκυμοσύνης τῆς. Αἱ ὑπάλληλοι τῆς Προνοίας ἀπὸ τοῦ 5ου μηνὸς τὰς ἐπισκέπτονται καὶ τὰς φέρουν εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸν Βρεφοκομικὸν σταθμὸν τοῦ τμήματος, διαφωτίζοντες δὲ αὐτὰς ἐπὶ πρᾶσις σημεῖον, τὸ ὁποῖον τὰς ἀφορᾷ ἡ ἐργασία αὐτὴ ἐκτελεῖται τόσον ἀπὸ τοὺς ἱατροὺς ὅσον καὶ ἀπὸ τὰς ὑπαλλήλους Προνοίας ἢ νοσοκόμους, οὐχὶ δὲ ὡς καταναγκαστικὸν ἔργον, ἀλλὰ μὲ προθυμίαν, μὲ ἐνδιαφέρον.

Διὰ δὲ τὴν προστασίαν τοῦ βρέφους γίνεται κατὰ περισσώτερον ἀπὸ ὅτι διὰ πᾶσαν ἄλλην τοιαύτην, διότι ἐκτὸς τῆς ἐνστικτοῦ ἀγάπης, ἣν τρέφει ὁ Γερμανὸς πρὸς τὸ παιδί, ἔχει μάθει καὶ ἀπὸ τοῦ θανάτου νὰ θεωρῇ τοῦτο ὡς κατὰ ἄξιον ἰδιαιτέρου σεβασμοῦ ἐξ ἀνωτέρου ἡθικοῦ καθήκοντος.

Ὅταν γεννηθῇ ἓν βρέφος, εἰδοποιεῖται τὸ ταχύτερον τὸν Ληξιαρχεῖον διὰ τὴν ἐγγραφὴν του εἰς τὸ μητρώον, τοῦτο δὲ εἰδοποιεῖ τὰς ὑγειονομικὰς ἀρχὰς τῆς περιφέρειας, αἵτινες ἐπισκέπτονται ἀμέσως διὰ τῆς ὑπαλλήλου Προνοίας ἢ τῆς Ἀδελφῆς τὸ νεογέννητον. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης ἀρχεῖται ἡ προστασία τοῦ βρέφους.

Ἡ ὑπάλληλος φροντίζει κατὰ πρῶτον ἵνα τὸ βρέφος ἔχῃ τὸ λίκνον του καὶ τὰ ἀναγκαζομένα ἐσώρροχά του. Ἄν τυχὸν ἡ μητέρα εἶναι ἄπορος, τῆς προμηθεύει ταῦτα ἡ ὑπάλληλος μέσῳ τοῦ Δημαρχεῖου.

Ἡ μητέρα εἶναι ὑποχρεωμένη μέχρι συμπληρώσεως ἐνὸς ἔτους τοῦ βρέφους, νὰ τὸ φέρῃ τοῦλάχιστον μίαν φορὰν κατὰ μῆνα εἰς τὸν ἐιδικὸν σταθμὸν πρὸς ἐξέτασιν. Μὲ τὴν πάροδον ὅμως τοῦ χρόνου αἱ μητέρες συνηθίζουν καὶ προσάγουν τὰ βρέφη των καὶ μετὰ τὴν πάροδον τοῦ πρώτου ἔτους εἰς τοὺς σταθμούς, οἱ δὲ εὐχαρίστως ταῖς παρέχουν καὶ τὴν περαιτέρω προστασίαν.

Ἐκτὸς τούτου οἱ σταθμοὶ ἐφοδιάζουν τὴν μητέρα μὲ διαφόρους ἐντύπους πρακτικὰς ὁδηγίας διὰ τὴν διατροφήν καὶ περιποίησιν τοῦ βρέφους, ὡς ἐπίσης καὶ μὲ ἓνα πῖνακα ἐπὶ τοῦ ὁποῦ σημεῖονται τὰ βάρη ἅτινα πρέπει νὰ ἔχῃ τὸ βρέφος κατὰ τοὺς διαφόρους μῆνας. Ἄν τὸ βάρος εἶναι ἐπὶ ἑλαττον τοῦ ἐν τῷ πῖνακι σημειουμένου, πρέπει ἀμέσως ἡ μήτηρ νὰ παραγγέλῃ τὸ βρέφος εἰς τὸν ἱατρὸν πρὸς ἐξακρίβωσιν τοῦ αἰτίου.

Πρὸς ἀνάπτυξιν εἰς τὰς μητέρας τοῦ αἰσθητάτος τούτου διὰ τὴν εὐεξίαν τοῦ βρέφους των, ὁργανοῦνται ἐκθέσεις βρεφῶν ἡλικίας μεταξὺ 6ου καὶ 9ου μηνός, τὰ δὲ ὑγία καὶ εὐρωστα βρεβρουνται.

Ἐπειδὴ συχνὰ συμβαίνει οἱ γονεῖς νὰ εἶναι ἄποροι, ἢ ὑπάλληλος Προνοίας χορηγεῖ εἰς τὴν ἄπορον οἰκογένειαν οὐλοῖον, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁποῦ λαμβάνει ἡ μητέρα γάλα ἀπὸ τὸ πρὸς τοῦτο προσδιορισθὲν μέρος. Οὐχὶ ὁμως οὐδὲ τὸ βρέφος τῆς ἀλλὰ οὐδὲ τὸν ἑαυτὸν της, διότι τὸ βρέφος πρέπει νὰ διατρέφεται ὅσον τὸ δυνατόν περισσώτερον ἀπὸ τὴν μητέρα, ἐκτὸς ἐάν αὕτη πάσχῃ ἐκ μολυσματικοῦ τινος νοσήματος, ὅπότε τῇ χορηγοῦνται τὰ ἀναγκαῖα μέσα διὰ τὸν τεχνητὸν θηλασμόν. Μία τὴν κυριωτέραν ἀποστολὴν τῆς ὑπαλλήλου Προνοίας εἶναι νὰ πείθῃ τὰς μητέρας νὰ τρέφουν ἐπὶ βρέφη μόναι των τοῦλάχιστον ἐπὶ τέσσαρας μῆνας, ἰδίως δὲ τὰ νόθα. Ὁ πατήρ ἐξωγάμτος τέκνου ὑποχρεοῦται ἐκ τοῦ Νόμου νὰ παρέχῃ τὰ ἐξόδα ἀνατροφῆς τούτου μέχρι τοῦ 16ου ἔτους τῆς ἡλικίας του, τὰ ἐξόδα δὲ ταῦτα καθορίζονται ἀναλόγως τῆς οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς θέσεως τοῦ πατρός.

IV. Παιδικὴ καὶ μαθητικὴ ἡλικία

Αὕτη ἀρχεται ἀπὸ τοῦ δευτέρου περὶπου ἔτους τῆς ἡλικίας του. Ἀπὸ ταύτης ἀρχεται ἡ νέα περίοδος, ἥτις ἐπιβλέπεται κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον παρὰ τῶν ἰδίων πάντα προσώπων, καὶ ὅτι ἀφορᾷ τὴν ὑγιεινὴν τὴν ἐξέλιξιν παρακολουθεῖται μὲ τὸ ἴδιον ἐνδιαφέρον, διότι ἡ ὑγιεινὴ καὶ τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἔχει τεθεῖ εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τῆς προσπάθειας τῆς Κοινωνίας διὰ μίαν καλλιτέραν αὔριον.

Ἐπειδὴ ὁμως εἰς τὴν Γερμανίαν αἱ γυναῖκες ἐργάζονται εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς ἐργασίας καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν δύναται νὰ παρακολουθοῦν τὰ παιδιά των, ὁ Δῆμος ἔχει ἱδρύσει σταθμούς, ὅπου καθε ἐργαζομένη μητέρα μπορεῖ νὰ στείλῃ τὸ παιδί της τὸ πρῶτ καὶ νὰ τὸ πάρῃ μετὰ τὴν ἐργασίαν. Εἰς αὐτοὺς τοὺς σταθμοὺς θὰ δοθῇ εἰς τὸ παιδί ἡ ἀναγκαῖα καθαρὰ τροφή, αἵθουσα μὲ παιχνίδια ὅπου μπορεῖ νὰ παίξῃ, εἰς δὲ τὰς μεγαλειτέρας ἡλικίας γίνεται μίαν προπαρασκευαστικὴ μηχανικὴ ἐκπαιδεύσις διασκεδάζουσα συγχρόνως τὸ παιδί χωρὶς νὰ τὸ κουράξῃ. Ἐκτὸς τούτων κατὰ τοὺς θερινούς μῆνας ὑπάρχουν κατὰ τὸ ἴδιον σύστημα οἱ παιδικοὶ κήποι καὶ τὰ λουτρά, ὅπου τὰ παιδιά γυμνᾷ καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν παίζοντες, διασκεδάζοντες, χαίρονται ὑπὸ τὴν ἐπιβλεψὶν ἀδελφῆς νοσοκόμου.

Ἡ προστασία τοῦ παιδιοῦ δὲν σταματᾷ βέβαια μέχρις ἐδῶ ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἔκτου ἔτους τῆς ἡλικίας του ἀρχεῖται καὶ νέα περίοδος προστασίας, ἡ σχολικὴ. Ἀπὸ τοῦ σημείου τούτου ἡ βοήθεια γίνεται συστηματικώτερά ὑπὸ ἐνισχόν πνεῦμα καὶ κατεῦθεν, διότι αὕτη εἶναι στενῶς συνδεδεμένη μὲ τὴν ἐκπαιδεύσιν καὶ τὴν ὅλην ὑγειονομικὴν πολιτικὴν τοῦ Κράτους. Τὸ παιδί, πρὸ τῆς εἰσόδου του εἰς τὸ σχολεῖον ἐξετάζεται παρὰ τοῦ σχολιάτρου, ὅστις ἐξακριβώνει ἐάν τοῦτο εἶναι εἰς θέσιν νὰ

παρακολουθῇ σχολεῖον ἀπὸ πνευματικῆς καὶ σωματικῆς ἀπόψεως. Διὰ κάθε ὑγιὲς παιδί συντάσσεται ἐν φύλλον ὑγείας ἀπὸ ἱατρικῆς ἀπόψεως καὶ ἐν ἑτερον δελτίον ἀπὸ κοινωνικῆς ἀντιλήψεως. Ἐν αὐτῷ ἀναγράφεται:

1) Συνοπτικῶς καὶ συνοθηματικῶς τὸ ἱστορικὸν ὑγείας τῶν γονέων εἰς τρόπον ὅστε ὁ ἱατρὸς νὰ κατατοπίζεται εὐχερῶς καὶ νὰ ἐξάγῃ κατὰ τὸ δυνατόν ἀσφαλῆ συμπεράσματα. Καί:

2) Ἡ ὑγιεινὴ κατάστασις τοῦ παιδιοῦ, τὸ βάρος του κλπ.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ σχολικοῦ ἔτους γίνεται δευτέρα λεπτομερεστάτη ἐξέτασις, μὴ ἐξαιρουμένων ταύτης οὐτε τῶν ὁδόντων. Ἐκ τῆς ἐξετάσεως ταύτης γίνεται ἡ διαλογὴ αὐτῶν εἰς ὑγία, εἰς τοιαῦτα ὑπὸ ἐπιτήρησιν καὶ εἰς ἀσθενή. Τῶν εὐρεθέντων ἀσθενῶν καὶ ὑπόπτων εἰδοποιοῦνται πάραυτα οἱ γονεῖς περὶ τῆς καταστάσεως τῶν τέκνων των, καὶ τοὺς παρορσιάζονται οἱ κίνδυνοὶ τοὺς ὁποῖους διατρέχουν οἱ βλαστοὶ των, ἐάν δὲν λάβουν τὰ ἐνδεικνύμενα μέτρα.

Τὰ τυχόν ὑπὸ ἐπιτήρησιν τεθέντα παρακολουθοῦν τὰ μαθήματά των ὡς καὶ τὰ ὑγία, πρέπει ὁμως νὰ προσέχωνται ταῦτα ἀνελλιπῶς εἰς τὰ σχολικὰ ἱατρεία κατὰ τὰς καθορισθείσας ἡμέρας παρὰ τοῦ ἱατροῦ πρὸς παρακολούθησιν τῆς παθῆσεως των. Εἰς τὸ σχολεῖον συνάμα τοῖς παρέχεται καθ' ἐκάστην ἐν ποτήριον γάλακτος δωρεάν. Ἐάν παρὰ τὴν ἀνάγκη ἀποστέλλονται εἰς ἐξοχὰς καὶ λουτροπόλεις ἀναλόγως τῆς παθῆσεως των, πρὸς ἀνάρρωσιν. Πολλὰ μοναστήρια ἔχουν μεταβληθῆ εἰς ἀναρρωτήρια, ὅπου καταφεύγουν τὰ ἀσθενικὰ παιδιά. Δι' αὐτὸ καταβάλλεται ἰδιαίτερα μέριμνα νὰ ἐξετάζεται τὸ παιδί ἐγκαίρως, ὥστε κατὰ τὴν ἀνοιξιν καὶ τὸ θέρος νὰ ἔχῃ ἐξευρεθῇ ὁ κατάλληλος χώρος διὰ τὰ ἔχοντα ἀνάγκην παιδικῶν ἐξοχῶν.

Ἐφ' ὅσον οἱ γονεῖς εἶναι ἄποροι τὰ παιδιά περιθάλπονται δωρεάν, ἀρκεῖ τοῦτο νὰ πιστοποιηθῇ ὑπὸ τῆς ὑπαλλήλου Προνοίας, τὰ δὲ ἀναλογούντα ἐξόδα ἐπιβαρύνουν τοὺς Δῆμους καὶ τὸ Κράτος. Ἐάν πάλιν ὁ πατήρ ἔχει ἀσφαλίσαι τὴν οἰκογένειάν του, τὰ ἐξόδα κατανέμονται μετὰξὺ ὧν τῶν παραγόντων, συμμετέχοντος καὶ τοῦ Ταμείου Ἀσφαλίσεων.

Εἰς τὰς παιδικὰς ἐξοχὰς παρέχεται εἰς τὰ παιδιά καθαρὰ τροφή καὶ ἀσθον γάλα, διότι ὡς γνωστὸν δὲν δύναται νὰ ἐννοηθῇ ὑγιεινὴ ἀνευ καλῆς διατροφῆς. Εἰς ταύτην δίδεται μεγάλη σημασία. Εἰς τὴν ἑκθεσὶν Δρέσδης ἐνθυμομαὶ ὅτι ὁλόκληρα διαμερίσματα εἶχον διατεθῇ δι' αὐτὸν τὸν σκοπὸν, καὶ χωρὶς νὰ εἶναι κανεῖς ἐιδικὸς ἀντελαμβάνοντο ἀμέσως περὶ τίνος πρόκειται. Διότι οἱ πῖνακες καὶ αἱ στατιστικαὶ ἦσαν παραστατικώτατοι καὶ ἐδείκνυν σαφῶς τὰ ἀποτελέσματα (λέτε καὶ μιλοῦσαν). Ἐπειδὴ δὲ ἐφοβήθησαν οἱ πιθανὸν καὶ διὰ τῶν ἀριθμῶν καὶ στατιστικῶν τούτων δὲν θὰ ἔδιδον ἀκριβῆ εἰκόνα εἰς τὸν λαόν, εἶχον εἰς ἐιδικὸν διαμερίσμα τὸ Μουσείου τῆς ἑκθέσεως ἐκτεθειμένα πιάτα μὲ τὰ διαφόρα φαγητά, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ τρώγῃ ἓνα παιδί εἰς τὰς διαφόρους ἡλικίας, εἶχον δὲ κάμει ἐβδομημεθίον πρόγραμμα. Τὸ πρῶτον πρόγευμα ἐνιαῖον περιήκου, τὸ

δα γαύμα μεσημβρινόν και έσπερινόν ποικίλων και διάφορον διά κάθε ημέραν. Έννοείται ότι διά κάθε ημέραν ύπνυχον δύο και τρείς τόποι, εις τράπον ώστε αν δεν άρέσχη ο εις να προτιμάται ο δεύτερος ή ο τρίτος. Παρουσιάζονται δέ τόσον παραστατικά και τόσον ζωντανά, ώστε και ή πλέον άπλη γυναικούλα να τά έντυπώνεται και να τά εφαρμόζει διά τά παιδιά της στο σπίτι της, διότι ή προπαγανδιστική αυτή έργασία δεν άφορμά μόνον την παιδική ηλικίαν αλλά και την έφηβικήν τοιαύτην.

Ως άνωτέρω έλέχθη, έν Γερμανία ακολουθούνται δύο συστήματα έφαρμογής της Δημοσίας 'Αντιλήψεως: τó άποκεντρωτικόν διά τας μεγάλας πόλεις και τó συγκεντρωτικόν τοιοϋτον (οικογενειακή αντίληψης) διά τας μικράς. Καί διά μέν τó πρώτον έλέχθη τί γίνεται ήδη λεκτέον διά τó δεύτερον. Τοϋτο έχει εφαρμοσθή εις τας πόλεις Κίελον, Δύσσελδορφ, Δόρτμουντ, Μαγδεμβούργον και άλλας μη υπερβαίνουσας τας 300.000 κατοίκων, με λαμπρά αποτελέσματα.

Διά να μή έξιοτορδω πάλιν τά πράγματα, θα φέρω δύο παραδείγματα, ώστε να είμαι σαφέστερος. Ύποτεθείσθω, ότι εις έν μέλος της οικογενείας συνέβη άτύχημα, και διά να είμαι πλέον συγκεκριμένος, ότι ο υίός της οικογενείας, νέος 18 — 20 έτών, έπαθεν από φυματίωσιν. Η μητέρα καταφεύγει εις τόν Σταθμόν. Η ύπάλληλος Προνοίας έκ της έμφανίσεως της μητρός και της περιβολής αυτής πρέπει να σχηματίση ιδίαν γνώμην περί του τί κρύπτεται πίσω από αυτήν την οικογένειαν. "Αν έκ της πρώτης έντυπώσεως σχηματίση την γνώμην, ότι ή οικογένεια είναι εις θέσιν να φέρη τά έξοδα της νοσηλείας του άσθενούς εις έν Σανατόριον ή μέρος τούτων, τότε φροντίζει και έξευρίσκει ταϋτα αναλόγως των περιστάσεων. Δηλαδή ή μέρος καταβάλλει ή οικογένεια, μέρος ή ασφάλεια, και ό,τι ύπολείπεται τó συμπληροί ό Δημός. Φροντίζει δέ αυτή να ληφθούν όλα τά μέτρα τα όποια άνέφερα όμιλων περί τών καθηκόντων της ύπάλληλου Προνοίας. Έχει δέ αυτή πολλούς δρόμους και μέσα διά να φθάση εις τó άποτέλεσμα.

Ως δεύτερον παράδειγμα έστω τó έξης: Εις οικογένειαν άποτελουμένην έκ πέντε μελών ό πατέρας είναι άλκοολικός (μέθυσος), ή μητέρα έγκυος, ένα παιδί 17 έτών προσβεβλημένον από άφροδίσιον νόσημα και άνίκανον προς έργασίαν, δεύτερον παιδί ηλικίας 12 έτών ραχϊτικόν, και τó τρίτον, τó μικρότερας ηλικίας, έχει γρίππην. Τό παράδειγμα αυτό είναι από τά συνηθέστερα και άσφαλώς ή οικογένεια αυτή θα έξηφανίζετο, εάν δεν ύπήρχεν ή ύπηρεσία της Κοινωνικής 'Αντιλήψεως. Άρκεί να παρουσιασθή έν μέλος της οικογενείας εις τó άρμόδιον τμήμα ή να ύποπέση ή κατάσταση αυτή εις την άντίληψιν της ύπάλληλου Προνοίας, καθόσον ό λαός έχει διαπαιδαγωγηθή κατά τοιοϋτόν τρόπον, ώστε να γνωρίζη ποϋ πρέπει να άπευθυνθή. Έπί του προκειμένου, τó έν λόγω μέλος της οικογενείας διηγείται εις την ύπάλληλον Προνοίας τó περιστατικόν της οικογενείας του. Η ύπάλληλος αυτή προστρέχει άμέσως

προς βοήθειάν της, και άφού έξακριβώση έπιτοπίως την κατάσταση της οικογενείας, φροντίζει κατά πρώτον διά την περίθαλψιν του γριππιώντος παιδιού εις τó Νοσοκομείον, διά την ύποβολήν εις θεράπειαν του έξ άφροδίσιον νοσήματος πάσχοντος, διά την είσοδον εις ειδικόν άσυλον μεθύσων του πατρός, και διά την ύποβολήν του ραχϊτικού παιδιού υπό την έπίβλεψιν του σχολικού Ιατρού, εις σχολείον ένθα έκτός από την θεράπειαν του θα δύναται να παρακολουθή και τά μαθήματά του, και τέλος διά την εισαγωγήν της μητρός εις τó μαγειρήριον ή, έφ' όσον τοϋτο είναι δυνατόν, εις τó σπίτι της υπό την έπίβλεψιν μίας νοσοκόμου. Μετά την άπελευθέρωσιν αυτής, ή ύπάλληλος Προνοίας πρέπει να έπιμεληθή της άνασυγκροτήσεως της οικογενείας. Όλη της δέ ή προσοχή στρέφεται εις την άπαλλαγήν του πατρός έκ του πάθους του, όταν δέ τοϋτο έπιτευχθή, ή ίδια ύπάλληλος της Προνοίας φροντίζει να τού έξεύρη έργασίαν, μέσωσιν του γραφείου έξευρέσεως έργασίας. Άμα και τοϋτο έπιτευχθή και ό πατήρ γίνη τακτικόν μέλος των Κοινωνικών Άσφαλίσεων, πάσει και πάσα περαιτέρω περιθαλψις έκ μέρους του Τμήματος Δημοσίας 'Αντιλήψεως, και όλόκληρος ή περιθαλψις περιέρχεται εις τά Ταμεία Άσφαλίσεων, άτινα έπιμελούνται της υγείας της οικογενείας.

Τό ίδεώδες άλλα και κύριον διακριτικόν γνώρισμα του συστήματος τούτου της Οικογενειακής 'Αντιλήψεως, από τó άποκεντρωτικόν τοιοϋτον, είναι ότι έχει συγκεντρωμένα δελτία των διαφόρων μελών της οικογενείας, έκ της συγκεντρώσεως δέ ταύτης καταφαίνεται ή υγιεινή κατάστασις όλόκληρου ταύτης και ίδίως των γονέων, πράγμα τó όποιον έχει μεγάλην σημασίαν, ως γνωστόν, διά την διάγνωσιν του Ιατρού και διά τόν ύπάλληλον της Δημοσίας 'Αντιλήψεως. Ένψ εις τó άποκεντρωτικόν σύστημα τά δελτία ταϋτα είναι διεσπαρμένα και συγκεντρούνται κατόπιν ειδικής ένεργείας.

Έκτός τούτου ό ύπάλληλος της Προνοίας ή ή νοσοκόμος καταποτίζονται εύχερέστερον προς τας ανάγκας της

οικογενείας και ως έκ τούτου και ή βοήθεια είναι πλέον συστηματοποιημένη και τά προστατευτικά μέτρα έπεκτείνονται υπό ένιασαν μορφήν.

Δι' άτομα εύρισκόμενα εις έσχάτην ένδειαν, οι ύπάλληλοι Προνοίας δύναται να έκδώσουν δελτία επί τη βάσει των όποιων εις τά άτομα ταϋτα χορηγείται δωρεάν τροφή και φάρμακα από τó πρώτον τυχόν έδωδιμοπωλείον και φαρμακείον. Τά δελτία ταϋτα προσάγονται προς πληρωμήν εις τó τέλος έκάστου μηνός εις τó προς τοϋτο έντεταλμένον ταμείον. Έννοείται δέ ότι τά δελτία ταϋτα διανέμονται κατόπιν άυστηράς έξετάσεως, ώστε να βοηθούνται οι πραγματικώς έχοντες ανάγκην περιθάψεως.

(Βερολίνον)

ΓΕΩΡ. ΠΟΠΟΛΑΝΟΣ

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΙΣ

Τό επί 40 έτη λειτουργούν επί της

δόου Σταδίου

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΝ

“ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ,”

ΜΕΤΕΦΕΡΘΗ

επί των δόων Εϋαγγελιστρίας και Ντέκα (Πλατεία Μητροπόλεως)

Μέγαρον Κυριακίδου

Με όλα τά δωμάτια επί της

προσόψεως,

άκραν περιποίησην και

ΤΙΜΑΣ ΛΟΓΙΚΑΣ

Τό κεντρικώτερον Ξενοδοχείον

δι' έμπόρους

Διευθυντής: Κ. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ

ΙΔΕΩΔΗΣ ΕΠΙΣΤΡΩΣΙΣ ΔΑΠΤΕΔΩΝ

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ, ΑΠΟΘΗΚΩΝ, ΣΤΡΑΤΩΝΩΝ, ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΩΝ,

ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ, ΠΡΟΑΥΛΙΩΝ, ΤΑΡΑΤΣΩΝ, ΥΠΟΓΕΙΩΝ Κ. Α. Π.

ΕΙΝΕ Η ΔΙΑ ΧΥΤΗΣ ΑΣΦΑΛΤΟΥ “ΒΙΟ., ΔΙΟΤΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ

ΤΑ ΕΞΗΣ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ:

1. — Είναι άπολύτως στεγανή και αδιάβροχος
2. — Είναι έλαστική και δεν φθείρεται
3. — Αντέχει εις πάσαν καιρικήν επίδρασιν, ψύχος, καύσωνα, βροχήν
4. — Είναι δυσθερμαγωγός, κακός άγωγός ήλεκτρισμοϋ και ήχου
5. — Δεν χρειάζεται καμμίαν συντήρησιν

ΓΡΑΦΕΙΑ & ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ 181

Τηλέφ. 234 και 235

ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΙΝΗΣΙΣ

Η γαλλική άποψις επί της Πανευρώπης.

Εις τó τελευταίον τεϋχος της «Επιθεωρήσεως των Δύο Κόσμων» ό έπιφανής Γάλλος ακαδημαϊκός και διπλωμάτης κ. Γαβρ. Άν τώ αναλύει την διεθνή κατάστασιν όπως έξελίσσεται συνεπεία της περί Πανευρώπης προτάσεως του κ. Μπριάν. Καί άφού τονίζει την ύψηλοφροσύνην της γαλλικής πολιτικής, προσέχει ότι, ακόμη και άν κατά την σχετικήν συζήτησιν πρόκειται να τεθούν φλέγοντα ζητήματα, και άν πρόκειται να έπιδοχθή ύπονομευσις των συνθηκών, έν τούτοις συμφέρει να άποκαλυφθή αυτή ή ύστερόβουλος πολιτική και να της άνταχθή ή δύναμις της έν ιμότητος. Καί συνεχίζει ό κ. Άνοϊώ: «Ασφάλεια, πολιτική τάξις, οικονομική ένωσις, ιδού αι πρόοδοι ποϋ πρέπει να έπιτελεσθούν, ίνα ό σκοπός έπιτευχθή,—της οικονομικής ένώσεως έμμενίζομένης ως τού τελικού άποτελέσματος π υ έπιδιώκεται.» Ό «Χρό ος» των Παρισίων, όμιλων περί του αυτού θέματος, και υιοθετών άνάλογον άποψιν, έξαίρει ότι «ή πολιτική και οικονομική σωτηρία δεν θα έπιτευχθούν, έν τη σημερινή κατάσταση του κόσμου, παρά δι' εύρείας και εύκάμπτου ευρωπαϊκής συμπαρέσεως, ύποστηριζόμενης και πλεισιουμένης υπό των υφισταμένων συνθηκών αίτινες δημιουργούν και καθορίζουν τó δίκαιον καθενός.»

Η σοβιετική «εϋδαιμονία»

Ό Εργατικός Άγγλος βουλευτής Ίωσ. Τούλ, μόλις έπιστρέψας έκ Ρωσίας, έκαμνει εις συνεργείον των «Γάιμς» άποκαλυπτικές ανακοινώσεις περί της σοβιετικής καταστάσεως. Αυτή είναι, κατ' αυτόν άφόρητος. Αι μάζαι την δέχονται παθητικώς. Η πείνα και ή δυστυχία κυριαρχούν. Η πνευματική και οικονομική ζωή είναι κατεστραμμένα. Οι έπαίται και οι μέθυστοι κατακλύζουν τους δρόμους. Ό μέσος όρος του ήμερομισθίου εις τά βι μηχανίας είναι 50 ρουβλίων (δηλ. 2000 δρχ.) κατά μήνα. Η λίτρα του βουτύρου κοστίζει 300 δραχμάς. Τά ένδύματα, τι ύποδήματα, τó ψωμί, τó σαπούνι, και όλα τά είδη πρώτης ανάγκης δίδονται με δελτία. Επί αυτοκινήτων, μία διαδρομή 1 1/2 χιλιομέτρων κοστίζει 375 δραχμάς. Είναι άδύνατον άλλως τε να κυκλοφορήση κανείς έν Ρωσία άνευ οδηγού, όστις συγχρόνως είναι και κατασκοπος του οδηγουμένου. Μολαταύτα, βλέπει κανείς πολλά δά άποκαλυπτικά. Μεταξύ άλλων κάθε 5 ή 10 λεπτά, τους δρόμους διασχίζοντες από άποστάσματα Έρυθροϋ στρατού, ύπενθυμίζοντα την βίαν ή όποία καταπνίγει ολανθήποτε έλευθερίαν. Έτσι εξηγείται και ή έλλειψις οιαδήποτε όωγα ωμείνης άντιπολιτεύσεως, οιοϋδήποτε άντιπολιτευμένου έχοντος ύπ' όψει του ότι άμέσως θα συνελαμβάνετο και άνευ δίκης θα ένυφεκίετο.

Η δικτατορία του Πιλοσούσκη.

Εις προφάνους δηλώσεις του ό στρατάρχης και πρωθυπουργός της Πολωνίας Πιλοσούσκη έξεστράτευσε κατά του Συντάγματος και του κοινοβουλευτισμοϋ. Έτόνισεν ότι είναι άδύνατον ή λε τουργία του Κράτους, άν συνταγματικών μεταρρυθμίσεων. Κατ' ενου συνταγματικών μεταρρυθμίσεων. Κατ' αυτόν, οι βουλευται έρμηνεύουν τó Σύνταγμα κατά τρόπον δυσχεραίνοντα την εφαρμογήν του, είναι δέ και τοϋτο διατυπωμένον με τóσην άσυναρτησίαν, ώστε κατανιά να άποτελή νομικόν χάος. Οι βουλευται δεν πρέπει να κυβερνοϋν, ένψ νομίζουν ότι έχουν τοιοϋτο δικαίωμα, άγοντες οϋτω τó Κράτος εις την άναρχίαν, και συγχύζοντες την ύπαρξιν των με την τοϋ Έθνους. Έξ άλλου—οι μιλεί πάντοτε ό διάσημος στρατάρχης—οι Πολωνοι βουλευται είναι άπληστοι, και θα ήθελαν να χρησιμοποιούν τó δημόσιον χρήμα διά κομματικούς σκοπούς, χειραφετούμενοι από πάσης εϋθύνης και από παντός νόμου τιμής και εύπρεπείας. Άλλ' έπάγεται ό Πιλοσούσκη: «εϋτυχός ή πλειοψηφία των βουλευτών ύπήκουσεν εις τας άντιλήψεις μας αυτές και προηγήθη κάθε προνομίου άπάναν των άλλων πολιτών», ώστε ό στρατάρχης έλπίζει ότι ή κατάσταση θα έξυγιανθή. Μολαταύτα, κατά τας πληροφoρίας της γερμανικής «Φόσσισ Τζαϊτουνγκ», ό Πιλοσούσκη

πρόκειται να διαλύση την Πολωνικήν Δίαιταν και να διενεργήση νέας, ιδιόας του, εκλογάς.

1935: τó κρίσιμον έτος.

Άπό πολλού χρόνου, πολλοί προέβλεπαν ότι τó έτος 1935 θα είναι τó κρίσιμον έτος διά την ευρωπαϊκήν και την παγκόσμιον ειρήνην. Ό κ. Μουσο ίνι τó προείπε, πρό τινων έτών. Ήδη και ή έξέλιξις της έν Γερμανίας καταστάσεως φαίνεται να τó έπιβεβαιώνη. Οϋτω αυτήν την στιγμήν ή Γερμανία έχει έγγεγραμμένους εις τους έκλογικούς της καταλόγους 45 έκατομ. έκλογέων, κατ' έτος δ' έγγεγραμμένων περί άς 1.500.000 νέων έκλογέων, ό δέ γενικός της πληθυσμός θα φθάση τó 1935 τά 80 έκατομύρια. Άλλά τότε θα άρχισή ή παρακμή, και, κατά τους ύπολογισμούς, μετά 10 ή 15 έτη ή Γερμανία θα συγκεντρώνη τ υς πλέον ήλικιωμένους κατοίκους της Εϋρώπης, με δυσανάλογον πρσοτόν γερόντων και νέων. Έφ' ό και ύπάρχει ό φόβος «ήπως ή Γερμανία ζητήση να άποικιστή την διεθνή της δύναμιν, προτού άρχισή ή κατιούσα της έσωτερικής της ισχύος, και ιδίως κατ' ήν έποχην θα έχη φθάση εις τόν κολοφώνα της δυναμικότητος της, δηλ. τó 1935, τó έτος τού άνθ ωπινου της ύπερπληθυσμοϋ. Οϋτω δ' έπιτείνονται αι άνησυχιαί τας όποιας μερικοί κύκλοι αισθάνονται επί τη προόψει της μετά πέντε έτη ευρωπαϊκής καταστάσεως.

Ίωάννης Μπρύν.

Καί' αυτάς απέθανεν εις ηλικίαν 61 έτών εις έκ των μεγαλυτέρων γεωγράφων του κόσμου, ό Γάλλος σοφός Ίωάννης Μπρύν. Ό Μπρύν ύπήρξε κυρίως ό πατήρ της «ικληθείσης άνθρωπίνης γεωγραφίας», την όποιαν άνήγαγε και εις σύστημα και εις σχολήν, με πολλούς όπαδούς, συρρέοντας εις τó πανεπιστημιακόν τ.υ μάθη α, κατόπιν της υπό του έκατομυριούχου Κάν Ιδρύσεως ειδικής έδρας εις τó Πανεπιστήμιον των Παρισίων. Ό Μπρύν, οϋτω, έπεξέτεινε τους όρίζοντας της γεωγραφίας, συνεδύσας την μελέτην και της προϊστορίας, και της ιστορίας, και της κοινωνιολογίας και των δημοτικών κατά έθνη παραδόσεων και τραγουδιών. Τας δέ ιδέας τας αυτές έποραγάνοις και έξω της Γαλλίας, εις τόν Καναδάν, την Ίσπανίαν, την Νοτιοαμερικανικήν, την Άπω Ανατολήν. Ακαδημαϊκός από τού 1927, ό Μπρύν ύπήρξε συγγραφέας πολλών περισπουδαστών έργων: της «Ανθρωπίνης Γεωγραφίας», της «Ανθρωπίνης Γεωγραφίας της Γαλλίας», της «Γεωγραφίας της Ιστορίας», της «Γεωγραφίας της Ειρήνης και τού Πολέμου», καθώς και μίας θαυμασίας βιογραφίας του Μισσελέ.

Η κεφαλαιοκρατία και ό πόλεμος.

Άπό δεκαετηρίδων ύπεστηρίχθη και ύποστηρίζεται πάντοτε συστηματικώς υπό των σοσιαλιστών και των κομμουνιστών, ακόμη δέ και ό πολλός Ζωρζς διετείνετο ότι ή κεφαλαιοκρατία έγκυμονεί μοιραίως τόν πόλεμον. Σήμερον όπωσδήποτε, τοιοϋτος ισχυρισμός είναι άπολύτως άβάσιμος, όπως όρθότατα παρατηρεί τó Παρισινόν «Έργον». Πράγματι ένώπιον της υπό του πολέμου προκληθείσης καταρρέσεως των κεφαλαίων, τóσον εις τας νικητρίδας όσον και εις τας ήττημένας χώρας, οι κεφαλαιοκράται κατήνησαν ότι ό πόλεμος είναι δι' αυτούς πηγή καταστροφής και κίνδυνος επαναστάσεως. Εις τó έπιχείρημα τούτο άναπαντούν τινες ότι ίσχυει μόνον διά τά άτομα, όχι δέ και διά τά κράτη, τά όποια συναγωνίζονται προς άλλα δια την κατάκτησιν των διαφόρων πηγών πλούτου του κόσμου. Άλλ' ως άντιπαράθεσις τού έλέγχου, ποίον είναι τó Κράτος ποϋ ρεί τó «Έργον», ποίον είναι τó πολέμου; Καί να έπιτείνω συνεπεία του πολέμου; Καί ποία μεταλλεία ή ποία πετρελαιοφόροι πηγάι έσοφρίζουν τας έκατοντάδας διακατομύρια πού έδαπανήθησαν εις πυρίτιδα, τι μισθόν πού έδαπανήθησαν εις άναπήρων, έκατομύρια των νεκρών και άναπήρων, τó βαρύ φορτίον των χωρών πού γονατίζει τούς λαούς; Ό όδαται λοιπόν έπάγεται ή γαλλική έφημερίς: «Η συνέχισις του ισχυρούς γαλλικής έφημερίας: «Η συνέχισις του ισχυρισμοϋ ότι ή κεφαλαιοκρατία είναι ή αίτια των πλέμων άποτελεί παραποίηση των γεγονότων, παραπλάνησιν των λαών και συν-

τριβήν της ειρηνιστικής προσπάθειας, δηλ. έν τέλει ένίσχυσιν των πολεμομανών.»

Υπερ της γαλλικής συνταγματικής δολοφονίας.

Άπό τινος καιροϋ, ό κ. ντε Φέλς, ό γνωστός δημοσιολόγος και διευθυντής της «Επιθεωρήσεως των Παρισίων», προβαίνει έν τώ περιο κφ τούτφ εις μακράν κ ι έμπεριστατωμένην μελέτην, διά της όποιας ζητεί την μεταρρύθμισιν των έν Γαλλία έπικρατώντων πολιτικών συστημάτων και έθιμων, προς έπαναφοράν της συνταγματικής ό αλόητος, από τη, όποιας παρεξέκλιναν έν τη πρακτι ή τó γαλλικόν πολιτευμα. Καί ιδίως έπιμένει ό κ. ντε Φέλς επί δύο οϋσιαστικών μετώδων διά των όποιων διασχεφεται τó γαλλικόν πολιτευμα: των κομματικών όλιγαρχιών, των όποιων αι κυβερνήσεις είναι αιμά ωτοι (συνέδρια κομμάτων, εκτελεστικά έπιτροπεία κτλ.), και του συνδικαλισμοϋ, διά του όποιου εισάγεται ή ιαχόνοια, ή παραλυσία και τó άντικρατικόν πνεύμα εις την διοικήσιν. Έκ παραλλήλου, τó Κράτος, έπικεινται τερρατίως την ικαίοδοσίαν του έν Γαλλία, έπιδεικνύει την άνικανότητά του ιδίως εις τó οικονομικόν έπίπεδον, και έπιτείνεται ή άδυναμία του. Προς πρόληψιν οϋτου, θα έχρειάζετο έκ μέρους των κρατικών ύπηρεσιών μία οικονομική και έπιχε ηπρατική άρμοδιότης, της όποιας αυτά στερούνται. Καίτοι περιεπλέξαν την άποστολήν του Κράτους με πλείετας έργασίας καθάρως βιοηχανικάς ή έμπορικάς. Καί έτάγεται ό συγγραφεύς ότι έγινε ο, οϋτω, έν Γαλλία κατά τά τελευταία έτη μία ιωληρά και άπαράτηρητος, άλλ' έπικινδυνος και βαδύτατη επανάστασις, έναντίον της όποιας έπιβάλλεται αντίδρασις.

Εις την Γραμματείαν της Κ. τ. Ε.

Είνε γνωστή ή ένεργεια ήτις γίνεται τόσον υπό της Ιταλίας όσον και υπό της Γερμανίας προς μεταβολήν του έπικρατούστος συστήματος όσον άφορρά την έθνικότητα του Γεν. Γραμματέως και του β'. Γενικού Γραμματέως της Κ. τ. Ε, οτινεις κατ' έθνον είναι ό εις Άγγλος και ό έτερος Γάλλος, οι Σέρ «Έρρικ Δράμμονδ και ό Α. Άβενολ. Κατά της μεταρρυθμίσεως ταύτης, ήτις θα άπέβλεπεν εις την άρσιν της άποκαλούμενης άγγλογαλλικής επί της Κ. τ. Ε. ήγεμονίας, άντιδρούν, φυσικά, συντόνως και ή Άγγλία και ή Γαλλία. Έφ' ό και τó «Ζουρνάλ» των Παρισίων δημοσιεύει άυστηρότατον άρθρον, έν τώ όποιω τονίζει ότι οι μεταξύ Μεγάλων Δυνάμεων ανταγωνισμοί οϋτοι διακυβεύουν την Κ.τ.Ε., ήτις δεν θα ζήση παρά έαν καταπνίξη τας άντιζηλίας. Άλλά και ένας άλλος κίνδυνος ύφίσταται, κατά τó «Ζουρνάλ», ό της γραφειοκρατικοποίησης της Γραμματείας, εις την όποιαν προσελήφθησαν κατά τó μάλλον και ήτιον άργύμισθοι ύπάλληλοι, προς ικανοποίησιν των άξιώσεων των μικρών ιδίως κρατών.

Οι Άγγλοι έν Παλαιστίνη.

Καί' αυτάς έδημοσιεύη υπό της Γραμματείας της Κ. τ. Ε. ή προς τó Συμβούλιον ταύτης έκθεσις της Έπιτροπής των έντολων επί των κατά τó παρελθόν έτος διαδραματισθέντων έν Παλαιστίνη γεγνημένων. Τας ταράχας του 1929 άποδίδει ή έκθεσις εις προμελετημένον σχέδιον, τó όποιον ήδύνατο να έξουδετερωθή, εάν οι Άγγλοι είχαν έγκαιρώς προβή εις την διοικητικήν διαρρύθμισιν του περιήρημου ζητήματος τού τοιχού των Δακρυών, και εάν είχαν άνασταλή τά στασιαστικά δημοσιεύματα. Όσον άφορρά την έθνικην έβραϊκήν έν Παλαιστίνη έστίαν, ή Έπιτροπή έπιδομίζει την άγγλικήν στάσιν, της έκεί άποστολής Ίσραηλιτών αναλόγως της άπορροφητικής οικονομικής δυνάμεως του τόπου, την όποι ν όμως ή Άγγλία έχει καθήκον να ένισχύση. Οι Άραβες, κατά την έκθεσιν, δεν ύπεστηρίχθησαν έπαρκώς, διά της άπαρατήρητου γεωργικής πολιτικής και εκτελέσεως δημοσίων έργων, εις τας αίτίας της ταύτης, ή Άγγλική Κυβέρνησις άπαντρά διαμετρομένη. Διά την έβραϊκήν έστίαν, παρατηρεί ότι ή οργάνωσις της και ή ένίσχυσις της άποκρίνεται εις τούς Ίσραηλίτας τóς ίδίους. Καί προσθέτει ότι από τού 1921 έδαπανήθησαν 9 έκατομ. λιρών, ως και δάνευον 4 1/2 εκατ. λιρών, διά την άμυναν της χώρας και διά τόν τεχνικόν της άνεφοδισμόν.

ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ

Α'

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΝ τῆς παρούσης ἡμῶν μελέτης εἶναι ἡ ἐξέτασις τοῦ φαινομένου τῶν κρίσεων καὶ τῶν πρὸς πρόβλεψιν αὐτῶν ἐργασιῶν.

Ὁμοιοῦντες περὶ κρίσεων ἐννοοῦμεν τὰς γενικὰς τοιαύτας, τὰς ὑπὸ μακροτάτου χρόνου διαταρασσούσας τὴν παγκόσμιον οἰκονομίαν. Τῶν κρίσεων προσηγορίαν ἐκαστοτε περιόδοι ἐνήμερίας, κατὰ τὰς δὲ τοιαύτας ἡ παραγωγή φαίνεται ἀνεπαρκῆς διὰ τὴν κατανάλωσιν· ἀκολουθοῦν δὲ περίοδοι καταπτώσεως, καθ' ἃς ἡ παραγωγή ἀντιστοίχως φαίνεται μεγαλυτέρα τῆς κατανάλωσος.

Ἡ κρίσις ἐκδηλοῦται καθ' ἣν στιγμήν λήγει ἡ περίοδος τῆς ἐνήμερίας καὶ ἀρχεται ἡ τῆς καταπτώσεως, συνεπῶς ἐνδύσκειται εἰς τὸ μεταίχμιον τῶν δύο αὐτῶν περιόδων.

Πρὸς πλήρη κατανόησιν τοῦ φαινομένου τῶν κρίσεων καὶ τῶν περὶ αὐτῶν θεωριῶν, καθίσταται ἀπαραίτητον νὰ προσβῶμεν προσηγομένους εἰς μίαν σύντημον ἀνάλογον τοῦ καλουμένου ἐν τῇ ἐπιστήμῃ οἰκονομικοῦ κύκλου, οὗτος μέρος εἶναι αἱ κρίσεις, κατόπιν δὲ νὰ ἐπιληφθῶμεν τῶν περὶ αὐτοῦ θεωριῶν, ἥτοι τῶν παραγωγικῶν αὐτοῦ αἰτίων.

Καὶ τώρα ἂς ἴδωμεν: Τί εἶναι ἡ κρίσις; «Ἡ ἀπότομος διατάραξις τοῦ οἰκονομικοῦ ἰσορροπίας», λέγει ὁ ... Gille, καὶ οἱ οἰκονομολόγοι συμφωνοῦν γενικῶς ὡς πρὸς τὸν ὅρισμόν τούτον τῆς κρίσεως. Εἰς ἐν ἄλλο δὲμος σημείον δὲν παρατηρεῖται ἡ αὐτὴ συμφωνία, καὶ οἱ οἰκονομολόγοι διαφωνοῦν, χαρακτηρίζοντες τὴν κρίσιν οἱ μὲν ὡς φαινόμενον κανονικόν, μὲν οὐθὺν κανονικόν (πρόκειται λέγοντες περὶ κανονικοῦ περιορισμοῦ τῆς προσφορᾶς πρὸς τὴν ζήτησιν, ἐνὸς εἵδους σφυγμομετρίας τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς), οἱ δὲ χαρακτηρίζοντες ταύτην ὡς φαινόμενον παθολογικόν, ὡς «ἀσθενεῖαν προσβάλλουσαν τὸν ὅλον ἄνθρωπον». Ὁ ὅλος ἄνθρωπος εἶναι αἰσιώδης, ἐργάζεται, ἐπιτυγχάνει, ἔχει ἐπιστοσύνην· ἀφ' ἧς προσβάλλεται ὑπὸ ἀσθενείας ἡ πρώτη περίοδος εἶναι ἡ τῆς δυνάμεως, ἔπειτα ἡ τῆς ἀναρρώσεως, καὶ τέλος οὗτος ἀναγεννᾶται ἐν τῇ ἐνεργῷ ὁρᾷ καὶ κανονικῇ ζωῇ.¹

Οὗτοι παραδέχονται ὅτι αἱ κρίσεις ἀκολουθοῦν δυοῖν δόξιν: Ἡ ἐνήμερία μᾶς δίδει εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῶν πιστώσεων, τὴν αὐξάνσιν τῶν ἐισοδημάτων, τῶν ἡμερομισθίων, τῆς ἀποταμιεύσεως, τῆς παραγωγῆς, τῆς κινήσεως τοῦ ἐμπορίου, προκαλοῦσα ὑψώσιν τῶν τιμῶν, ὑψώσιν τῶν χρεωγράφων καὶ τῆς ἀξίας τῶν ἀκινήτων. Μετὰ ταῦτα ἐπέρχεται μία ἀπότομος στάσις τῶν ἐργασιῶν, ἀκολουθοῦμένη ἀπὸ γενικὴν κατάπτωσιν· τὴν βραχεῖαν αὐτὴν περίοδον ἀκολουθεῖ μία ἄλλη μακροτέρα, ἡ τῆς ἀναρρώσεως, ἥτις καὶ ἐπανάρρῃ βραδέως τὴν οἰκονομικὴν ζωὴν εἰς τὴν κανονικὴν τῆς τροχίαν.

Ὁβριον ἐπισκοπῶμεθα πρὸς δύο θεωριῶν, τῆς μὲν αἰσιωδούς, τῆς δ' ἄλλης ἰτατιστοδόξου, αἰτινες μᾶς ἀναγκάζουν νὰ ποικί-

λωμεν τὴν συναίσθησιν τὴν ὁποίαν ἔχομεν διὰ τὰς κρίσεις, καὶ τὰ φάσματα τὰ ὁποῖα δρεῖλομεν νὰ μεταχειρισθῶμεν διὰ νὰ τὰς καταπολεμήσωμεν.²

Ἐξ ἄλλου, διὰ νὰ καθορίσωμεν τὰς κρίσεις, πρέπει νὰ μελετήσωμεν τὸν οἰκονομικὸν κύκλον, ἐφ' ὅσον αὐταὶ εἶναι μέρος τοῦτον ἀναπόσπαστον, καὶ νὰ προσπαθῶμεν νὰ τὰς καθορίσωμεν ἀκριβέστερον, παρ' ὅσον τοῦτο ἔχει μέχρι σήμερον γίνε.

Διακρίνομεν δύο εἰδῶν κρίσεις: ἀφ' ἐνὸς μὲν τὰς ἰδιαίτερας ἢ τοπικὰς, κρίσεις συνεπείᾳ πολέμου, κρίσεις ἐθνικὰς, κρίσεις σχετικῶς πρὸς ἐν βιομηχανικὴν ἢ ἐμπορικὴν εἰδος, αἱ ὁποῖαι ἔχουν αἰτία ἐντελῶς συμπτωματικὰ καὶ τὰς ὁποίας δὲν δύναμεθα νὰ ταξινομήσωμεν, οὔτε πρόκειται νὰ γίνῃ περὶ αὐτῶν λόγος εἰς τὴν παρούσαν μελέτην. Ἀφ' ἐτέρου δὲ ἔχομεν τὰς γενικὰς κρίσεις, αἰτινες διαφέρουν τῶν ἀνωτέρω λόγω τοῦ συνεχοῦς ὅθιμου καὶ τοῦ παγκοσμίου χαρακτῆρος τῶν, προσβάλλουν δὲ τὸν ὅλον μηχανισμόν τῶν ἐργασιῶν.

Τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν τῶν γενικῶν κρίσεων εἶναι ἡ περιοδικότης τῶν· οἱ δὲ οἰκονομολόγοι πρὸς τὴν ἀκόμῃ ἐκὼν ἐφορῶντες ὅτι αἱ κρίσεις παρουσιάζονται κατὰ δκαετίαν ἢ δεκαετίαν. Αἱ τελευταῖαι κρίσεις εἶναι αἱ τῶν ἐτῶν 1893, 1900, 1907, 1913—14, 1920.³

Μεταγενέστεροι δὲμος ἐρευνᾶν ἀποδεικνύουν ὅτι ὁ οἰκονομικὸς κύκλος διαρκεῖ τρία ἢ τέσσαρα ἔτη, καθ' ὅσον εἰς τὸ μεταξὺ διάστημα τῶν μεγάλων κρίσεων λαμβάνουν χώραν μία ἢ δύο χαλαρώσεις, ἀλλὰ ἀρκεῖται χαρακτηριστικαί.

Εἰπομεν ἀνωτέρω ὅτι αἱ κρίσεις εἶναι μέρος ἀναπόσπαστον τοῦ οἰκονομικοῦ κύκλου, δηλαδὴ φαινόμενον τὸ ὁποῖον λαμβάνει χώραν ἐντὸς τοῦ οἰκονομικοῦ κύκλου, ὁ δὲ οἰκονομικὸς κύκλος περιλαμβάνει σειρὰν ὀκτὼ οἰκονομικῶν φαινομένων, ἐπανερχομένων μὲ ἀκριβείαν δυναμένων ἐκ τῶν ποσῶν νὰ καθορισθῇ, καὶ τῶν ὁποίων ἕκαστον ἀποτελεῖ ἰδιαίτερον περίοδον.

Οἱ Ἀμερικανοὶ συγγραφεῖς παραδέχονται γενικῶς οἰκονομικοῦ κύκλου τεσσάρων ἢ πέντε περιόδων, ὁ δὲ Warren Hickernell προτείνει τὸν ἐξῆς κύκλον:

Α'. Πρὸς τῆς κρίσεως:

1. Ἀνάληψις: Καθ' ἣν παρατηρεῖται αὐξάνσις τῆς παραγωγῆς, ὑψώσις τῶν τιμῶν ταχύτερα τῆς τῶν ἡμερομισθίων καὶ τῶν τόκων τοιαύτης, ἀξιολόγη κέρδη, πλὴν ἀνεπαίσθητος αὐξάνσις τῶν μερισμάτων.

¹ C. Gille: 'Αρχαὶ Πολ. Οἰκονομίας.

² Αἱ χρονολογίαι τῶν ἀνωτέρω κρίσεων ἐνδέχεται νὰ μὴ συμφωνοῦν ἐπακριβῶς πρὸς τὰς ὑπὸ ἄλλων διδομένας τοιαύτας, τοῦτο δὲ δέχεται εἰς τὴν ἀπομνημονεύσιν ἐκαστοῦ ἀντιλήψιν περὶ τοῦ ἀκριβοῦς χρόνου τῆς ἐνάξεως τῆς κρίσεως. Ὁδὲ, μερικοὶ ἐκ τῶν οἰκονομολόγων παραδέχονται ὅτι τὸ μεταξὺ τῶν κρίσεων χρονικὸν διάστημα εἶναι ἀπὸ ἐπὶ δέκα ἔτη, καὶ μὲ τὴν γνώμην αὐτῶν συμφωνοῦν μᾶλλον αἱ ἀνωτέρω χρονολογίαι, τοῦτο δὲ συμβαίνει, διότι οὗτοι χαρακτηρίζουν ὡς κρίσεις μόνον τὰς μεγάλαις πτώσεις τῶν ἀξιών καὶ τῶν τιμῶν τὰς συνοδευόμενας ὑπὸ σφοδρῶν διαταραχῶν.

2. Ἐνήμερία: Σταθερὰ παραγωγή· αὐξάνσις ἡμερομισθίων καὶ τόκων πρὸς τῆς ὑψώσεως τῶν τιμῶν, πολυάριθμοι αὐξήσεις μερισμάτων, πλὴν ἐλαφρὰ ἐλάττωσις τῶν κερδῶν.¹

Β'. Μετὰ τὴν κρίσιν.

3. Ἐκκαθάρισις: Ἐλάττωσις τῆς παραγωγῆς, πτώσις ταχύτερα τῶν τιμῶν τῆς τῶν ἡμερομισθίων καὶ τόκων τοιαύτης, ἐλάττωσις τῶν μερισμάτων, ἔτι δὲ μεγαλυτέρα τῶν κερδῶν.

4. Ἀνασυγκρότησις: Μικρὰ παραγωγή, πτώσις ἡμερομισθίων καὶ τόκων πρὸς ἰσορροπῆσιν μετὰ τῶν τιμῶν. βαθμιαία αὐξάνσις τῶν κερδῶν καὶ ἀνθρῶα ἐλαττώσεις μερισμάτων.

Ὁ Babson προτείνει τὸν ἐξῆς οἰκονομικὸν κύκλον: 1) Ἐνήμερία, 2) Κρίσις, 3) Κατάπτωσις, 4) Ἀνάληψις.

Ἡ δὲ Οἰκονομικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Harvard τὸν ἐξῆς: 1) Ἐμπορικὴ ἐνήμερία, 2) Οἰκονομικὴ ἔντασις, 3) Βιομηχανικὴ κρίσις, 4) Κατάπτωσις, 5) Ἀνάληψις.

Κατὰ τὴν γνώμην τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Harvard, εἰς κάθε μίαν τῶν περιόδων τούτων ἀντιστοιχεῖ μία ἰδιαίτερα κατάσταση· αὐταὶ δὲ εἶναι αἱ προκαλούμεναι ὑπὸ τῆς κερδοσκοπίας, τῶν ἐπιχειρήσεων, καὶ τῶν τραπεζικῶν ἐργασιῶν· ἐκαστὴ πάλιν τῶν εἰρημένων καταστάσεων δὲν ἐμφανίζεται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον εἰς ἕνα ἕκαστον τῶν οἰκονομικῶν κύκλων, ἀλλὰ διαφέρει τῶν λοιπῶν καταστάσεων ὡς πρὸς τὴν διάρκειαν.

Ἐκ τῶν οἰκονομικῶν κύκλων τῶν προτεινομένων παρὰ τῶν Ἑυρωπαϊκῶν ἀναφερόμεν τὸ τοῦ Γάλλου Juglar. Ὁ κύκλος οὗτος ἔχει τὸ πρότερον νὰ μὴ μᾶς παρουσιάζῃ τι τὸ ἀβέβαιον, καὶ ἐπομένως προσαρμόζεται καλλίτερον πρὸς τὰ γεονότα. Ὁ συγγραφεὺς οὗτος παραδέχεται κύκλον ἀποτελούμενον ἐκ τριῶν περιόδων: 1) Ἐνήμερία, 2) Κρίσις, 3) Ἐκκαθάρισις. Κατ' αὐτόν, ἡ κρίσις ἐκδηλοῦται μὲ πᾶσιν ὑψώσεως τῶν τιμῶν, ἥτις ἐξακτῇ τὴν ἐνήμερίαν, κατὰ δὲ τὴν ἐκκαθάρισιν ἐξακολουθεῖ ἡ πτώσις τῶν τιμῶν, καὶ ἔχομεν ἐκδηλώσεις ἀεργίας, πτωχεύσεων κ.λ.π.

Ὁ νόμος τῆς ἐναλλαγῆς—loi d'alternance—εἰς τὸν ὁποῖον εἰσὶν ὅσον καὶ αἱ κοινωνίαι, ἐμφανίζεται ἐναργῶς ἐν τῇ οἰκονομικῇ ζωῇ ὡς ἀλληλοδιαδοχικὸς ρυθμὸς ἐνήμερίας καὶ μαρσαμοῦ, ἡ δὲ μετάβασις ἀπὸ τὴν μίαν κατάστασιν εἰς τὴν ἄλλην παρακολουθεῖται ὑπὸ τοιοῦτων κλονισμῶν καὶ φαινομένων καταπτώσεως, ὥστε δικαίως νὰ χαρακτηρίζωμεν αὐτὰς ὡς κρίσεις.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰς ἐνδιαμέσους περιόδους.

¹ Διὰ λόγους σκοπιμότητος πολλὰ ἐπιχειρήσεις διανέμουν τὰ κέρδη τῶν, ἀπὸ τῶν φέρουν μέρος αὐτῶν εἰς ἕκαστον ἀποθεματικόν, παρὰ τὴν ἰδίαν τῆς αὐξήσεως τῶν ἡμερομισθίων καὶ τόκων αὐξήσιν τῆς τιμῆς τοῦ κόστους τῆς παραγωγῆς, ἐπομένως καὶ ἐλαφρὰ ἐλαττώσεις τῶν κερδῶν.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ
Προεξοφλήσεις
Ἐμπορικῶν
Γραμματίων

δους, τὰς ὁποίας τόσον ὁ Babson, ὁ Hickernell, ὅσον καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ Harvard καὶ ἄλλοι παρεμβάλλουν εἰς τὸν οἰκονομικὸν κύκλον, ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε παρατηρήσεων δὲν φαίνεται νὰ ἐπεξηγηθῇ ἐπακριβῶς, τοῦτο δὲ προέχεται ἀπὸ τὸν ἐλλειπὴ ἀκόμῃ προσδιορισμὸν τοῦ οἰκονομικοῦ κύκλου, καθ' ὅσον οἱ μὲν ἐξαγορεύουν αὐτὸν ἀπὸ τὴν χρηματιστοσύνην, οἱ δὲ ἄλλοι ἀπὸ τὴν παραγωγήν. Οἱ θεωρητικοὶ δὲν συμφωνοῦν οὔτε ὡς πρὸς τὸ μᾶλλον ἐγγύτερον χρονικὸν σημεῖον, ἔστω καὶ ἐπὶ μῆρας καθοριζόμενον, καθ' ὃ ἡ περίοδος τῆς ἐκκαθαρίσεως τεματίζεται καὶ ἀρχεται ἡ τῆς ἐνήμερας. Ἐὰν ἠθέλομεν προσπαθῆσαι νὰ καθορίσωμεν εἰς μῆρας τὴν διάρκειαν μᾶς ἢ περισσοτέρων ἐνδια-

Αὐξήσις ἀξιών ἐπὶ ἀκινήτων	10
Αὐξήσις τῶν τιμῶν	9
Αὐξήσις μετοχῶν	8
Αὐξήσις ὁμολογῶν	7
Πτώσις τῶν προεξοφλ. τόκων	6

Δὲν θὰ ἐπεκταθῶμεν εἰς τὴν κοινὴν τοῦ ἀνωτέρω διαγράμματος, ἐφ' ὅσον δὲν ἔχομεν ἀκόμῃ ἀρκετὰ προχωρήσει εἰς τὸν καθορισμὸν τοῦ οἰκονομικοῦ κύκλου ἀρκετὰ νὰ ἀναφερόμεν ὅτι ἡ ὁδομικὴ αὐτὴ ἐναλλαγή: Ἐνήμερία—ἐκκαθάρισις ἢ ἐνήμερία—κατάπτωσις, καθορίζει καλῶς τὴν κρίσιν, ἐνῶ οὐδὲν σύμπτωμα καθορίζει τὰς ἐνδιαμέσους φάσεις.

Ἐξ ὅσον ἀνωτέρω ἐξεθέσαμεν νομίζομεν ὅτι ἀπεκτιμήσαμεν ἀρκετὰ στοιχεῖα διὰ νὰ προβῶμεν εἰς κάπως ἐκτενέστεραν μελέτην τοῦ οἰκονομικοῦ κύκλου, ἐξετάζοντες ἐκ νέου τὸ φαινόμενον τῆς περιοδικότητος τῶν κρίσεων, τὸ ὁποῖον ἐξομοιοῦται μὲ τὸ πρόβλημα τῆς διαρκείας τοῦ οἰκονομικοῦ κύκλου, ἀπὸ ἑκάστη κρίσις δύναται νὰ ἐκληφθῇ ἔτε ὡς ἀρχὴ ἔτε ὡς τέλος τοῦ οἰκονομικοῦ κύκλου. Πρὸς τοῦτο δὲ θὰ ὑποβοηθηθῶμεν ἀπὸ τὰς περιφημῶς ἐρεργασίας τοῦ J. Koutchin καὶ τοῦ H. L. Crum.

Ὁ Koutchin ἔλαβεν ὡς βάσιν ἀγγλικὰς καὶ ἀμερικανικὰς στατιστικὰς, ἐμελέτησε δὲ τὰ ἐξῆς φαινόμενα, τὰ ὁποῖα θεωρεῖ ὡς τὰ μᾶλλον ἀντικατοπτρίζοντα τὴν καθ' ὅλον οἰκονομικὴν κατάστασιν:

1) Τὸν τόκον προεξοφλήσεως ἐμπορικῶν συναλλαγματικῶν εἰς Λονδίνον καὶ Νέαν Ὑόρκην.

2) Τὸ ποσὸν τῶν διελθουσῶν ἐπιταγῶν εἰς τὴν γραμμὴν συμψηφισμοῦ Ἀμερικῆς καὶ Λονδίνου.

3) Τὰς χονδρικὰς τιμὰς εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας.

Διὰ νὰ συγκρίνῃ δὲ τὰ οἰκονομικὰ ταῦτα φαινόμενα, ἐξήγαγε τοὺς μηνιαίους αὐτῶν τιμαριθμούς, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ μέσου ὁρου τῶν προκυπτόντων ἐξ αὐτῶν ἀριθμητικῶν στοιχείων. Ὁὕτω αἱ διὰ τοῦ τρόπου τούτου εἰς τοὺς οἰκείους πίνακας χαραχθεῖσαι καμπύλαι γραμμαὶ συμφωνοῦν ἐπακριβῶς. Αἱ τιμαὶ ἀκολουθοῦν ἐκ τοῦ πλησίον τοὺς συμψηφισμοὺς καὶ προσπορεύονται ἐλαφρῶς τοῦ προεξοφλητικοῦ τόκου. Εἰς τοὺς αὐτοὺς πίνακας βλέπομεν ὅτι, αἱ εἰς τὰ ἀνωτέρω δεδομένα ἀντιστοιχοῦσαι καμπύλαι παρουσιάζουν ἀρκετὰ ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα, καθ' ὅσον συμφωνοῦν ὡς βαίνουσαι σχεδὸν παραλλήλως πρὸς τὴν ἐπὶ τούτῳ χαρακτηρισμένην γραμμὴν συγκρίσεως, ἥτις εἶναι ἡμιτονοειδὴς καὶ περιόδου τεσσαράκοντα μηνῶν.¹

¹ Review of Economical Statistics, Ἰανουάριος 1929.

μέσων φάσεων, καὶ νὰ χαρακτηρίσωμεν ἐδικῶς ἐκαστὴν τούτων, θὰ συντηρῶμεν ἐπὶ μείζονας δυσκολίας. Ὁὕτω παρατηροῦμεν ποῖαν τινα ἀδαιρέσιαν εἰς τοὺς ὑπὸ τῶν Ἀμερικανῶν προτεινομένους ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἰκονομικοὺς κύκλους.

Ἐξετάζοντες ἀπλῶς τὸν ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Harvard προτεινόμενον, παρατηροῦμεν ὅτι ἡ τὴν κατάπτωσιν ἀκολουθοῦσα ἀνάληψις οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἡ μεταβατικὴ ὁδὸς πρὸς τὴν ἐνήμερίαν, ἐνῶ ἡ ἔντασις τῆς χρηματιστοσύνης μᾶς παρουσιάζει προπορεύοντα μόνον σημεῖα τῆς κρίσεως.

Ὁ Babson πάλιν παρουσιάζει τὸ ἐξῆς διάγραμμα οἰκονομικοῦ κύκλου:

Αὐξήσις τῶν προεξοφλ. τόκων	1.
Πτώσις τῶν ὁμολογῶν	2.
Πτώσις τῶν μετοχῶν	3.
Πτώσις τῶν τιμῶν	4.
Πτώσις ἀξιών ἐπὶ ἀκινήτων	5.

Ὁ Crum, καίτοι δῶκεν διάφορον ἀκολουθήσας ὁδόν, κατέληξεν εἰς τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα. Ὡς βάσιν ἔλαβε τὸν προεξοφλητικὸν τόκον Νέας Ὑόρκης διὰ συναλλαγματικὰς ἐξήχοντα — ἐννεύοντα ἢ μερῶν, ἐφήρμοσε δὲ τὴν ὑπὸ τοῦ Schuster τὸ πρῶτον ἐπινοηθεῖσαν μέθοδον τῆς ἀναγραφῆς τῆς περιοδικότητος, ἥτις βασίζεται ἐπὶ τοῦ γνωστοῦ θεωρήματος τοῦ Fourier.¹

Δὲν θὰ κάμωμεν λεπτομερῆ ἀνάλυσιν τῆς καθαρῶς μαθηματικῆς αὐτῆς μεθόδου, σημειοῦμεν μόνον ὅτι ἡ μέθοδος αὕτη εἶναι ἀκριβεστέρα τῆς προηγουμένης καὶ καθιστᾷ εὐκολότεραν τὴν βεβαίωσιν τῆς περιοδικότητος.²

Ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἀνωτέρω μεθόδων ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ διάρκεια, δηλαδὴ ἡ περιοδικότης, τοῦ οἰκονομικοῦ κύκλου εἶναι μὲν τεσσαράκοντα περίπου μηνῶν, πλὴν δὲμος ἡ ἐκδήλωσις τῆς κρίσεως δὲν συμπίπτει μετὰ μαθηματικῆς ἀκριβείας. Ὁὕτω συγκρίνοντες τὰ δεδομένα

¹ «Καθὼς περιοδικὴ σὴν δύναται νὰ ἀναλυθῇ εἰς ἀθροίσμα ἡμιτονοειδῶν συναρτήσεων εἰς ἀριθμὸν πεπερασμένων ἢ μη, τῶν ὁποίων ἡ συχνότης εἶναι πολλαπλάσιον τῆς ἀπαιτούμενης συχνότης».

² R-view of Economical Statistics, Ἰανουάριος 1929.

τῶν πινάκων τῶν δύο τούτων μεθόδων μὲ τὰς χρονολογίας καθ' ἃς ἐξεδηλώθησαν εἰς τὸ παρελθὸν κρίσεις, ἐνδοσκοποῦμεν ὅτι πολλὰκις ἡ ἐκδήλωσις προσηγοῖται ἢ ἐπεται τοῦ ὑπὸ τῶν ἀνωτέρων πινάκων καθοριζόμενου θεωρητικοῦ σημείου, καὶ ὅτι τὸ μεσολαβεῖν χρονικὸν διάστημα, ὑπολογιζόμενον εἰς μῆρας, δὲν ὑπερβαίνει τοὺς δέκα τοιοῦτους, ἐνῶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον προσεγγίζει τὸ θεωρητικῶς προβλεφθὲν σημεῖον.

Τὰ προκαλοῦντα τὰς διαταρακτικὰς κινήσεις αἰτία εἶναι τὰ ἐξῆς:

- 1) Αἱ μηνιαῖαι διαταραχαί.
- 2) Αἱ κατ' ἐποχὰς διακυμάνσεις, αἱ ὁποῖαι ἐκδηλοῦνται ἐναργῶς μὲν εἰς τὴν γεωργίαν, ὀρεοκτινῶς δὲ εἰς πολλὰ ἄλλα οἰκονομικὰ φαινόμενα, ὡς π.χ. εἰς τοὺς τραπεζιτικούς συμψηφισμούς, εἰς τὰς μεταφορὰς κ.λ.π.
- 3) Ἡ κατὰ αἰῶνα ἢ μακρὰ χρονικὰ διαστήματα διαταραχαί.

Καὶ τὰς μὲν μηνιαίας διακυμάνσεις προκαλοῦν αἱ αὐτομεταβολαὶ τῶν τιμῶν τῆς παραγωγῆς καὶ τῶν πιστώσεων.

Κατὰ πολὺ δὲμος οὐκ ἀνέμενται εἶναι αἱ κατ' ἐποχὰς διακυμάνσεις, αἱ ὁποῖαι ἐκδηλοῦνται ἐναργῶς μὲν εἰς τὴν γεωργίαν, ὀρεοκτινῶς δὲ εἰς πολλὰ ἄλλα οἰκονομικὰ φαινόμενα, ὡς π.χ. εἰς τοὺς τραπεζιτικούς συμψηφισμούς, εἰς τὰς μεταφορὰς κ.λ.π.

Αἱ κατὰ αἰῶνα ἢ μακρὰ χρονικὰ διαστήματα διαταραχαί εἶναι αἰτία καθαρῶς νομισματικᾶ.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων προκύπτει ἡ σημασία τῆς ὁποίας ἔχουν διὰ τὰς οἰκονομικὰς προβλέψεις τῶν κρίσεων τὰ προκαλοῦντα τὰς διαταρακτικὰς κινήσεις αἰτία.

Σ. ΑΝ. ΧΑΤΖΗΚΥΡΙΑΚΟΣ

ΧΡ. ΝΙΚΟΠΟΥΛΟΣ
ΕΜΠΟΡΟΡΡΑΠΤΗΣ

Ἐκλεκτὰ Ἀγγλικά Ὑφάσματα
Καλλιτεχνικὴ Ἔργασια
ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ, ΑΡΙΘ. 22 Β

MULTI R

ΠΕΡΙΣΤΡΟΦΙΚΟΣ ΠΟΛΥΓΡΑΦΟΣ ΜΟΥΛΤΟΡ

Ἀπλούστατος, ὠραιότατος ἀποδόσεως. Χωρὶς κόπον ἀποδίδει 1800 ἀντίτυπα τὴν ὥραν. Τιμὴ διαφημίσεως 3.000 δραχ. ἐλεύθερος πλῆρης. Ζητήσατε ἀμέσως ἐπιδείξιν καὶ τιμοκατάλογον.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ - ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ
ΑΔΕΛΦΟΙ Π. & Χ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΙ
ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ: ΑΘΗΝΑΙ, Στὸς Περμαζόγλου.
ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ: ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ, ΠΑΤΡΑΣ.

¹ Mo tnekt: 'Αρχαὶ Πολ. Οἰκονομίας (ἐκ χειρογράφου).

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΕΝΟΣ ΘΥΜΟΣΟΦΟΥ

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΕΝΑ ΣΕΙΣΜΟΝ

Β'

ΤΟ φρικιαστικό τότε παρόν της Μεσοσηνης μας θυμίζει το περιπετειώδες παρελθόν της. Πρωτοχίστηκε από πειρατές και δεν άργησε, χάρις στη γεωγραφική της θέση, να γίνει μεγάλη πόλις με ιστορία. Τό βνομά της τώλαβεν από τους Μεσσηνίους που την κατάλαβαν διαδοχικώς με Χαλκιδικείς και Σαμίους.

Πόσους αφεντάδες δεν άλλαξε! Πρώτα οι Ρωμαίοι, ύστερα οι Σαρακηνοί, οι Νορμανδοί, οι Άνδεγαβοί κλπ. και τελευταίος ο Γαριβάλδης την έκαμε μέρος του Ιταλικού Βασιλείου το 1861.

Με τον ωραίο λιμένα της, το μεγάλο εξαγωγικό της έμποριο ήτανε όλο κίνηση κι' όλο ζωή. Την έγνωρισα πολύ καλά άλλοτε και προσπαθώ τώρα να την αναγνωρίσω. Μά πώς; Πού είνε τα μεγαλοπρεπή κτίριά της; πού είνε ο πανάρχαιος καθεδρικός ναός που ό θεμέλιος λίθος του κατετέθη τό 1098; τό όρατό της Πανεπιστήμιο; οι θαυμάσιοι δρόμοι της; τό μνημειώδες Δημαρχείο της; τά θαυμάσια ξενοδοχεία της;

Όλα είνε ένας απέραντος σωρός από έρείπια. Δεν υπάρχει θέαμα άπαισιώτερον έκείνου που παρουσιάζει πόλις κατεστραμμένη από σεισμόν. Ένα απέραντο νεκροταφείο με πεθαμένους που έτάφησαν ζωντανοί σέ μνήματα από μισογκρεμισμένους τοίχους και σωρούς από πέτρες και τοιχοκαλάσματα, ανακατωμένα με έπιπλα και σκεύη καθημερινής χρήσεως.

Νεκροταφείο χωρίς σταυρούς και χωρίς επιγραφές. Έργάτες αγωνίζονται να απογκρεμίσουν τους μισογκρεμισμένους τοίχους και ν' ανασκάψουν τά σωριασμένα έρείπια για ν' αναστήσουν πτώματα άποσυντεθειμένα.

Βαδίζουμε κατά μήκος του κεντρικού δρόμου και περπατούμε στη μέση γιατί τά πεζοδρόμια είνε θαμμένα κάτω από τά έρείπια. Πού και πού παραινούνται άκόμη όρθοί τοίχοι στολισμένοι με εικόνες, εικονίσματα και σπασμένους καθρέπτες. Πού και πού ένει πέσει μόνον ό ένας τοίχος, κι' οι άλλοι τρείς συγκρατούνε τη στέγη και τά πατώματα. Αυτά δίνουνε την έντύπωση σκηνης θεάτρου που παρουσιάζει έπιπλωμένα δωμάτια.

Σ' ένα τέτοιον είδος έρείπιο ή έπιπλωσις είνε πολυτελής κι' ένας φύλακας που φρουρεί μās είπε πώς ό κύριός του θά πετύχαινε γρήγορα άδεια να πάρη τά έπιπλά του. Σ' ένα άλλο τέτοιον έρείπιο έμέτρησα 35 δωμάτια βμοια και όμοιόμορφα έπιπλωμένα. Προφανώς ήτανε ξενοδοχείον.

Έδω συναντούμε ένα γέροντα στρατηγόν, που είχε κατορθώσει να του δοθώ άδεια να παρασθί ή ίδιος στην έκταφή των δικών του. Μās διηγείτο δακρυσμένος πώς είνε ή δεύτερη μέρα που ματαίως αγωνίζεται για να ξεθάψη τά πτώματα της γυναίκας του και των τριών παιδιών του. Διαρκώς βρίσκει ξένα πτώματα. Σ' αυτή τη συνοικία είνε τόση μεγάλη ή καταστροφή, ώστε ένα όλόκληρο τετράγωνο από μεγάλες οικοδομές έχει μεταβληθί σ' ένα συμπαγή σωρό χαλασμάτων, που δεν διακρίνονται τά όρια των σπιτιών. Πάρα κάτω, μιά μαυροφορεμένη γυναίκα, ένα κρεβάτι με τό πτώμα ενός παιδιού τεσσάρων-πέντε χρονών, που μόλις τάβγαλαν από τά έρείπια οι έργάτες. Οι σπαρακτικές της κραυγές μās ξεσχίζουν την καρδιά. Έπιλησιόσαμε και προσπαθούσαμε να την πείσουμε να πάψη να φιλή τό άποσυντεθειμένο πτώμα. Άλλόφρων ή δυστυχισμένη τυλίγει τό πτώμα μέσα στά σεντόνια, τ' άρπάζει στην άγκαλιά της και τρέχει άνάμεσα από τά έρείπια. Τρέχουν κοντά της οι έργάτες να την προφθάσουν, άλλ' αυτή εξακολουθεί τόν τρελλό δρόμο της φωνάζοντας. 'Η δι'στυχισμένη είχε τρελλαθί από τόν πόνο.

Σ' άλλο δρόμο, πάρα πέρα, μιά παρέα έργάτες φωνάζοντας ξεθάφουν με προσοχή τά έρείπια. Σέ λίγα λεπτά άνεβάζουνε από ένα ύπόγειο ανθρώπους άναισθητους αλλά όχι πεθαμένους άκόμη. Ένας στρατιωτικός γιατρός που ήτανε παρών άνέλαβε να τους καυη τεχνητή άναπνοή, αλλά μετά πέντε-έξι εισπνοές στόν καθαρόν άέρα, έξεψύχησαν. Οι έργάτες μās διηγήθηκαν πώς δυό μέρες προηίτερα είχανε ξεθάψει δυό ανθρώπους ζωντανούς που έτράφησαν σ' ένα ύπόγειο με κουκιά ξερά που ψηλαφώντας εύρήκανε σέ μιά γωνιά, 15 όλόκληρες μέρες. Μόνον οι μεγαλύτεροι δρόμοι είνε κάπως βατοί. Οι μικρότεροι είνε χαμένοι στά έρείπια κι' είνε πολύ επικίνδυνο να πηγαίνη κανείς απ' αυτούς γιατί συχνά οι μισογκρεμισμένοι τοίχοι απογκρεμίζονται μόνον τους.

Διατηρώ πάντοτε ως ένθύμιον των σεισμών της Μεσοσηνης μιά μπομπονιέρα που την πήρα γεμάτη ζαχαρωτά από τά έρείπια ενός σπιτιού, όπου έγινότανε γάμος την ώρα του σεισμού. Είχαν έλευθερώσει τη μεγάλη αίθουσα του σπιτιού κι' είχαν ανασύρει πλήθος πτώματα προσκεκλημένων.

Σ' ένα άλλον δρόμον μεγάλη στρατιωτική δύναμις έπιτηρούσε τους έρ-

γάτες. Έκεί έμάθαμε ότι ανασκάπτανε την Τράπεζα της Ιταλίας.

Τά μόνα τροχοφόρα που κυκλοφορούσαν ήταν δυό κάρρα, φορτωμένα με βρωμισμένα πτώματα ανθρώπων, ανακατωμένα με πτώματα ζώων. Γύρω από την πόλη, έχουν άνοιξει μεγάλα αλάκια παράλληλα, κι' εκεί μέσα κατὰ σωρούς και χωρίς καμιά διάκριση θάπουν τά πτώματα. Έδω στρατηγοί και στρατιώτες, πλούσιοι και πένητες, δίκαιοι και άμαρτωλοί.

Διακόπτουμε τη φρικιαστική περιπλάνηση για ν' άνεβούμε σ' ένα ύψωμα όπου ό Σκούφος έχει στήσει τόν τριπόδα του και τά μηχανήματά του για να κάνει τις παρατηρήσεις του.

Είνε ή τρίτη φορά, του λέει ό Λέκκας, που μās άπασχολείς με τις παρατηρήσεις σου. Πρόσεξε καλά γιατί θά κάω κανένα σεισμό και θά θάψω και τό τραπέζι και τά μηχανήματά σου μαζί με όλες τις σημειώσεις που κρατεί ό γραμματικός σου Γιαννικώστας.

Δεν πάμε καλλίτερα να δοίμε που θά ξενοχτίσουμε και ν' αφήσουμε τις μετεωρολογίες;

Ήταν άπόγιομα ό ούρανός είχε σκοτεινιάσει κι' άρχισε να ψυχάλιξη. Για έπιστροφή στη Κατάνια δεν μπορούσε να γίνη σκέψις γιατί μόνον την άλλη μέρα τό πρωί είχε τράινο. Έσκεφτόμαστε που θά ξενοχτίσουμε ύστερα από πολλές συζητήσεις αποφασίσαμε, κατὰ πρότασιν του Λιάμπη, να κατεβούμε στην παραλία και να ζητήσουμε καταφύγιο σ' ένα από τά εκεί άγκυροβολημένα πλοία. Με δυσκολία περπατούσαμε γιατί είχε βουλιάξει ό δρόμος.

Έσωθήκαμε! φωνάζει ξεφωνα ό Λιάμπης. Νά μιά σκούνα με έλληνική σημαία.

— "Ε, από τη σκούνα! Ξ, από τη σκούνα! άρχισαμε να φωνάζουμε. 'Η συνάντηση δεν άργησε να γίνη και σέ λίγα λεπτά μιά βάρκα μās άνέβασε στη σκούνα. Έκατεβήκαμε στό στενό διαμέρισμα δύο καπετάνιου, κι' έκαθήσαμε διπλοπόδι άπάνου σέ δυό κουβέρτες που μās δώσανε.

Σέ μιά γωνιά, κοντά σ' ένα τραπέζι, ήταν καθισμένοι ένας γέροντας και μιά γηρά. Ό γέρος δεν άργησε ν' άρχισή τη διήγηση της ζωής του: Είχε, έδω και πολλά χρόνια, μαγαζί στόν παραλιακό δρόμο της Μεσοσηνης κι' έπουλούσε είδη ναυτιλίας. Γρήγορα άνοίξαμε κουβέντες έγκάρδιες με τόν καπετάνιο, όταν έμαθε ποιοι είμαστε, κι' άρχισε να μās διηγείται τη ζωή του και τά κατορθώματά του. Αυτός

και οι τέσσερες ναύτες του εγλύτωσαν όχι όλιγώτερους από σαράντα ανθρώπους από βέβαιο θάνατο, τη νύχτα του σεισμού, και τους περιποιήθηκαν στό άμάρι της σκούνας δεκαπέντε μέρες όλόκληρες. Τώρα ή σκούνα ήταν γεμάτη από τό μαγαζί του γέρου.

Τη διήγηση του καπετάνιου την διέκοψεν ό Λέκκας κι' άρχισε να του τά φέρνη απ' έξω-απ' έξω. Τόν παράλαβε και σέ λίγα λεπτά είχε πεισθί ό άφέλης ναυτικός πώς θά μπορούσαμε να του φορτώσουμε τό καίκι παράσημα και άποζημιώσεις όταν θά γυρίζαμε στην Έλλάδα, άρκεί να... φρόντιζε να δειπνήσουμε!

Σέ γαλαξειδιώτικο καίκι, άπήντησεν υπερηφάνως στρίβοντας τό μυστάκι του ό καπετάνιος, δεν έμεινε ποτέ κανείς ούτε πεινασμένος ούτε διψασμένος. Άνέβηκε σέ λίγο στό κατάστρωμα και εύγυρισε συνοδευόμενος από ένα ναύτη που έτοποθέτησε άπάνου στό πάτωμα άνάμεσά μας μιά λεκάνη μ' ένα περιεργό έδεσμα που άχνιζε. Ήταν ένα είδος σούπας από μακαρόνια, φασολάκια, και μερικά κομμάτια χοιρινό κρέατος. Με δεύτερο δρόμο ό καπετάνιος έφερε ψωμί και μιά στάμνα νερό.

— Ψωμί, μās λέει, φάτε όσο θέλετε. Έχει κι' άλλο. Τό νερό όμως με ρέουλα γιατί αυτό είνε όλο.

— Μη φοβάσαι, καπετάνιο, του λέει ό Γιαννικώστας, και θά βρέξη άπόψε.

Ή γαβάθα έξεπαστρεύτηκε για λίγα λεπτά και κατόπιν ό Γιαννικώστας που έφύλασε τη στάμνα με τό νερό την περιέφερε, την έπλησίασε στό στόμα ενός έκάστου, έμέτρησε πόσες γουλιές πίνει κι' ύστερα άποτόμως την τράβασε, όπως ό διευθυντής χασισοποτείου μοιράζει τις ρουφιές από τό τσιμπούκι με τό χασίσι!

Μετά τό λουκούλαιο αυτό δειπνο άρχισαμε να δυσανασχετούμε γιατί δεν μπορούσαμε ούτε τά πόδια μας να ξαπλώσουμε.

Πώς να κοιμηθούμε σέ δυό μέτρα τόπο! Τό μισό χώρο τόν κρατούσε ό μάγκος κι' ή δυό καρέκλες του γέρου και της γηράς. Έστριμωχτήκαμε όσο μπορούσαμε καλλίτερα, έσκεπαστήκαμε όπως-όπως με τις δυό κουβέρτες και προσπαθούσαμε να άποκοιμηθούμε, όταν άντήχησε τό ροχαλητό πρимо-σεγόντο του Σκούφου και του Γιαννικώστα. Σάν να μην ήταν αυτό άρκετό, ό γέρος εύρήκε κατάλληλη τη στιγμή να μās διηγηθί τά βάσανά του και να μās περιγράψη τις έντυπώσεις του από τό σεισμό, σέ μιά γλώσσα μάλιστα Ιταλοελληνική: "Ήτανε, Σενιόροι μου, ό σεισμός σουσουλτόριος, έντολατόριος και στριφτός" κλπ.

Έμιλοσε, έμάσατε την πίπα του κι' έπέταε σάλια άδιακόπως. Μιά φτυσιά τέτοια εύρήκε τόν Σκούφο κατὰ πρόσπο και τόν έκαμε να διακόψη για μιά στιγμή τό ροχαλητώδες άσμα του.

— Κόψε, γέρο μου, και τη διήγηση και τό κατάβρεγμα, του λέει ό Λέκκας, κι' αύριο τά ξαναλέμε. 'Η διήγηση έπαψε, αλλά τό κατάβρεγμα όχι. Ό Λέκκας κι' εγώ δεν μπόρέσαμε να κλείσουμε μάτι. Πριν ξημερώσει άνεβήκαμε στό κατάστρωμα. Τό κεφάλι μās έβούιζε από την κακονύχτια.

— Νά νερό για να πλυθούμε, άνέκραξε θριαμβευτικά ό Λέκκας. Μούφερε ένα κουβά νερό και τουχυσά στά χέρια για να πλυθί. Με την πρώτη χούφτα που έρριξε στό πρόσωπό του, άρχισε να φωνάζη και να πηδάη, σάν να τούρριξα ζεματιστό λάδι. Συγχρόνως μούδωσε μιά σπρωξιά και μούχυνσε τό νερό άπάνου μου. . . Τό νερό του κουβά ήτανε μπακαλιαρόζουμο!

Από τις φωνές και τό θόρυβο έξύπνησε ή παρέα κι' άνέβηκε στό κατάστρωμα.

Έχαιρετήσαμε τόν καπετάνιο, τόν εύχαριστήσαμε βιαστικά για να προφθάσουμε τό τράινο που έφευγε πρωί-πρωί, χωρίς να πλύνουμε ούτε με θάλασσα τά χέρια μας. Έκάμαμε πολύ δρόμο ως που να φθάσουμε στό έξω των έρειπών σημείον που σταμάταε τό τράινο.

Μās βάλανε σ' ένα βαγόνι με δυό άλλους Ιταλούς αξιωματικούς που μās κύτταζαν περιέργα γιατί τους είχε σπάσει ή μυρουδιά του μπακαλιάρου τη μύτη. Τους εξέγησα τό πάθημά μας κι' έσυμφωνήσαμε πώς καλλίτερα ήτανε να μās φύσά ή βοήρης του 'Ιονίου κι' αφήσαμε τά παράθυρα του βαγονιού άνοικτά.

Όταν ερθάσαμε στή «Σφακτηρία», ό καπετάνιος Ζώτος μās ύπεδέχθη με βρισιές και με φοβέρες ότι θά τιμωρήση αυστηρότατα τους άξιωματικούς που τόλμησαν ν' άπομακρυνθούν χωρίς την άδειά του.

Όταν άρχισαμε κατόπιν να του διηγούμαστε τί είδαμε έκαλμάρισε κι' άκουε με προσοχή και συγκίνηση. Τό βράδυ έγραφα την πρώτη πραγματική άνταπόκριση από τά έρείπια της Μεσοσηνης και την έστειλα στην «Ακρόπολις» του φίλου μου Βλάση Γαβριηλίδη.

Ή ίδια παρέα έσεδιάσαμε μιά μέρα άλλες έκδρομές, όταν κατέφθαε βιαστικά όπως πάντα ό μακαρίτης ό Χρονόπουλος για να μου άναγγείλη ότι είχανε άνακαλύψει ένα έλληνοπούλο, κεφαλλονιτόπουλο μάλιστα, σοβαρώτατα τραυματισμένο. Έπήγαμε μαζί σέ μιά άπόκεντρη συνοικία της πόλεως κι' από μιά σκάλα σκοτεινή και βρωμερή, άνεβήκαμε στό τρίτο πάτωμα μιάς παλιάς οικοδομής. Μās έδέχτηκε ή νοικοκυρά και μās δώδηγσε σ' ένα δωμάτιο όπου σ' ένα μεγάλο κρεβάτι ήτανε ξαπλωμένος κι' έκάπνιζε μακαρίως την πίπα του ένας πενηντάρης Σικελός και σ' ένα καναπέ λίγο πάρα πέρα τό τραυματισμένο παιδί. Με τις πρώτες έρωτήσεις εκάτάλαβα που βρισκόμουν: Ή γυναίκα του Σικελού ήτανε άδελφή της μητέρας του τραυματισμένου παιδιού.

Ό πατέρας του παιδιού, Βρετός, κατ'αγομένος από την Κεφαλλονιά είχανε έγκατασταθί στή Μεσσηνη από πολύ νέος κι' έμπορεύτανε. Παντρεύτηκε με μιά Ιταλίδα εκεί κι' έκαμε οικογένεια. Ό πατέρας, ή μητέρα και δυό άλλοι άδελφοί του μικρού τραυματία δεν εγλύτωσαν από τό σεισμό. Μόλις άκουσεν ό μικρός πώς είμαι γιατρός και θά τόν ξετάσω άρχισε να κλαίη και να διαμαρτύρεται. Προς στιγμήν ήσύχασε αλλά όταν άκουσε πώς πρέπει να πάη στό νοσοκομείο έχάλασε τόν

κόσμο από τις φωνές. Και δεν εφώναζε μόνον αυτός: ή θεία διεμαρτύρετο κι' εδήλωσεν ότι ούδέποτε θά έπιτρέψη να μεταφέρουν τόν άνεσιό της στό νοσοκομείο.

Ό Χρονόπουλος πέρνοντας την έπισημότερη στάση του εδήλωσε πώς εν άνάγκη, αν έπιμείνουν, και διά της βίας θά τόν πάρη διότι ήτο άνήλικος, όρφανός και γυιός Έλληνας ύπηκούου. Δεν έπρόφθαε καλά-καλά να τελειώση τη δήλωσή του ό Χρονόπουλος, κι' ό γέρος που ως εκείνη τη στιγμή δεν είχε βγάλει μιλιά έξέσπασε:

— Γκερεμτοσκισηίτε, από τη σκάλα γρήγορα, για να μη σās πετάξω από τό παράθυρο.

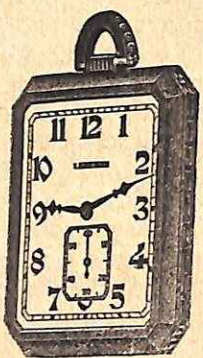
Ό Χρονόπουλος άφησε τό έπίσημο ύφος κι' άρχισε να ύποχωρη σιγά-σιγά προς τη σκάλα. Έγώ προσάθησα να καταπραυνώ τόν όργισμένο Σικελό.

— Μη θυμώνης, βρέ άδερφέ! ό Πρόξενος άστειέυεται. Κανείς δέ θά τό πάρη με τη βία. Άλλωστε ό Πρόξενος δεν ένδιαφέρεται και τόσο για τό παιδί όσο εγώ, γιατί είνε γνωστής μου οικογενείας κι' από την πατρίδα μου την Κεφαλλονιά. Μόλις άκουσε «Κεφαλλονιά» ό Σικελός έγινε άλλος άνθρωπος. Όταν τοδπα και τόνομα μου, έχύθηκε πάνω μου και με φίλησε, ζητώντας συγγνώμη για τά προηγούμενα.

Ήταν ό Άπρέας, μιά παλιά γνώριμιά. Έκανε τό θιασάρχη και καμιά δωδεκαριά χρόνια πρωύτερα, κατ'ι άναποδιές τόν είχανε ρίξει στό Άργοστόλι άρρωστο κι' άπένταρο μαζί με τό μπουλοκί του. Ήρθανε να μου ζητήσουνε βοήθεια γιατί ήμουν πρόεδρος της έπιτροπής των διοικούσε τό θέατρο του Άργοστολίου. Τόν εγιάτρεψα, τους έβαλα σ' ένα ξενοδοχείο μ' έξοδα μου και τους παραχώρησα τό θέατρο να δώσουνε παραστάσεις. Ήταν όμως Μεγάλη Σαρακοστή κι' οι Κεφαλονίτες φαντάζονται τό θέατρο Πασχαλινό και δεν πάνε τις νηστήσιμες ήμέρες. Άναγκάσθηκα τότε να κάω συνεισφορά, να βάλω κι' εγώ από τό ιδιαίτερό μου βαλάντιο 500 δραχμές για να μπόρουν ό κακομοίρης ό Άπρέας με τό μπουλοκί του να ξαναπάνε στην Ιταλία. Μου χάρισε τότε ένα ρεβόλβερ που τώχω άκόμη.

Είς τό χειμερινό θέατρο της Κατάνιας έδιδε ό Άπρέας παραστάσεις, αλλά μετά τό σεισμό, ή Κυβέρνησις διέταξε τό κλείσιμο όλων των θεάτρων της Σικελίας, κι' έτσι καταδικάσθηκε πάλιν ό δυστυχής σέ άναγκαστική άργία. Τάβανε με την τύχη του που πάντοτε τον κατέτρεξε, και με την Κυβέρνηση που έπειδή είχε γίνει πρό ενός μηνός ένας σεισμός σέ μιά μακρινή πόλι, άποφάσισε ν' αφήσθ όλο τό θεατρικό κόσμο να πεινάη. Την άλλη μέρα ό Άπρέας όλο χαρά μου άνήγγειλε, στή «Σφακτηρία», ότι του έπετράπη ν' άνοίξη τό θέατρό του και μού παραχωρούσε τρία θεωρεία κάθε βράδυ, για όλο τό διάστημα που θά έμεινε ή «Σφακτηρία» στην Κατάνια. Έτσι εγώ, οι ιδιαίτεροι φίλοι μου και πολλοί άλλοι της άποστολής εγίναμε έπίσημοι τζαμπατζήδες του θεάτρου της Κατάνιας. Ό μικρός τραυματίας μετεφέρθη εις τό νοσοκομείον, όπου σύντομα έγινε καλά. Όταν μεγάλωσε ήρθε στην Έλλάδα, έκαμε οικογένεια και ζή στόν Πειραιά.

Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΜΑΡΚΑ

10
GRANDS
PRIX
506
PRIX D'OBSER-
VATOIRES

LONGINES

Ωρολόγια απόλυτου ακριβείας.
Μεγάλη έκθεση ανδρικών και
γυναικείων ωρολογίων PLATINE,
OR, ARGENT, NICKEL

ΓΕΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ

ΑΦΟΙ Π. ΖΕΝΕΤΟΥ & ΣΙΑ

ΑΔΑΜΑΝΤΟΠΩΛΑΙ

Έρμού 19 Τηλ. 6-49
Σταδίου 4 α
ΑΘΗΝΑΙ

“Υστερα από τριάντα πέντε μέρες παραμονή στα οικελικά ύδατα, διατάχθη η «Σφακτηρία» να ξαναγυρίσει στην Ελλάδα. Οι γιατροί, νοσοκόμες, οι δημοσιογράφοι κι' όσοι άλλοι ήταν στη «Σφακτηρία» θερμοπαρακαλούσαν τον Ζώτον να μην αφήσει να γυρίσουν στην Ελλάδα χωρίς να δούν την κατεστραμμένη πόλη.

“Αρесе και στον ίδιο το Ζώτο η ιδέα, και σε τέσσερες ώρες έμπαιναμε στο λιμάνι της Μεσσήνης. Μας δώσαν άδεια να μείνουμε δυο ώρες για να διή ή αποστολή τα έρεπια, ο δε Ζώτος έβγαλε να έξω, ανέσκαψε την Έλληνική εκκλησία, εύρηκε τις εικόνες και τις εφόρτωσε στη «Σφακτηρία» χωρίς να ρωτήσει κανέναν, αλλά και χωρίς κανέναν να του εναντιωθή. “Όταν γυρίσαμε στην Έλλάδα, ο Ζώτος έχάρισε τις εικόνες στη Βασίλισσα “Όλγα και πιστεύω ότι βρίσκονται ακόμη στο Βυζαντινό Μουσείο. “Αργότερα η Ιταλική έφημερίδες της Ρώμης ανέγραφαν με πικρία την είδηση και την έσχολίαζαν πολύ εις βάρος μας.

“Όλα αυτά πέρασαν από το μυαλό μου όταν διάβασα τις περιγραφές του φετεινού σεισμού.

Θά πάη άραγε έφέτος άποστολή;

Ρ. ΔΙΒΑΘΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ίατρος—Βουλευτής

Η ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Α'

Η ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΑΠΟΨΙΣ

ΠΡΟ καιρού η Κυβέρνησις, σκοπεύουσα να προβή εις αναδιοργάνωσιν των Πανεπιστημίων μας και ιδίαι του των Αθηνών, μετεκάλεσεν εκ Μονάχου τον διαπρεπή καθηγητήν του αὐτοῦ Πανεπιστημίου κ. Κ. Καραθεοδωρήν, και τοῦ ανέθηκεν ὅπως ἐν σχετικῇ ὑπομνήματι ἐκθέσῃ τὰς σκέψεις αὐτοῦ ὡς πρὸς τὴν αναδιοργάνωσιν τοῦ Πανεπιστημίου Αθηνών.

“Ο ἀξιότιμος κ. καθηγητὴς υπέβαλεν ἤδη τὸ ἐκπονηθὲν ὑπόμνημά του εἰς τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Παιδείας, περιλήψας δ' εὐρεία αὐτοῦ εἶδε τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος ἀπὸ τὰς στήλας πρωϊνῆς ἐφημερίδος.

“Ἐπὶ τῇ βάσει ὅθεν τῶν στοιχείων τῶν ἐν αὐτῷ περιεχομένων, καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι τὸ ζήτημα ἐνδιαφέρει τὰ μέγιστα τοὺς φοιτητάς, προηλθόμεν εἰς τὴν σκέψιν νὰ γράψωμεν τὴν σειρὰν ταύτην τῶν ἀρθρῶν, ἀπὸ τὰ ὅποια θὰ καταφαίνονται αἱ σκέψεις μῆς, τοῦλάχιστον, μεγάλης μερίδος τοῦ φοιτητικοῦ κόσμου, τῆς καὶ φοιτητικῆς ἀποψίσεως—μὲ τὴν ἐπιστημονικὴν κυριολεξίαν—καὶ τὰ ὅποια δὲν θ' ἀποτελοῦν παρὰ ἀνάπτυξιν τοῦ ὑπομνήματος ὅπου ὁ «Ἐθνικὸς Παμφοιτητικὸς Σύλλογος» θὰ ὑποβάλῃ συντόμως τὸσον εἰς τὸν ἀξ. κ. Ὑπουργὸν τῆς Παιδείας, ὅσον καὶ εἰς τὴν Στὴν Πανεπ. Σύγκλητον, ἐν τῇ πεποιθίσει ὅτι οὕτω ἂν ἐνὸς μὲν ἐκκληροῖ ἕνα τῶν σκοπῶν του, δηλ. τὴν καταβολὴν προσπαθείας διὰ τὴν ἀριωτέραν ἐπιστημονικὴν κατάρτισιν τῶν Ἑλλήνων φοιτητῶν, ἂν ἑτέρου δ' ἐπιτελεῖ ἐπιβεβλημένον καθήκον μῆς φοιτητικῆς ὁργανώσεως.

“Ο καταμερισμὸς τῆς ὕλης, τὸσον διὰ τὸν γράφοντα ὅσον καὶ διὰ τὸν μελετῶντα, εἶνε μία ἀνάγκη: διὰ τὸν μὲν πρὸς ἀριωτέραν ἀνάπτυξιν τοῦ ζητήματος, διὰ τὸν δὲ πρὸς εὐκολωτέραν παρακολούθησιν τῆς ἀναπτύξεως. Θὰ ἀκολουθήσωμεν ὅθεν τὸ σύστημα, ἀσχολούμενοι κατ' ἀρχὰς μὲ τὰ ἀφορῶντα τὸ Πανεπιστήμιον Αθηνῶν ὡς ὁργανισμὸν οἰκονομικόν, διοικητικόν κλπ.

Εὐθὺς δὲ κατόπιν θ' ἀσχοληθώμεν μὲ τὴν ἐν αὐτῷ διδασκαλίαν, εἰτα τὴν κατάρτισιν τῶν φοιτητῶν, μετὰ ταῦτα μὲ τοὺς φοιτητάς καὶ τὰς ὁργανώσεις των, καὶ θὰ τελειώσωμεν μὲ τὴν Πανεπιστ. Λέσχην.

Τὰ οἰκονομικά

Τὰ οἰκονομικά τοῦ Πανεπιστημίου Αθηνῶν ἰθρυλοῦνται ἄλλοτε μὲν ὡς ἀνθηρά, ἄλλοτε δὲ ὡς μὴ. Ποία λοιπὸν ἡ ἀλήθεια;

Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι δύνανται νὰ κριθοῦν μὲ δύο μέτρα καὶ διάφορα σταθμά, ὁπότε ἀληθεύουν ἀμφοτέραι αἱ φῆμαι.

Πάντως ὅμως δὲν θὰ δυνήθῃ καὶ ὁ εἰς μὴ εὐνοϊκὸν χαρακτηρισμὸν διὰ τὸ οἰκονομικὸν τοῦ Πανεπιστημίου καταλήγων νὰ παρίδῃ ὅτι ὁποδὴποτε ταῦτα πρέπει νὰ θεωρηθοῦν ὡς ἀκαμῖα. Διότι ναι μὲν—ὡς καὶ ὁ κ. Καραθεοδωρὴς λέγει—τὰ ἔσοδα, συμποσούμενα εἰς 27.800.000, ἀντικρῶν ἔξοδα 27.300.000, μὲ πλεό-

νασμα δηλ. 500.000 κατ' ἔτος—κατὰ τὸν δημοσιευθέντα προϋπολογισμὸν τοῦ 1929-1930,—ἀλλὰ πραγματικὰ ἔσοδα εἶνε περίπου 35.000.000, τὰ ἔξοδα δὲ 22.300.000 λόγῳ οἰκονομίας 5.000.000 περίπου ἐπιφερομένης ἐκάστοτε, καὶ συνεπὶς ἀφίνε-ται πλεόνασμα κατ' ἔτος 13.000.000 δρχ. περίπου, τὸ ὅποιον καὶ δαπανᾶται διὰ τὴν ἀνέγερσιν νέων ἐργαστηρίων τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς εἰς Γουδί.

Εἰς δὲ τὸ πλεόνασμα αὐτὸ σήμερον δύνανται νὰ προστεθοῦν ἐφ' ἀπαξ δρχα. 30.000.000, τὰς ὁποίας ἔχει τὸ Πανεπιστήμιον κατατεθειμένας εἰς τὴν Τράπεζαν, καὶ αἱτινες προορίζονται διὰ νέα κτίρια.

“Ὡστε ἐν ἐνὶ λόγῳ, παραβαλλομένου τοῦ ἐνεργητικοῦ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τοῦ Πανεπιστημίου κατὰ τὸ ἔτος 1929-1930 πρὸς τὸ παθητικόν, θὰ εὐρίσκητο ἐνεργητικὸν 65.000.000, παθητικὸν δὲ 22.000.000, ἥτοι θὰ παρουσιάζετο περίσσευμα δρχα. 43.000.000 περίπου. Ἄν δὲ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι κατ' ἔτος τὸ ποσὸν αὐτὸ αὐξάνεται κατὰ 13.000.000 δρχ.—πάντοτε κατὰ τὰ στοιχεῖα τὰ ἀναφερόμενα ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ κ. Καραθεοδωρῆ—εὐλόγως θὰ καταλήξῃ καὶ ἐκεῖνος ὅστις λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τὰ μεγάλα ἔξοδα τὰ ἀπαιτούμενα διὰ νέας ἐγκαταστάσεις καὶ κτίρια, εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁποδὴποτε εἶνε ἀκαμῖα τὰ οἰκονομικὰ τοῦ Πανεπιστημίου Αθηνῶν.

“Ἐπειδὴ ὅμως κατελήξαμεν εἰς τὸ ἄνω συμπέρασμα, δὲν ἔπεται ὅτι ἡ κρατικὴ ἐνίσχυσις πρέπει νὰ ἀφαιρεθῇ ἢ νὰ σταθεροποιηθῇ εἰς τὸ πενιχρὸν σημερινόν της ἐπίπεδον. Τούταντιον. Πρέπει ν' αὐξηθῇ καὶ δι' οἷζι παγίως, ὡς ὀρθότατα παρετηρήθη, —ἀλλὰ ἐκάστοτε συμπληρωματικῶς τοῦ ὑπάρχοντος ἐλλείμματος. Πρέπει δὲ ν' αὐξηθῇ ἡ ἐπιχορήγησις, διότι δὲν εἶνε ὀρθόν τὸ Πανεπιστήμιον νὰ ἐξαρκῇ τὸσον τὴν ἀνέγερσιν νέων κτιρίων ὅσον καὶ τὴν κατὰ τὰ λοιπὰ ἀνάπτυξιν του ἀπὸ τὸν ἀριθμὸν τῶν πληρωνόντων διδασκῶν. ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οὐδέποτε θὰ ἦτο δυνατόν νὰ περιορισθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν φοιτητῶν, καθ' ὅσον ἄμεσος θὺ ὑφίστατο ὁ κίνδυνος τοῦ κλεισμάτος τοῦ Πανεπιστημίου.

Βεβαίως ὡς ἀντιστάθμισμα τῆς μειώσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν φοιτητῶν, ὁ κ. Καραθεοδωρὴς προτείνει τὴν αὐξάνσιν τοῦ μέσου ὅρου τῶν διδασκῶν κλπ. ἀπὸ 3500 δρχ. κατ' ἔτος εἰς 6.000 (!) μὲ τὴν προϋπόθεσιν τῆς μειώσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν φοιτητῶν εἰς τὸ ἥμισυ.

Αὐτὴν δὲ τὴν αὐξάνσιν τῶν διδασκῶν τὴν θεωρεῖ δημοκρατικὴν καὶ μὴ ἀποκλείουσιν τοῦ Πανεπιστημίου τοὺς πτωχοὺς φοιτητάς, λόγῳ τοῦ συστήματος τῆς δωρεᾶν ἐγγραφῆς τῶν ἀριστευνόντων.

Ἄλλ' ἔχομεν ἀντιρροήσεις. Δὲν εἶνε δημοκρατικόν, δὲν εἶνε δίκαιον τὸ σύστημα, πολὺ δὲ περισσότερον κατὰ τὴν σημερινὴν κοινωνιολογίαν ἐποχὴν. Οἱ πτωχοὶ φοιτηταί, οἱ καὶ τὴν πλειονότητα ἀποτελοῦντες, ὅσον καὶ ἂν εἶνε ἐπιμελεῖς δυσκόλως ἀριστεύουν εἰς ὅλα τὰ μαθήμα-

τα, ὅπως ἀπαιτεῖ σήμερον ὁ κανονισμός. Τούτο δὲ συμβαίνει διὰ τοῦ φυγοπονίαν ἢ ἀνικανότητος, ἀλλ' ἔνεκα τῆς ἀνάγκης εἰς ἣν συνήθως οἱ τὰς θεωρητικὰς ιδίαι σχολὰς παρακολουθοῦντες εὐρίσκονται οὗτοι, ὅπως ἐργάζονται πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ ἄρτου των, μελετῶντες κατ' ἰδίαν, καὶ οὐκ ἀνελλιπῶς τὰς πανεπιστημιακὰς παραδόσεις παρακολουθοῦντες. Φυσικῶς, εἰς τὰς ἐξετάσεις, εἴτε δὲν ἀποκρίνονται ὅπως θέλει ὁ κ. καθηγητὴς διὰ νὰ βαθμολογήσῃ μὲ «ἀρίστα»—ὥστε νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ δωρεᾶν ἐγγραφή—, εἴτε ἀπαντοῦν ἀρίστα μὲν, ἀλλὰ συμφῶνως πρὸς τὰς γνώμας ἄλλων συγγραφῶν οὗς ἐμελέτησαν κατ' ἰδίαν ἀλλὰ τυχόν ἀντιθέτους πρὸς τὴν γνώμην τοῦ κ. καθηγητοῦ, ὁπότε ἀπᾶν, καίτοι ἀρίστα κατηχημένοι καὶ ἀπαντήσαντες, δὲν ἀριστεύουν. Παραμένει οὕτω τὸ εὐεργέτημα τῆς δωρεᾶν ἐγγραφῆς εἰς τοὺς δλίγους φιλοτίμους, τυχόν, ἀριστευσάντας πλουσίους φοιτητάς, οἵτινες λόγῳ οἰκονομικῆς εὐκολίας παρακολουθῶσαν ἀνελλιπῶς καὶ ἀπληντήσαν μὲ τὴν αὐτὴν ἐκὼν φρασεολογικὴν διατύπωσιν τοῦ καθηγητοῦ!...

Ἄφ' ἑτέρου καὶ γενικώτερον τίθεται τὸ ἐρώτημα: ἐνδείκνυται ἄρα γε εἰς τὴν σημερινὴν ἐποχὴν νὰ γίνῃ αὐξήσις γενικῶν τῶν διδασκῶν, ὥστε ν' ἀνατραπῇ ὁ προϋπολογισμὸς κατὰ φοιτητοῦ; Ἐπιτρέπεται νὰ ἐπιβληθῇ νέα ἐπιβάρυνσις εἰς τὸν ἤδη βεβαρημένον φοιτητὴν; Ἐσκέψθῃ μήπως ὁ διαπρεπὴς καθηγητὴς τί χρηματικὸν ποσὸν χρειάζεται κατὰ φοιτητὴ διὰ τοὺς 9 μῆνας οὗς διαίγει ἐν Αθῆναις χάριν τῶν σπουδῶν του;

Ἴδου ἕνας πρόχειρος λογαριασμός: Συγγράμματα, γραφικὴ ὕλη, βοηθητικὰ κλπ. 6—7000 δρχ. Ἐγγραφαί, διδασκῶν, κλπ. 3500 δρχ. περίπου. Μηνιαία δ' ἔξοδα περὶ τὰς 3500 δρχ. μὲ τὴν μεγαλυτέραν οἰκονομίαν (Ἐνοίκιον δρχ. 800. Τροφὴ δρχ. 50 ἡμερησίως, ἥτοι 1500 μηνιαίως. Διάφορα ἔκτακτα 200 δρχ. “Ἐνδύσεις γενικῶς, ἔξοδα καθαρότητος, ὑπόδησις κλπ. μηνιαία ἀναλογία 900 δρχ) ἐπὶ 9 μῆνας. Προστίθεμεν αὐτῶν μῆς διδόν τὸ σεβαστὸν ποσὸν τῶν 42.000 δρχ. ἂς ἀπαραιτήτως χρειάζεται κατὰ φοιτητὴ διὰ 9 μόνον μῆνας τοῦ ἔτους. Ἐρωτᾶται τώρα: Ἐπιτρέπεται σήμερον τὸ ποσὸν τῶν 42.000 δρχ. ν' αὐξηθῇ εἰς 45.000, ἀξαναομένον οὕτω κατὰ 7% περίπου τῶν ἀπαιτούμενων διὰ τὸ ἐπιστημονικὸν 9μηνον πόρον;

Θὰ μᾶς διατυπωθῇ ἴσως ὅτι ἡ αὐξήσις αὐτὴ δέον νὰ γείνῃ χάριν τῶν φοιτητῶν, καὶ ὅτι ἀποτελεῖ ἀναγκαῖον κακόν. Θὰ ὑποχωρήσωμεν τότε ἐν μέρει, ἀλλὰ θ' ἀντιπροτείνωμεν τὸ ἐξῆς λογικόν καὶ ἀναμφισβήτητον δίκαιότερον καὶ δημοκρατικώτερον καὶ πλέον συγχρονισμένον τοῦ ὑπὸ τοῦ κ. καθηγητοῦ προτεινομένου:

Νὰ γείνῃ μία γενικὴ οἰκονομικὴ ἀπογραφή τῶν φοιτητῶν, οἵτινες νὰ διαριεθοῦν ἀπὸ οἰκονομικῆς ἀπόψεως εἰς 3 κατηγορίας. Τῶν εὐπόρων, τῶν δυναμένων, καὶ τῶν ἀπόρων. Εἰς τὴν πρώτῃν θὰ καταταγῶσιν οἱ υἱοὶ τῶν ἐχόντων προσδοκῶντα ἐπαγγέλματα, καὶ τῶν εὐπορομένων εἰς ἀνθηρὰν ὁποδὴποτε οἰκονομικὴν κατάστασιν, π. χ. υἱοὶ βιομηχανίων, ἰδιοκτητῶν ἐπιχειρήσεων, ἐμπόρων, τραπεζιτῶν, ἐφοπλιστῶν, ἱατρῶν κατὰ τὸν κλινικόν, εἰσοδηματιῶν, κτηματιῶν, μεγαλοκτημόνων κλπ. Εἰς τὴν δευτέραν κατηγορίαν τῶν δυναμένων, οἱ υἱοὶ ἐπαγγελματιῶν, ἀνωτέρων δημ. ὑπαλλήλων,

καὶ εἰς τὴν τρίτην, τὴν τῶν ἀπόρων, οἱ ἀποροὶ, οἱ ὀρφανοὶ, οἱ ἐργαζόμενοι παρ' ἐπιχειρήσεων οἰασιδῆποτε, ἐπὶ τῇ προσαγωγῇ πιστοποιητικοῦ προσυπογεγραμμένου ὑπὸ τοῦ προέσταμένου παρ' ἐργαζομένου καὶ τοῦ ἐφορητικοῦ ὑπαλλήλου τοῦ ἐποπτεύοντος φορολογικῶς καὶ ἐπιθεωρητικῶς τὴν ἐπιχείρησιν. Τὰ διδασκῶν κλπ. διὰ τὴν πρώτῃν κατηγορίαν συμφωνοῦμεν νὰ διπλασιασθοῦν. Διὰ τὴν δευτέραν κατηγορίαν νὰ αὐξηθοῦν μόνον κατὰ 15-20 %. Διὰ δὲ τὴν τρίτην ὁμιλίαν νὰ μὴ αὐξηθοῦν ἀλλ' εἰ μᾶλλον νὰ μειωθοῦν κατὰ 10—15 %. Μόνον κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον εἶνε ἀνεκτὴ, δίκαια, δημοκρατικὴ, καὶ συμφωνὴ μὲ τὴν πραγματικότητα ἡ αὐξήσις τῶν διδασκῶν.

Διὰ τὴν αναδιοργάνωσιν τοῦ Πανεπιστημίου οἱ φοιτηταί θὰ εἶδει νὰ εἶνε ἐκεῖνοι οἵτινες τὸ δλιγώτερον οἰκονομικῶς πρέπει νὰ βαρυνθοῦν. Ὅταν τὸ Κράτος φορολογεῖ κατὰ πολίτην μὲ κλίμακα 40—44 % ἐπὶ τῶν εἰσοδημάτων των γενικῶς, μὲ τοὺς διαφόρους ποικιλοῦντας φόρους, ἔχει νομίζομεν τὴν ὑποχρέωσιν νὰ παρέχῃ σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ ἐκπαιδεύσιν ἀπὸ τῆς κατωτέρας βαθμίδος μέχρι τῆς ἀνωτάτης, ἂν μὴ δωρεᾶν, τοῦλάχιστον ὅμως μὲ τὸς προστιωτέρας δυνατοῦς ὁρους. Δὲν ἔμπορεῖ νὰ καμῇ αὐτὸ τὸ Κράτος; Τοῦλάχιστον ὅμως ἂς εἶνε δικαιότερον εἰς τὴν κατανομίαν ἑνὸς βίους τὸ ὅποῖον θὰ ἐπιβλήθῃ ὡς ἀναγκαῖον κακόν, ἐπαναλαμβάνον συγχρόνως τὴν φράσιν: «οὐδὲν καλὸν ἀμιγρὲς κακόν», καὶ ἂς μὴ δώσῃ τοὺς ἀπόρους φοιτητάς ἀπὸ τὴν ἐπιστήμην, ἥτις ἂν ἐδοξάσθῃ, διὰ βέβαια ἀπὸ τοῦς κενούς—ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ—ἐγκεφαλούς των πλουσιολογούντων, ἀλλὰ ἀπὸ τὰ θετικὰ μυαλὰ των παιδιῶν τοῦ πτωχοῦ λαοῦ ἐδοξάσθῃ.

Βεβαίως μὲ τὴν ὡς ἄνω πρότασιν μᾶς μειώνομεν τὰ ἔσοδα τοῦ Πανεπιστημίου, τὰ ἐκ τῶν φοιτητῶν, κατὰ γενναίαν ἀναλογίαν. Ἄλλ' ἂν μειώνωμεν τὰ ἔσοδα ἀπὸ τῆς μῆς μερίδος, θὰ προσπαθῶμεν νὰ μειώσωμεν ἂν ἑτέρου τὰ ἔξοδα ἀπὸ μερίδος ἐπιδοκίμου μείωσιν, ἵνα ἐπαναφέρωμεν τὴν ἰσοκρίσιν τοῦ προϋπολογισμοῦ.

Ἡ μερίς δ' αὕτη εἶνε ἡ τῆς προβλεπόμενης μισθοδοσίας τῶν καθηγητῶν. Δὲν ἔχομεν λόγους νὰ εἰπῶμεν ἐναντίον—ἢ φράσις τὸ λέγει—τῶν καθηγητῶν μας. Τοὺς ἀγαπῶμεν, τοὺς σεβόμεθα καὶ τοὺς ἐκτιμῶμεν ὡς ἀνθρώπους, ὡς καθηγητάς, ὡς ἐπιστημονικὰ κορυφάς. Καὶ ἐκτιμῶμεν διὰ τὸν αὐτοῦ καὶ τὴν ἐπιστήμην των, ἀλλὰ καὶ τοὺς κόπους οὗς διὰ τοὺς φοιτητάς καταβάλλουν, καὶ ἀναγνωρίζομεν ὡς δικαιοτάτην τὴν πρότασιν τῆς αὐξήσεως τῶν μηνιαίων ἀποδοχῶν των. Ἄλλ' ἂν ἀναγνωρίζομεν τὸ δίκαιον τῆς αὐξήσεως αὐτῆς, τὸ ἀναγνωρίζομεν ὅτι ὡς γενικόν, ἀλλ' ὡς μερικόν. Καὶ πάλιν διὰ τὴν κλίμακα τοῦ κ. Καραθεοδωρῆ.

Τὴν στιγμὴν πού οἱ φοιτηταί, τὰ πνευματικὰ τέκνα των, ἐπιβαρύνονται, οἱ πνευματικοὶ πατέρες οἱ εὖ ζῶντες δὲν θὰ ἐπιβαρυνθοῦν καὶ αὐτοὶ ἀναλόγως; Εἰς τὴν κλίμακα ὅθεν τοῦ κ. Καραθεοδωρῆ ἀντιπροτείνωμεν μίαν ἄλλην κλίμακα ἥς τὸ τέλος δὲν θὰ εἶνε 18.000 δρχ. μηνιαίως ἀλλὰ 16.000. πεπεισμένοι ὅτι δυνατόν εἶνε εἰς τὸν ἤδη ἐπὶ ἔτη ἀεὶπροσπῶς ζήσαντα καθηγητὴν μὲ τὰς 10.000 δρχ. νὰ βιώσῃ ἀξιοπρεπέστερον καὶ ἀνθρωπινώτερον μὲ τὰς 16.000.

Εἴπομεν ὅμως ὅτι ἀναγνωρίζομεν τὸ δίκαιον τῆς αὐξήσεως, ἀλλ' οὐκ ἐν γενικόν, διότι ἐπὶ τέλους ὑπάρχουν καθηγηταί τῆς Ἱατρικῆς καὶ τῆς Νομικῆς ἰδίαι Σχολῆς, οἵτινες οἰκονομικῶς ὑστάνται τὸσον καλὰ καὶ κατέχουν τὸσας θέσεις, ὥστε διὰ τούτους ἡ ἐξέλιξις αὐξήσις ν' ἀποτελῇ σταγόν. Ὅπως ὑπάρχουν καθηγηταί τῆς Ἱατρικῆς περιήρητοι διὰ μίαν διὰ τὴν ἐπιστήμην των ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς ἐξ αὐτῆς προσόδους των. Καθηγητὴς δὲ τῆς Νομικῆς, ἐπιστήμων λαμπρὸς καὶ ἀγαπητότατος πρὸς τοὺς φοιτητάς, κατέχει τοιαύτας θέσεις εἰς οἰκονομικὰς καὶ βιομηχανικὰς ἐπιχειρήσεις τῆς πατρίδος μας, ὥστε δι' αὐτὸν ἡ διδασκαλία καὶ ὁ μισθὸς δὲν ἀποτελοῦν παρὰ ζήτημα ἀπλῶς τιμητικῆς ἐπιδοσεως καὶ ἀσχολίας ἀγαπητῆς καὶ ἐρασιτεχνικῆς. Ἄλλοι πάλιν δικηγοροῦν ἀνέως ἢ ἐμμέσως, διατηροῦντες γραφεῖα, ὥστε ἐν μᾶζι λέξει θὰ ἡδυνάτο τις εἰς τοὺς κατὰ πάντα σεβαστοὺς καὶ ἀξιότιμους τοὺς κ. κ. καθηγητάς ν' ἀνηγῇ οἰανδῆποτε αὐξήσιν. Οὕτω καταλήγοντες λέγομεν: Ἡ αὐξήσις εἶνε πρός ποῦσα καὶ δίκαια, ἀλλ' ἐν τῇ κλίμακῃ μας μόνον διὰ τοὺς ἀπολύτως ἀφωσιωμένους εἰς τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν διδασκαλίαν, καὶ τοὺς μὴ ἔχοντας οὐδεμίαν ἄλλην θέσιν δημοσίαν ἢ ἰδιωτικὴν ἐξ ἧς νὰ μισθοδοτοῦνται.

Αὐτὸ προτείνωμεν μὲ τὴν πεποιθίσειν ὅτι τὸ πλεόνασμα τῆς ἐκ τῶν μισθῶν οἰκονομίας θὰ ἰσοφαρίσῃ περίπου τὸ ἔλλειμμα τὸ ἐκ τῆς μὴ αὐξήσεως κατὰ τὴν ὁπολογισθεῖσαν κλίμακα τῶν διδασκῶν, ἐγγραφῶν καὶ λοιπῶν φοιτητικῶν ἐσόδων.

Ἡ διοίκησις

Καίτοι ἡ κυρίως ἐσωτερικὴ διοίκησις τοῦ Πανεπιστημίου Αθηνῶν δὲν ἐνδιαφέρει ζωτικῶς τοὺς φοιτητάς—δι' ὃ δὲν θὰ ἀσχοληθώμεν ἰδιαίτερος μὲ αὐτὴν—ἐν τούτοις δὲν διατάζομεν ποσῶς νὰ ἐπιπροσέσωμεν πλήρως τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Καραθεοδωρῆ προτεινόμενα. Ἀποτελοῦν πράγματι μίαν ὡὰ διαιτητικὴν πνοήν, τὴν καλλιτέραν τῶν ποτὲ πνευματῶν. Καὶ ἀρῶντες τὸ σημεῖον αὐτό, θὰ ἐλθωμεν εἰς σημαντικώτερον καὶ περιλαμβανόμενον ἴσως ἐν τῇ γενικῇ ἀρμοδιότητι τῆς πανεπιστημιακῆς διοικήσεως. Εἶνε δ' αὐτὸ ἡ ἐκλογὴ τῶν καθηγητῶν.

Ἡ ἐκλογὴ τῶν καθηγητῶν.

Εἶνε ἀναμφισβήτητον ὅτι ἐκ τῆς ἱκανότητος τῶν ἐκάστοτε ἐκλεγόμενων καθηγητῶν τὸ Πανεπιστήμιον ἀναμένει τὴν ἀνύψωσιν του ἢ... τὴν βαρύνωσιν του. Δὲν θὰ εἶνε οὐτε τὰ ἐργαστήρια οὐτε τίποτε ἄλλο ἱκανὸν ν' ἀναγῇ εἰς πρῶτην τὸ Πανεπιστήμιόν μας, ὅσον ἡ ἀξία τῶν διδασκόντων καθηγητῶν. Μέχρι σήμερον τὸ Πανεπιστήμιον Αθηνῶν ἠτύχησε νὰ περιλάβῃ μεταξὺ τῶν διδασκόντων ἐν αὐτῷ πρόσωπα λαμπρότατα τὸσον τὴν ἐλληνικὴν ἐπιστήμην ὅσον καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Πανεπιστημίου Αθηνῶν. Ἡ τύχη αὕτη, ἡ ἀγαθὴ, πρέπει νὰ ἐκκολουθήσῃ. Κομμία ἀναδιοργάνωσις δὲν εἶνε ἱκανὴ νὰ ἐπιτελέσῃ ἐκεῖνα τὰ ὅποια ὁ διαπρεπὴς καθηγητὴς ἀπὸ τοῦ βήματος διδασκῶν δύναται νὰ ἐπιτύχῃ. Ὅθεν μερίστη σημασία δέον νὰ δοθῇ εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν καθηγητῶν. Ἀδυστάτως δὲ καὶ πάλιν ἐπιδοκιμάζομεν τὸ σύστημα τοῦ κ. Καραθεοδωρῆ, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ὑπερβαμνίζοντες προσθέτομεν λεπτο-

μερείας οδυώδεις. Ούτω π.χ. φρονού-
μεν ότι πρέπει να εκλέγονται ούτοι υπό
της Συγκλήτου εν άγνοία των και επί τη
βάσει πληροφοριών και συστάσεων ως ή
Σχολή θα εξήτει τόσον από τα λοιπά έλ-
ληνικά Πανεπιστήμια και την Ακαδημίαν,
όσον και από τα ξένα τοιαύτα ως προς
επιστήμονας Έλληνες ή και ξένους
γνωρίζοντας την Έλληνικήν, ζη-
τούσα δέ πληροφορίας περί της εύφρα-
δείας και μεθοδικότητος αυτών
Διότι αναμφισβήτητον τυγχάνει ότι
καθηγητής σοφός όντως, ως εκ των
συγγραμμάτων του, αποδεικνύεται ότι
ελάχιστα την επιστημονικήν ανάπτυ-
ξιν των φοιτητών από καθέδρας ώφέλη-
σε λόγω έλλείψεως εύφραδείας ή κα-
θαράς εκφράσεως ή και μεταδοτικότητος
άπλως. Ταύτα δέ λέγομεν, διότι άτυχώς
σήμερον εν πολλοίς παραγνωρίζονται τά
προσροηθέντα προσόντα, κυρίως δέ εις
τους ύφηγητάς, εν οίς θα ήδύνάτο τις να
υποδείξη σήμερον εν τώ Πανεπιστημίω
ύφηγητήν θεωρητικής επιστήμης άξιον
κατά πάντα του τίτλου του, όστις όμως
ουδέποτε ήτύχησεν εις τας παραδόσεις
του να έχη άκροατήριον, διότι μη ών εύ-
φραδής και μεταδοτικός και μη καθαρώς
όμιλών, διδάσκει πολλάκις ενώπιον 2 ή 3
άκροατών. Αντιθέτως όμως προς νεο-
διορισθέντα ύφηγητήν της αυτής Σχολής
όστις λόγω άκριβώς των προσόντων αυ-
τών—βεβαίως και του ενδιαφέροντος του
μαθήματός του—σημειώνει πέννας αλη-
θείς κατά τας παραδόσεις του.

Εύχης όμως έργον θα ήτο οί καθηγη-
ται να εξέλεγοντο—όπως και ο κ. Καρα-
θεωδωρής προτείνει—εκ των εδδοκιμη-
σάντων ως ύφηγητών της έδρας των,
και να ήτο ή τέως εδδοκίμος ύφηγητική
εργασία προνόμιον τό όποιον να καθί-
στα από άπόψεως άριθμού ψήφων εκκο-
λωτέραν την έκλογήν ως καθηγητού του
τέως εδδοκιμήσαντος ύφηγητού, από οίον-
δήποτε άλλον ξένον ή όμογενή επιστήμονα.

Συμπλήρωσις κενών έδρων.

Έτερον σημείον εις τό δέον να δοθί
σημασία μεγίστη είνε ή συμπλήρωσις
εδρών αΐτινες παραμένουσai κενai ή σχε-
δόν τοιαύται ή και έλλείπουσαι παντελώς,
είνε αναπόφευκτον ότι κάθε άλλο παρά
τείνουν να αναγάγουν εις περιωπήν τό
άνώτατον επιστημονικόν μας κέντρον.
Περί αυτού θα όμιλήσωμεν και κατω-
τέρω εν σχέσει προς την διδασκαλίαν.

Υφηγηταί- Suppléants.

Τό Αθηναϊκόν Πανεπιστήμιον χολαί-
νει και εις έν άλλο σημείον: τους ύφη-
γητάς. Μέχρι πρό όλίγον ύφηγηταί ήσαν
γνωστοί μόνον εις την Ιατρικήν Σχολήν.
Η Νομική σπανίως έγνώρισε τό είδος
αυτό, και δέ όσάκις νεοειδυσμένη έδρα
ήτο άνωρος έτι, ή δέ Φιλοσοφική και Θεο-
λογική σχολή δέν γνωρίζουν σήμερον ύφη-
γητήν. Μόλις πρό όλίγον οί ύφηγηταί
ήρχισαν να πληθύνονται—αν ήμπορεί να
εκφρασθί τις ούτω. Καί ή μόν Ιατρική
Σχολή άριθμεί 16 τοιούτους, ή δέ Νομι-
κή 6. Καί ταύτα καθ' ήν στιγμήν εις εύ-
ρωπαϊκά πανεπιστήμια ού μόνον οί ύφη-
γηταί αποτελούν ένα πλήθος, άλλ' έτι
πλέον, παρά τόν θεσμόν αυτών υφίστα-
ται και ό suppléant, ό αναπληρωτής
δηλ. του καθηγητού του μαθήματος, όστις
εν περιπτώσει άδείας, άσθ-νειας κλπ. του
καθηγητού, διδάσκει και ξετεάζει άντ' αυ-
τών.

Α. Κ. ΣΦΑΕΛΛΟΣ

ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Ταχίστη διεκπεραίωσις
των συναλλαγών σας
συμφέροντες όροι
αβεβαιότητας χρημάτων

ΧΡΩΠΕΙ

ΧΡΩΜΑΤΟΥΡΓΕΙΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Σ. Α. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ & ΣΙΑ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

Άριθ. Τηλ. 208

Άριθμ. Τηλ. 71

ΓΡΑΦΕΙΑ: Λεωφόρος Μιαούλη 19, Πειραιά. — και εν τοίς Έργοστασίσις (Φάληρον)
(ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ: ΝΕΟΝ ΦΑΛΗΡΟΝ)
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1883

ΣΑΛΟΕΙΝΗ

ΤΟ ΕΝΔΕΔΕΙΓΜΕΝΟΝ ΦΑΡΜΑΚΟΝ
ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΓΡΙΠΠΗΣ

ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΚΡΥΟΛΟΓΗΜΑΤΩΝ
ΠΟΝΟΚΕΦΑΛΩΝ
ΑΥΠΝΙΩΝ
ΟΔΟΝΤΑΛΓΙΩΝ
ΑΡΘΡΙΤΙΣΜΩΝ
ΡΕΥΜΑΤΙΣΜΩΝ
Κ.Τ.Λ.

ΧΡΩΜΑΤΟΥΡΓΕΙΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ (Σ. Α. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ & ΣΙΑ Ε)

Η ΔΙΑΠΑΙΔΑΓΩΓΗ ΣΙΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΜΑΣ

ΠΟΛΥΣ κατά τόν τελευταίον αυτόν
καιρόν έγένετο λόγος σχετικώς με την
διαπαιδαγωγήν των νέων μας και τας
κατευθύνσεις τας όποιās πρέπει αυτοί να
λάβουν.

Πάντες παραπονούμεθα διά την έλεει-
νήν κατάστασιν της κοινωνίας μας, και
ιδίως μετά την μικρασιατικήν καταστρο-
φήν έγινε κοινώς αισθητή ή επί τό χει-
ρον ροπή του κόσμου, ή χαλάρωσις των
ήθικών δεσμών που συνδέουν την κοι-
νωνίαν, και από παντού ακούεται, είτε
με πολλήν είτε με όλίγον πόνον, τό άγω-
νιώδες έρώτημα:

— Έπ'ι τέλους αυτή ή κατάσταση ύ-
πάρχει έλλις να διορθωθί ή θά χειροτε-
ρευθί ολοέν;

Η αλήθεια όμως είνε ή εξής: ότι ή
κατάστασις αυτή καθ' έαυτήν δέν είνε
ούτε καλή ούτε κακή, και ως εκ τούτου
δέν έχει την δύναμιν να γίνεται μόνη της
καλλίτερα ή και χειρότερα γίνεται ότι οι
άνθρωποι την κάμουν. Διά τούτο μάλλον
άρμοζούσα θα ήτο ή έρώτησις:

— Έμεις οί άνθρωποι θα γίνωμεν κα-
λοί ή θά εξακολουθήσωμεν να χειροτε-
ρευώμεν;

Ο χαρακτήρ και ή ήθική υπόστασις
εκείνων που θα μάς αντικαταστήσουν και
των διαδόχων αυτών είνε κυρίως έργον
ιδιόν μας ήμεις θα παρασκευάσωμεν κατά
μέγα μέρος την μέλλουσαν κοινωνίαν. Με
τας άρετάς ή με τας κακίας μας, με την
δρθότητα των γνώσεών μας ή με τας πλά-
νας μας, με την αυστηρότητα ή με την
έκλυσιν των ήθών μας προσδιορίζομεν
κατά πολλήν τήν τύχην των μεταγενεστέρων
μας, έρ' όσον γνωρίζομεν άλλως τε ότι
«τό μέλλον είνε άπόρροια του παρελθόν-
τος και του παρόντος και ότι κάθε αιών
είνε γέννημα του παρελθόντος αιώνος,
κάθε δέ γενεά ανθρώπων παρασκευάσμα
της πρό αυτής γενεάς».

Άλλ' εάν θελήσωμεν να δημιουργήσω-
μεν ένα μέλλον με βάσεις, διαδόχους με
άρχάς υγιείς, με όρατα ιδανικά, με ύψη-
λά φρονήματα, που πρέπει ν' άπευθυ-
νθώμεν;

Άσφαλώς εις τους νέους.

Η επί τό καλλίτερον εξέλιξις της κοι-
νωνίας μας άνήκει ολοκληρωτικώς εις
τους νέους, και εις αυτούς άπόκειται να
δημιουργήσουν τό περιβάλλον μέσα εις
τό όποιον θα ζήσουν αυτοί και τό όποιον
θα παραδώσουν έδραιωμένον εις τους
διαδόχους των.

Εις έκαστον νέον γεννώνται και διά-
φορα έρωτήματα αναλόγως της κοινωνι-
κής του θέσεως και των άλλων συνθη-
κών, υπό τας όποιās ευρίσκειται. Άλλοι
από τους νέους διαθέτουν οικονομικά
έφόδια άρκετά εισέρχονται εις επιστημο-
νικά ή και πρακτικάς σχολάς, άλλοι άκο-
νισμένοι διαφόρους έλευθεράς μελέτας
και σπουδάς, άλλοι πάλιν πιεζόμενοι από
βιομηχανικάς ανάγκας τρέπονται προς
διαφόρους υπαλληλικάς θέσεις ή και χει-
ρωνακτικάς άκόμη. Τέλος υπάρχουν και
εκείνοι οί όποιοι αυτοκαλούνται εύτυχείς—
εύτυχώς όλίγοι—οί όποιοι καταπαταλούν
δημιουργήματα άλλων, καταδικάζοντες
εαυτούς εις άργίαν.

Φυσικά, αί άνωτέρω έκτεθεισαι κατα-

στάσεις μεταβάλλονται μετά του χρόνου,
λόγω διαφόρων έξωτερικών συνθηκών.
Έκτός τούτου από του δεκάτου έβδομου
μέχρι του είκοστού πέμπτου έτους, ό
νέος είνε δυνατόν να μεταβάλη χα-
ρακτήρα, τάσεις και ιδανικά εξέλισσόμε-
νος επί τό καλλίτερον.

Τό μεταξύ του δεκάτου έβδομου και
είκοστού πέμπτου έτους είνε λοιπόν τό
χρονικόν διάστημα τό όποιον έχει ανάγ-
κην ιδιαίτερας προσοχής, διότι τότε ό
νέος αρχίζει μόνος του να δημιουργή και
να εφαρμόζη τας άρχάς τας όποιās θα
άκολουθήσῃ, τά ιδανικά τά όποια θα
προσπαθήσῃ να φθάσῃ, τας ιδέας τας
όποιās θα προσπαθήσῃ να πραγματο-
ποιήσῃ, και όλα αυτά του φαίνονται πε-
ρισσότερον όρθα και αληθινά διότι είνε
γνωστόν ότι αί άρχαί τας όποιās μόνον
μας θέτομεν μάς είνε πλέον προσφιλείς
από τας άρχάς τας όποιās μάς έδίδαν
οί άλλοι.

Εάν αί άρχαί αυτές είνε προωρισμέ-
ναι να έξυπηρετήσουν κάποιαν άνωτέραν
σκοπιμότητα εν τώ βίω του νέου, δέν
είνε ούτε όρθόν ούτε λογικόν να κατα-
πολεμήσῃ κανείς αυτάς. Εάν όμως αί
δημιουργηθησόμεναι άρχαί είνε επιβλα-
βείς και επικίνδυναι;

Τότε ή κοινωνία όφείλει να προσπα-
θήσῃ, άφίνουσα εις αυτόν έλευθερίαν να
τόν φέρῃ διά πλαγίων μέσων να ρυθμίση
μόνος του την ζωήν του εντός των όρίων
του πρόποντος και του όρθού.

Η κοινωνία πρέπει να προσέξῃ εάν ό
πόθος της πραγματικής μορφώσεως, ό
ζήλος προς άπόκτησιν σπουδαίων και
ώφελίμων γνώσεων επικρατεί εις τους νέ-
ους ή μήπως έκνευρισμένοι και άνίκανοι
προς κάθε σοβαράν άπασχόλησιν έγιναν
φιλοι της άργίας και της μαλθακότητος.
Πρέπει να παρακολουθήσῃ τας διασκεδά-
σεις των εάν είνε εθγενείς και τονώνουν
τό σώμα, τόν νούν και την καρδίαν.

Εάν μία τοιαύτη έρευνα γίνει την επο-
χήν αυτήν, πολύ φοβούμαι ότι θα μάς
γείμῃ άπογοήτευσιν και πικρίαν.

Πρέπει να μάθῃ ό νέος ότι ή άνεξαρ-
τησία την όποιαν τόσον ποθεί άξίζει
παρά πολύ. Πρέπει να μάθῃ με ποίαν
βοήθειαν θα δυνηθί ν' άντικρύσῃ, άπει-
ρος αυτός και δειλός νεανίας, με θάρρος
και φρόνησιν τας δοκιμασίας του βίου.

Γεννάται όμως τό έρώτημα: Με ποίον
τρόπον ή κοινωνία θα δυνηθί να επι-
βλέψῃ τους νέους, με ποίον τρόπον θα
δυνηθί να έλθῃ εις έπαφήν με αυτούς,
να τους καθοδηγήσῃ εις τόν όρθόν όδο-
μον; Εις τό έρώτημα τούτο άπαντά ή
υπό του κ. Μακκά καταβληθείσα προσ-
πάθεια και τό ύπ' αυτού κηρυχθέν εύαγ-
γέλιον: «Διά της συσσωματώσεως της έλ-
ληνικής νεολαίας».

Εάν τό σχέδιον αυτό τό αληθινά με-
γαλεπήβολον πραγματοποιηθί, θα έχω-
μεν πλέον νέαν γενεάν με πλήρη συναι-
σθησιν της άποστολής της και αισθανο-
μένην βαθύτερα και συνειδητότερα τόν
προορισμόν της. Τοιουτοτρόπως δέ θα
προέλθουν άνθρωποι άξιοι να δημιουρ-
γήσουν κοινωνίαν τελείαν, την όποιαν
διά της αυτής μεθόδου θα κληροδοτή-
σουν και αυτοί ίσχυράν πλέον εις τους
μεταγενεστέρους των.

ΚΩΝΣΤ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΒΟΒΟΛΙΝΗΣ

ΑΠΟ ΤΗΣ 15 ΠΡΟΣΕΚΟΥΣ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

“ΕΡΓΑΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ,”

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

- Αντικειμενική εξέτασις των εργα-
τικών ζητημάτων.
- Απηνής έλεγχος πάσης δημαγωγίας
άποσκοπούσης την εκμετάλλευσιν
του εργατου ή του εργοδότη.
- Ιδιοκτητης - Διευθυντης :

ΓΕΩΡ. ΒΟΛ. ΠΟΓΓΗΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ :

37, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΑΥΛΟΠΟΥ - ΑΘΗΝΑΙ

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΑΓΓΛΙΚΩΝ & ΓΑΛΛΙΚΩΝ

ΥΦΑΣΜΑΤΩΝ

N. Γ. ΣΟΦΟΥ

ΓΩΝΙΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑΣ & ΑΘΗΝΑΪΔΟΣ

(πρώην Υίων Γ. Ακριβού)

“Όλα τά είδη ύφασμάτων εις έξαιρετικās ποιότητας
και ώρισμένας τιμάς

ΠΩΛΗΣΙΣ ΧΟΝΔΡΙΚΗ και ΛΙΑΝΙΚΗ

Άριθ. τηλ. 5-89

ΤΑ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΣΩΤΗΡΙΑΝ
ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ

ΕΙΝΕ γνωστόν, ότι τὰ κέντρα τοῦ πολιτισμοῦ ἐνὸς τόπου εἶνε τὰ σχολεῖα, οἱ βιβλιοθήκες, τὰ θέατρα, τὰ μουσεῖα καὶ οἱ πινακοθήκες. Ὁ πλουτισμὸς τῶν ἱδρυμάτων αὐτῶν ἀποτελεῖ τὸ θερμότερον στῆν προοδευτικὴν ἀνάπτυξιν τῶν λαῶν καὶ γίνεται ὁ καθρέφτης τοῦ μέγεθος τῆς ἀληθινῆς δυναμικότητός του. Τὰ ἱδρύματα αὐτὰ συνοδεύονται πάντοτε ἀπ' τὸ ἀπαραίτητο ἐργαστήριόν τους, ποὺ κανονίζει καὶ ρυθμίζει γενικὰ τὸν τρόπο τῆς ἐργασίας τους. Τὸ ψυχολογικὸ καὶ παιδαγωγικὸ ἐργαστήριον δίνει τὴν κατεύθυνσιν τοῦ σχολείου, ποικιλία ἱκανοτήτων διευθύνει τὰ θέατρα, τὴν βιβλιοθήκας κλπ., καὶ πλᾶϊ σ' αὐτὰ εἶνε καὶ τὰ «ἐργαστήρια συντηρήσεως ἔργων» στὰ διάφορα μουσεῖα καὶ πινακοθήκες. Στὸ ἄρθρον μου αὐτὸ θὰ ἀσχοληθῶ μὲ τὰ τελευταῖα.

Χώρῃ ἀπ' τῆ φυσικῆς ἐπίδρασιν τοῦ χρόνου, διάφορες καὶ πολυσύνθετες συνθήκες συντελοῦν στὴν καταστροφὴ τῶν ἔργων τῆς τέχνης καὶ ἰδίως τῶν ζωγραφικῶν. Ἀφορμὴ στίς συνθήκες αὗτεις εἶνε τὴν περισσότερες φορές ὁ ἴδιος ὁ καλλιτέχνης, ποὺ ἐνῶ δημιουργεῖ, καταστρέφει ἀθέλητὰ τοῦ τοῦ ἴδιου τοῦ δημιουργήματος. Ἀγνοεῖ τὴν χημικὴ σύστασιν τῶν χρωμάτων καὶ δὲν ξέρει πὼς ἡ φυτικὴ καὶ ἡ μεταλλικὴ ἀνάμιξις θὰ μεταβάλῃ, μέσα, στὰ χρόνια, αὐτὸ ποὺ δημιουργεῖ σήμερον καὶ ποὺ σήμερον εἶνε σωστὸ. Ἀγοράζει τὰ χρώματα ἔτοιμα σὲ σωληνάρια καὶ δὲν ἐξετάζει καθόλου τὸ περιεχόμενόν τους, ἀνακατώνει τὴν μάρκες τῶν συνήθως κακῶν ἐργοστασίων, καὶ σὺν τῷ τέλος μεταχειρίζεται παντὸς εἶδους βερνίκια μὲ διάφορα καταστρεπτικὰ στεγνωτικά. Τὰ λάθη αὐτὰ παρατηροῦνται δυστυχῶς παντοῦ· ἀκόμα καὶ δυνάμει πασίγνωστα στὴν ἱστορίαν τῆς Τέχνης πέσανε ἔξω, ἀπὸ στοιχειώδη ἄγνοια τῆς χημείας στὰ εἶδη τους. Ὁ χρόνος, ἀπ' τὴν ἄλλῃ μερῇ, κάνει πολὺ λιγώτερες ζημιές ἀπ' ὅ,τι κάνει ὁ ἄνθρωπος. Ἀλλοιώνει τὰ κακῶς παρασκευασμένα ἔργα, σπάζει καὶ φθίνει τὸ μουςαμᾶ, μεταβάλλει τοὺς τόνους δταν φτάνει τὰ χρώματα, σκάζει τὰ ἔργα ἐκεῖ ποὺ τὰ συνδετικά μίγματα εἶνε ἀδύνατα. . . καὶ τελευταῖα ἀφίνει τὴ σφραγίδα τοῦ στὸ πέρασμά του, πρᾶγμα ποὺ αὐξάνει τὴν ἀξία τοῦ ἔργου, γιατί πλᾶϊ στὴν τεχνικὴν ἀξία προστίθεται κι' ἡ ἀρχαιολογική.

Τὰ παραπάνου γίνηκαν αἰτίαι νὰ δημιουργηθῇ μιὰ σπουδαία ἐπιστήμη γιὰ νὰ προλάβῃ τὸ κακὸ, μὲ βάση τὴ χημείαν στὴν καλλιτεχνικὴ ἐφαρμογὴ τῆς καὶ μὲ σκοπὸ τὴ συντήρησιν τῶν ἔργων. Ἡ ἐπιστήμη αὕτη εἶνε ἡ *Gemälde—Restauration und Conservierung*.

Ἡ *Conservierung* συνίσταται στὴ διατήρησιν τοῦ ἤδη ὑπάρχοντος ὑπολείμματος ἢ δολοκλήρου τοῦ κατεστραμμένου ἔργου. Εἶνε δύσκολη πολὺ, γιατί τὴν περισσότερες φορές φθάνει σὲ σημείον ποὺ πρέπει ν' ἀλλάξητ' ὁλόκληρος ὁ μουςαμᾶς, καὶ νὰ μεταφερθῇ τὸ ἀποστειρωμένο τὴν περισσότερες φορές χρῶμα σὲ καινούργιον πανί, πρᾶμα ποὺ γιὰ ἕναν ἀμύητο μοιάζει μὲ ταχυδακτυλουργία. Ἄλλες φορές πάλι, ὁ *conservateur* εἶνε ὑποχρεωμένος νὰ ἐξαλείψῃ τὸ ἔργον ἀπὸ ἕνα πίνακα γιὰ νὰ φανῇ τὸ ἄλλο ποὺ κρύβεται κάτ' ἀπὸ κείνο ποὺ φαίνεται, καὶ τὸ ἄλλο πρέπει νὰ ἐμφανίζεται ἄθικτο, χωρὶς νὰ χάνῃ οὔτε καν τὴ χρωματικὴ τοῦ ὕφους. Ἀκόμα, τυχαίνει καμμιά φορά, ὁλόκληρο τὸ ἔργο νὰ μὴν εἶνε δεινὸ μὲ τὸ μουςαμᾶ, σὲ σημείον ποὺ νὰ πρέπει νὰ κολληθῇ μεταξὺ μουςαμᾶ καὶ χρώματος, ἐργασία ποὺ εἶνε λεπτή, ἐπικίνδυνη κλπ.

Τὴν *Conservierung* ἀκολουθεῖ ἡ *Restauration*. Ἡ πρώτη ἔρχεται νὰ παρασκευάσῃ τὸ ἔδαφος χημικὰ γιὰ νὰ ἐργασθῇ καλλιτεχνικὰ ἡ δεύτερη. Ἡ *Restauration* ἔχει ἐπίσης ἀπειρες δυσκολίες. Ἡ βάση τῆς, ὅπως καὶ στὴν ἱατρικὴ — γιατί κι' ἐδῶ πρόκειται περὶ ἀσθενείας τῶν ἔργων — εἶνε ἡ διάγνωσις. Ὁ *restaurateur* πρὶν ἐπιχειρήσῃ νὰ διορθώσῃ ἔχει καθήκον νὰ ἐξετάσῃ καλὰ ἀπὸ τί πάσχει τὸ ἔργον. Κατόπιν πρέπει νὰ καθορίσῃ τὴν τεχνικὴν τοῦ σχολῆ, πρᾶγμα ποὺ στηρίζεται στὴν τεχνικοιστορικὴ καλλιτεχνικὴ του μίθρῳση. Πρέπει νὰ ἐξετάσῃ τὰ χρώματα ποὺ ἀγαποῦσε καὶ μεταχειριζόταν ὁ κατασκευαστὴς τοῦ ἄρρωστου ἔργου, τὴ δυναμικότητά τῆς σύνθεσός του, τὴν λαζούρεν καὶ τὰ συνδετικά μίγματα, τὴν δυναμικότητα τῶν πινελιῶν ποὺ μεταχειρίστηκε, τὴ σύνθεσιν τῶν τόνων, τῆς ἀρμονίας, τῶν κοντράστ, καὶ μὲ λίγα λόγια, προκειμένου νὰ διορθώσῃ κανεὶς ἕνα Ροφαέλο, ἕνα Τιτσιάνο, ἕνα Ρέμπραντ, ἕνα Ροδῆν.

πρέπει ὁ *restaurateur* νὰ γίνῃ ἴδιος, ἂν εἶνε δυνατόν, μὲ τοὺς κατασκευαστὴς.

Ὁ *restaurateur*, ὅπως λέει ὁ Dr J. A. Kuhn, εἶνε στὴν περίπτωσιν αὕτη ἕνας μάγος. Ζωγράφος μπορεῖ νὰ εἶνε ἕνας ὁποιοσδήποτε ποὺ ξέρει καὶ ζωγραφίζει διάφορα πρᾶγματα, μὰ τὸ *restaurateur* ἡ ἐπιστημονικὴ ἐργασία δὲν πληρῶνεται οὔτε μὲ χρυσάφι, καὶ σὺν τὸν πρόσωπό του ξαναβρίσκει κανεὶς τοὺς μεγάλους μύστες σ' ὅλην τοὺς τὴν δυναμικότητά.

Ἡ ἐργασία αὕτη δὲν εἶνε νέα καὶ φυσικὸ εἶνε νὰ ἐμφανίστῃ μετὰ τὴν πρωταρχικὴν ἀκόμα ἐμφάνισιν τῆς τέχνης. Συστηματοποιήθηκε ὅμως στὰ 1848 ἀπὸ τὸν Max von Pettenkofer.

Πρωτοφάνηκε μὲ διάφορους κομπογιαννίτες ποὺ ἐξακολουθοῦν ἀκόμα νὰ καταστρέφουν τὰ ἔργα τῶν ἀφελῶν συλλεκτῶν καὶ γίνηκε ἀφορμὴ νὰ γίνουν ζημιές ἀνυπολόγιστες καὶ ἀνεπανόρθωτες σὲ ὅλα τὰ μουσεῖα τοῦ κόσμου. Ἐνα βιβλίον τοῦ φαρμακοποιοῦ *Lukanus* σὺν τὸν ὅποιον συνιστᾷ διάφορα φάρμακα καὶ ποὺ ἄμα δὲν πετύχουν συμβουλεύει πάνου στὸ ἴδιο ἔργο νὰ χρωματίζεται δεύτερο, πρᾶμα ποὺ ἀπαγορεύεται ἀπόλυτα καὶ ποὺ λέγεται ἱεροσυλία καὶ πλαστογραφία, γίνηκε ἀφορμὴ νὰ καταστραφῶν πολλὰ ἐριστοργήματα. Τὸ ἐνδιαφέρον μου στὴν ἐπιστήμην αὕτη, μὲν ἔδειξε πολλὰ ἔργα διωρθωμένα μὲ τὰ πιδ ἄσυμβίβαστα πράγματα. Τρύπες βουλωμένες μὲ κεριά, μὲ πίσσα, μὲ παχειὰ λαδομπογιά κλπ., ἔργα ὡξιδωμένα μὲ ἀμμωνία σὲ σημείον ποὺ νὰ φαίνεται τὸ σάνδι, εἰκόνες βυζαντινῆς συμπληρωμένες μὲ γύψο καὶ μὲ λογίων-λογίων παστίτσια.

Ἡ ἀλήθεια εἶνε πὼς εἶνε τὸς δύσκολο τὸ ξανάνειμα αὐτὸ τῶν ἔργων, ποὺ ἐνῶ ὁ περίφημος *Restaurateur Frey* ἤθελε νὰ μεταδώσῃ τὴν τέχνην του, ποὺ ἤξερε καλὰ, ἔδωκε μ' ὅλα ταῦτα ὅλους τοὺς μαθητευομένους του, βρίσκοντας ἀκατάλληλο κι' αὐτὸν ἀκόμα τὸ μεγάλο προσωπογράφον *Lembach*. Παράλληλα μὲ τὸν *Frey* ὁ *Michel* πέθανε μὲ τὸ πικρὸ παράπονον ποὺ δὲν ἄφινε διάδοχο, ἐνῶ εἶχε ὅλην τὴν καλὴν διάθεσιν. Μὰ μὲ τὸν *Max von Pettenkofer* δὲ γίνηκε τὸ ἴδιο: αὐτὸς στάθηκε πιδ τυχερὸς καὶ γιὰ τὸν ἑαυτοῦ καὶ γιὰ τὴν τέχνην γενικὰ.

Ὁ *Max von Pettenkofer* ἦταν μιὰ περίεργη καὶ πολυσύνθετη ἰδιοσυγκρασία. Χημικός, γιατρός καὶ φαρμακοποιός, κυριεύτηκε ἀπ' τὴν ἔμμονήν ἰδέαν νὰ ἀπαλλάξῃ τὸν κόσμον ἀπ' τὴν διάφορε ἀρρώστειαν καὶ ρίχτηκε μὲ τὰ μούτρα στὰ διάφορα συστήματα ὑγιεινῆς. Ἡ ἐποχὴ ποὺ ἡ τρουερὴ ἐπιδημία τῆς χολέρας θέριζε τὴν ἀνθρωπότητα, καὶ ὁ *Pettenkofer* δὲν μποροῦσε νὰ ἡσυχά-

ση. Ἐγγραψε πραγματεῖες πολλὰς καὶ διεφώνησε ἀκόμα καὶ μὲ τὸν Παστέρ, ποὺ γιὰ νὰ τοῦ ἀποδείξῃ κατὰ τὸ ἀντίθετο ὅτι πιστεύει κείνος κατὰ τιε μπροστὰ τοῦ καὶ μπροστὰ σὲ πολλοὺς γιατροὺς, μικρόβια χολέρας μὲ τὴν πεποίθησιν πὼς δὲ θὰ πάθῃ τίποτα. Μὰ ὁ *Pettenkofer* γελάστηκε σὺν πείραμά του· δὲν πέθανε ἀλλὰ ἔπαθε ἐλαφρὰν χολερίαν καὶ στενοχωρήθηκε τόσο γι' αὐτὸ τοῦ τὸ λάθος, ποὺ κατέληξε στὴν αὐτοκτονία. Αὐτὸ ἦταν τὸ σκληρὸ τέλος ἐνὸς μεγάλου μυαλοῦ ποὺ τὰ ἔργα του θὰ μιλοῦν αἰώνια.

Κοντὰ μὲ τὴν ἄλλαν τοῦ ἀσχολίαν καταπιάστηκε καὶ μὲ τὴν *Restauration* καὶ *Conservierung* τῶν καλλιτεχνικῶν ἔργων, μὲ ἀποτελέσματα μοναδικὰ, σὲ σημείον ποὺ νὰ ὀνομάζεται σήμερον ὁ πατέρας αὐτῆς τῆς καινούργιας καὶ σύγχρονα παλῆας ἐπιστήμης. Δημιούργησε συστήματα δικὰ του, ἀπόρριψε σχεδὸν ὅλα τὰ προηγούμενα, κατηγορήσε τοὺς διαφόρους κομπογιαννίτες καὶ ὑπέδειξε στὸ Γερμανικὸ Κράτος τὸν τρόπο μὲ τὸν ὅποιον πρέπει νὰ ἐργάζεται πραγματικὰ ἕνα ἐργαστήριον Πινακοθήκης.

Μὲ τὴν μεγάλη καὶ ἰδιοτροπή αὕτη φυσιογνωμία, εἶχε τὴν τύχην νὰ συνδεθῇ στενὰ ὁ δικὸς μας ζωγράφος καὶ ἐπιμελητὴς τῆς Πινακοθήκης Γεώργιος Χατζόπουλος. Ὁ *Pettenkofer* θαυμάζοντας τὸ ζωγραφικὸν δαιμόνιον τοῦ Χατζόπουλου, τὸν θεώρησε σύγχρονα μοναδικὸν γιὰ νὰ τοῦ ἐμπιστευθῇ τὴν περίφημην εὐρεσιτεχνίαν του. Κι' ἀπὸ τότε ἡ Πινακοθήκη μας στάθηκε τυχερή, ἀποκτώντας ἕνα μοναδικὸν *restaurateur* ποὺ δὲν τὸν ἔχει οὔτε ἡ Γερμανία, καὶ ποὺ θάπρεπε στὴν πατρίδα τοῦ *Pettenkofer*.

Μὰ ὁ Χατζόπουλος δὲν ἱκανοποιήθηκε ἀπ' ὅσα τοῦ μεταβίβασαν· τοῦ φαίνονταν λίγα, καὶ γιὰ τὸ λόγο αὐτό, ἔχοντας γιὰ βάση τὸ σύστημα τοῦ σοφοῦ Γερμανοῦ, ἔκανε δικές του ἐρευνες. Βρῆκε κι' ἄλλους τρόπους διορθώσεως τῶν ἔργων, καὶ τὰ διάφορα βερνίκια ποὺ ἀνακάλυψε, στηρίζοντάς τα σὲ ἐπιστημονικὰ χημικὰ βάσεις, μῆχαν σὲ κυκλοφορίαν ἀπὸ ἀρκετὰ ἐργοστάσια τῆς Εὐρώπης, ὡς τὰ πιδ σταθερά. Ἐτσι σὺν κεφάλαιον αὐτό, ἡ φτωχὴ μας Ἑλλάδα στάθηκε τυχερή, καὶ ἂν σήμερον τὰ ἔργα τῆς Πινακοθήκης μας εἶνε λίγα ἔχουν ὅμως τὸ προτέρημα τῆς ἀντοχῆς στὸ χρόνο.

Ἡ Διεύθυνσις τῆς Πινακοθήκης καὶ τῆς Σχολῆς Καλῶν Τεχνῶν, παράλληλα μὲ τὴν εὐγενικὴν τάσιν ποὺ ἔχει νὰ στέλνῃ ὑποτρόφους στὸ ἐξωτερικόν, καλὸ θάταν νὰ στείλῃ καὶ μερικοὺς ἀπ' τοὺς νέους ζωγράφους στὴ Γερμανίαν, γιὰ νὰ σπουδάσουν τὴ συστηματικὴν πιδ αὐτῆς ἐπιστήμην. Ἡ Ἑλληνικὴ Τέχνη θάχῃ νὰ ὠφεληθῇ πολὺ πιδ πολλὰ κάνοντας αὐτὸ, ἀπὸ τὸ νὰ δημιουργῇ κουμπήστες, φουτουρίστες. . . καὶ ἀεριτζήδες. Στὴν Ἑλλάδα εὐτυχῶς, τὰ ἐναπομεινάντα κειμήλια, ἐκτὸς τῶν ξένων, εἶνε ἀρκετὰ καὶ θάνα κρῖμα νὰ καταστραφῶν, ὕστερα μάλιστα ἀπὸ μίαν εἰλικρινὴ προειδοποίησιν.

ΓΕΩΡΓ. ΘΕΜ. ΜΑΛΤΕΖΟΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τὸ νέον Ὑποκατάστημα
τῆς Τραπέζης εἰς

ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ
(ΚΑΡΥΑΣ)

ἤρχισε λειτουργοῦν.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
(ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ-ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ)
ΙΩΑΝΝΟΥ Γ. ΜΑΝΩΛΑ
ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ ΑΡ. 37Α
(Νέα Στόα, ἀριθ. Γραφ. 14-14α-15)
Ἄριθ. Τηλ. 71-57

ΝΕΑ ΑΝ. ΕΛΛΗΝ. ΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΚΗ ΕΤ. ΝΑΟΥΣΣΗΣ

“ΕΡΙΑ”

ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΟΛΟΜΑΛΛΙΝΑ
ΣΕΡΖ, COATING, Κ. Λ. Π.
ΚΛΙΝΟΣΚΕΠΑΣΜΑΤΑ
PURE LAINE

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ: ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ: ΕΝ ΝΑΟΥΣΣΗ

Ἐφθάσε ἡ καλλιτέρεα ἐποχὴ τῶν

ΙΑΜΑΤΙΚΩΝ ΛΟΥΤΡΩΝ ΥΠΑΤΗΣ

Κρατήσατε ἐγκαιρῶς δωμάτιον, εἰδοποιούντες Διεύθυνσιν Ξενοδοχείου «ΦΘΙΩΤΙΣ» Ὑπᾶτην.

“ΑΝΑΤΟΛΗ”

Τηλέφωνον 71-73

Ἡ μεγαλειτέρα καὶ τελειότερα

ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ

[illegible]

ΧΩΡΑΙ	PARITÉ	ΧΩΡΑΙ	PARITÉ
Παρίσι	123.76	Βερολίνον	20.389
N. Υόρκη	4.8661	Βιέννη	34.43
Γενεύη	25.938	Πράγα	164. . .
Ρώμη	32.92	Βελγικόδον	670.50
Μαδρίτη	45.93	Βουκουρεστίον	274.30
"Αμστερνταμ	12.080	Σόφια	80
Στοκχόλμη	18.098	Κωνσταντινούπολις	10.25
Βουδαπέστη	34.843	Βουδαπέστη	27.75

ΚΟΙΝΩΦΕΛΗ ΙΔΡΥΜΑΤΑ

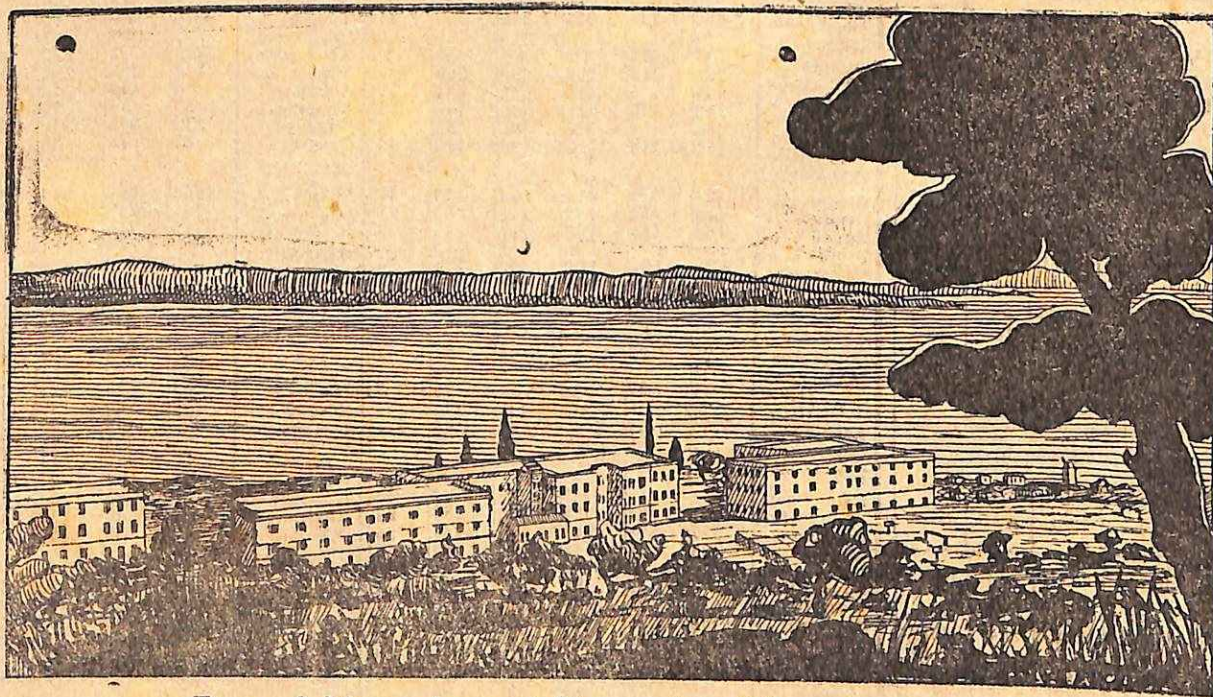
ΑΝΑΡΓΥΡΕΙΟΣ & ΚΟΡΓΙΑΛΕΝΕΙΟΣ ΣΧΟΛΗ ΣΠΕΤΣΩΝ

Ἡ Σχολὴ Σπετσῶν κεῖται εἰς μίαν τῶν ὠραιότερων πευκοφύτων τοποθεσιῶν τῆς νήσου παρὰ τὴν θάλασσαν. Τὰ νεόδμητα καὶ διασκευασθέντα μεγαλοπρεπῇ αὐτῆς κτίρια ἀνταποκρίνονται πρὸς ὅλους τοὺς ὑγιεινοὺς καὶ παιδα-

τῶν εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας καὶ ἰδίᾳ εἰς τὴν ἀγγλικήν.

Μεταξὺ τῶν ἐκπαιδευτικῶν μέσων τῆς Σχολῆς σπουδαίαν κατέχουν θέσιν καὶ αἱ ἀθλητικαὶ παιδιὰ (φουτ μπόλ, μπάσκετ μπόλ, βόλλεϋ μπόλ, τέννις,

τῶν ἀγγλικῶν μετεκλήθησαν ἐξ Ἀγγλίας δύο ἔτι καθηγηταὶ τῆς ἀγγλικῆς οἵτινες θὰ διδάξουν ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς Ὀκτωβρίου. Ἐπίσης ἐνισχύεται καὶ ἡ διδασκαλία τῆς γαλλικῆς δι' αὐξήσεως τῶν ὥρῶν τῆς διδασκαλίας αὐ-

Τὰ παραθαλάσσια μέγαρα τῆς Ἀναργυρείου καὶ Κοργιαλενείου Σχολῆς.

γωγικοὺς ὁρους τῶν τελειότερων σχολικῶν κτιρίων, μὲ τέλειον σύστημα κεντρικῆς θερμάνσεως καὶ ὑδραυλικῶν ἐγκαταστάσεων.

Διατελοῦσα δὲ ἡ Σχολὴ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν Ἀγγλου διευθυντοῦ, καὶ Ἑλληνος συνδιευθυντοῦ, συνεργαζομένων μετὰ ἐκλεκτοῦ προσωπικοῦ καθηγητῶν, σκοπὸν ἔχει τὴν ὑπὸ τοῦ γυμνασίου παρεχομένην ἑλληνοπρεπῇ παιδείᾳ, ἐπὶ πλέον δὲ τὴν εὐρύτεραν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν μόρφωσιν τῶν χαρακτήρων τῶν τροφίμων αὐτῆς ὥς καὶ τὸν ἄριστον καταρτισμὸν αὐ-

κωπηλασίᾳ, κολύμβημα), αἵτινες ἀποσκοποῦν οὐχὶ μόνον τὴν σωματικὴν ἀσκήσιν καὶ προαγωγὴν τῶν μαθητῶν καὶ τὴν πρόσκτησιν διανοητικῆς εὐστροφίας καὶ ἐτοιμότητος, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀνάπτυξιν πολυτίμων ἠθικῶν καὶ κοινωνικῶν ἀρετῶν, οἷον τοῦ πνεύματος ἀλληλεγγύης καὶ συνεργασίας καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ καλοῦ καὶ τιμίου παιγνιδίου.

Τὸ καθηγητικὸν σῶμα συνεπληρώθη διὰ τοῦ διορισμοῦ εἰδικοῦ καθηγητοῦ τῶν μαθηματικῶν καὶ ἑνὸς ἔτι φιλολόγου. Πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς διδασκαλίας

τῆς, διορίζεται δὲ καὶ νέος Ἑλβετὸς καθηγητής. Ἡ Σχολὴ ἐπροικίσθη διὰ νέων ὁργάνων πρὸς διδασκαλίαν τῆς φυσικῆς καὶ τῆς χημείας ὥς καὶ δι' ἐπιδασκοπίου καὶ πολυτίμου συλλογῆς πλακῶν διὰ φωτεινὰς προβολὰς πρὸς ἐποπτικωτέραν διδασκαλίαν τῆς ἱστορίας καὶ τῆς γεωγραφίας.

Κατὰ τὸ προσεχές σχολικὸν ἔτος θὰ λειτουργήσουν ἐκ μὲν τοῦ κλασσικοῦ τμήματος αἱ τάξεις α', β', γ', δ', καὶ ε', ἐκ δὲ τῆς ἐμπορικῆς σχολῆς ἡ α' καὶ ἡ β'.